

ORGANIZACIJSKA, FINANCIJSKA I MARKETINŠKA OBILJEŽJA PČELARSKOG GOSPODARSTVA USMJERENOG NA APITURIZAM

Škaro, Kristijan

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Veterinary Medicine / Sveučilište u Zagrebu, Veterinarski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:178:899358>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Veterinary Medicine -
Repository of PHD, master's thesis](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

VETERINARSKI FAKULTET

Kristijan Škaro

**ORGANIZACIJSKA, FINANCIJSKA I MARKETINŠKA OBILJEŽJA
PČELARSKOG GOSPODARSTVA USMJERENOG NA APITURIZAM**

Diplomski rad

Zagreb, 2021.

ZAVOD ZA VETERINARSKU EKONOMIKU I EPIDEMIOLOGIJU

Prijedstojnik:

doc. dr. sc. Denis Cvitković

Mentori:

doc. dr. sc. Denis Cvitković

prof. dr. sc. Marina Pavlak

Članovi Povjerenstva za obranu diplomskog rada:

1. prof. dr. sc. Ksenija Vlahović

2. prof. dr. sc. Marina Pavlak

3. doc. dr. sc. Denis Cvitković

Popis kratica

HAD - Hrvatsko apiterapijsko društvo

HPS - Hrvatski pčelarski savez

HRK - Hrvatska kuna

Popis slika

- Slika 1. Službeni logotip Hrvatskog apiterapijskog društva 3
- Slika 2. Žig Hrvatskog apiterapijskog društva (Izvor: HEGIĆ i sur., 2019.) 4

Popis tablica

Tablica 1. Broj pčelara i pčelinjih zajednica u razdoblju od 2013. do 2018. godine (Izvor: ANONIMUS, 2019.)	6
Tablica 2. Broj i udio (%) pčelara i košnica te prosječan broj košnica po pčelaru prema veličini pčelinjaka u Republici Hrvatskoj u 2018. godini (Izvor: ANONIMUS, 2019.)	7
Tablica 3. Broj Hrvatskih polaznika tečaja apiterapije i apiturizma u razdoblju od 2017. do 2020. godine	11

Popis grafova

Grafikon 1. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>spol</i>	12
Grafikon 2. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>dob</i>	13
Grafikon 3. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>stečeno obrazovanje</i>	13
Grafikon 4. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>status</i>	13
Grafikon 5. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>mjesečni dohodak po članu kućanstva</i>	14
Grafikon 6. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>županiju prebivališta</i>	14
Grafikon 7. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koristite li pčelinje proizvode?</i>	15
Grafikon 8. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje osnovne pčelinje proizvode koristite?</i>	15
Grafikon 9. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje dopunske proizvode koristite?</i>	16
Grafikon 10. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje vrste meda najčešće koristite?</i>	16
Grafikon 11. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koliko često koristite pčelinje proizvode?</i>	17
Grafikon 12. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>U koju svrhu koristite pčelinje proizvode?</i>	17
Grafikon 13. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kupujete li pčelinje proizvode?</i>	17
Grafikon 14. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Gdje kupujete pčelinje proizvode?</i>	18

Grafikon 15. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Obraćate li pažnju na sastav i kvalitetu pčelinjih proizvoda?</i>	18
Grafikon 16. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>U kojoj ste mjeri zadovoljni ponudom te omjerom cijene i kvalitete pčelinjih proizvoda na Hrvatskom tržištu?</i>	19
Grafikon 17. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Odlučujete li se na kupovinu pčelinjih proizvoda na temelju ambalaže ili cijene?</i>	19
Grafikon 18. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li spremni izdvojiti više novca za kvalitetni pčelinji proizvod?</i>	20
Grafikon 19. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Na što najviše obraćate pažnju prilikom odabira pčelinjeg proizvoda?</i>	20
Grafikon 20. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Bi ste li kupili neobilježene / nedeklarirane / neispravno deklarirane pčelinje proizvode na kojima nije naveden proizvođač i kontakt podaci?</i>	20
Grafikon 21. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li se do ispunjavanja ove ankete susreli s pojmom "apiterapija"?</i>	21
Grafikon 22. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li do sada koristili pčelinje proizvode u svrhu apiterapije?</i>	21
Grafikon 23. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Mislite li da proizvodi koje vi nabavljate ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi?</i>	21
Grafikon 24. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li do sada koristili usluge apiterapeuta?</i>	22
Grafikon 25. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Gdje ste se do sada informirali o primjeni pčelinjih proizvoda, tko vam je do sada davao savjete?</i>	22
Grafikon 26. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Smatrate li da pčelinji proizvodi imaju pozitivan učinak na zdravlje?</i>	22

Grafikon 27. Prikaz odgovora ispitanika obzirom na pitanja <i>Jeste li upoznati s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje ljudi i životinja, te jeste li do sada primjenjivali pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja?</i>	23
Grafikon 28. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Ako ste do sada koristili pčelinje proizvode u cilju blagotvornog učinka na zdravlje, molim navedite koliko ste zadovoljni postignutim rezultatima?</i>	23
Grafikon 29. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koliko je vjerojatno da bi ste koristili usluge apiterapeuta?</i>	24
Grafikon 30. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Mislite li da su svi pčelinji proizvodi koji se nalaze na tržištu jednako kvalitetni za potrebe apiterapije</i>	24
Grafikon 31. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Biste li svakome pčelaru vjerovali u vezi zdravstvenih savjeta i apiterapije ili bi tražili savjetovanje kod educiranog stručnjaka - apiterapeuta?</i>	25
Grafikon 32. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koriste li pčelari poznata pozitivna djelovanja pojedinih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode?</i>	25
Grafikon 33. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Jeste li se do ispunjavanja ove ankete susreli s pojmom "apiturizam", jeste li imali priliku isprobati apiturizam u nekom obliku te može li biti jednako vrijedan kao ostali oblici agroturizma?</i>	26
Grafikon 34. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Koliko bi ste izdvojili novaca (u kn) za 30 minuta boravka u apiinhalacijskoj komori te za 1 kg cvjetnog ili livadnog meda?</i>	27
Grafikon 35. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Perga je?</i>	27
Grafikon 36. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Bojite li se pčela?</i>	27
Grafikon 37. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>spol</i>	28
Grafikon 38. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>dob</i>	28
Grafikon 39. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>stečeno obrazovanje</i>	29

Grafikon 40. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>status</i>	29
Grafikon 41. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>mjesečni dohodak po članu kućanstva</i>	29
Grafikon 42. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li završili pčelarsku školu?</i>	30
Grafikon 43. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Za vas je pčelarenje?</i>	30
Grafikon 44. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji je vaš oblik poslovanja?</i>	31
Grafikon 45. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji je vaš način pčelarenja</i>	31
Grafikon 46. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Vaše pčelarstvo je?</i>	31
Grafikon 47. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji broj pčelinjih zajednica imate?</i>	32
Grafikon 48. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji tip košnica imate?</i>	33
Grafikon 49. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje osnovne pčelinje proizvode proizvodite?</i>	33
Grafikon 50. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje dopunske proizvode proizvodite?</i>	33
Grafikon 51. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje vrste meda najčešće imate u ponudi?</i>	34
Grafikon 52. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Potvrđujete li vrstu meda laboratorijskim analizama?</i>	34
Grafikon 53. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li ove godine imali zimske gubitke pčela i u kojoj količini?</i>	35
Grafikon 54. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Šaljete li uzorke svojih pčela na analizu u ovlaštenu laboratorij radi utvrđivanja prisutnosti zaraznih i nametničkih bolesti?</i>	35

Grafikon 55. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kako/gdje plasirate svoje proizvode?</i>	36
Grafikon 56. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kako/gdje promovirate svoje proizvode?</i>	36
Grafikon 57. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koristite li poznata pozitivna djelovanja pojedinih pčelinjih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode?</i>	37
Grafikon 58. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Znate li što je apiterapija?</i>	37
Grafikon 59. <i>Prikaz odgovora ispitanika na pitanje Jeste li educirani u području apiterapije?</i>	37
Grafikon 60. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Molim navedite izvor edukacije</i>	38
Grafikon 61. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li do sada razmišljali o bavljenju apiterapijom?</i>	38
Grafikon 62. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li registrirali djelatnost bavljenja apiterapijom, apiinhalacijama i/ili apiturizmom?</i>	38
Grafikon 63. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Za vas je bavljenje apiterapijom?</i>	39
Grafikon 64. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji je vaš oblik poslovanja?</i>	39
Grafikon 65. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Analizirate li u ovlaštenim laboratorijima zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda?</i>	40
Grafikon 66. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Mislite li da vaši proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi?</i>	40
Grafikon 67. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>U nedostatku vlastitih proizvoda koliko je vjerojatno da će te preporučiti proizvode nekog drugog pčelara ili apiterapeuta?</i>	41

Grafikon 68. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Jeste li upoznati s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje životinja te jeste li preporučivali ili primjenjivali pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja?</i>	41
Grafikon 69. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li do sada razmišljali o bavljenju apiturizmom?</i>	42
Grafikon 70. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kolika je posjećenost vaših komora?</i>	42
Grafikon 71. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Tko čini većinu vaših korisnika?</i>	42
Grafikon 72. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kolika je starosna dob korisnika?</i>	43
Grafikon 73. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Češći korisnici su?</i>	43
Grafikon 74. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koliko često terapirate životinje?</i>	43
Grafikon 75. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Korisnici najčešće dolaze?</i>	44
Grafikon 76. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Znate li prepoznati anafilaktički šok i adekvatno postupiti u tom slučaju te imate li adenalin u svom setu prve pomoći?</i>	44
Grafikon 77. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Koja je cijena za 30 minuta boravka u vašoj apikomori ako je imate te koja je cijena za 1 kg vašeg cvjetnog ili livadnog meda ako ga proizvodite?</i>	45
Grafikon 78. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>Spol</i>	45
Grafikon 79. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>Dob</i>	46
Grafikon 80. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>Stečeno obrazovanje</i>	46
Grafikon 81. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>Status</i>	46

Grafikon 82. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>Mjesečni dohodak po članu kućanstva</i>	47
Grafikon 83. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na <i>Županiju prebivališta</i>	48
Grafikon 84. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li završili pčelarsku školu?</i>	48
Grafikon 85. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Bavite li se pčelarstvom?</i>	49
Grafikon 86. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Za vas je pčelarenje?</i>	49
Grafikon 87. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji je vaš oblik poslovanja?</i>	49
Grafikon 88. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji je vaš način pčelarenja?</i>	50
Grafikon 89. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Vaše pčelarstvo je?</i>	50
Grafikon 90. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji broj pčelinjih zajednica imate?</i>	50
Grafikon 91. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji tip košnica imate?</i>	51
Grafikon 92. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje osnovne pčelinje proizvode proizvodite?</i>	51
Grafikon 93. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje dopunske proizvode proizvodite?</i>	52
Grafikon 94. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koje vrste meda najčešće imate u ponudi?</i>	52
Grafikon 95. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Potvrđujete li vrstu meda laboratorijskim analizama?</i>	53
Grafikon 96. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li ove godine imali zimske gubitke pčela i u kojoj količini?</i>	53

Grafikon 97. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Šaljete li uzorke svojih pčela na analizu u ovlaštenu laboratorij radi utvrđivanja prisutnosti zaraznih i nametničkih bolesti?</i>	54
Grafikon 98. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kako/gdje plasirate svoje proizvode?</i>	54
Grafikon 99. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kako/gdje promovirate svoje proizvode?</i>	55
Grafikon 100. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koristite li poznata pozitivna djelovanja pojedinih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode?</i>	55
Grafikon 101. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li educirani u području apiterapije?</i>	55
Grafikon 102. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Molim navedite izvor edukacije</i>	56
Grafikon 103. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Bavite li se apiterapijom?</i>	56
Grafikon 104. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Jeste li registrirali djelatnost bavljenja apiterapijom, apiinhalacijama i/ili apiturizmom?</i>	56
Grafikon 105. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Za vas je bavljenje apiterapijom?</i>	57
Grafikon 106. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koji je vaš oblik poslovanja?</i>	57
Grafikon 107. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Analizirate li u ovlaštenim laboratorijima zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda?</i>	57
Grafikon 108. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Mislite li da vaši proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi?</i>	58
Grafikon 109. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>U nedostatku vlastitih proizvoda koliko je vjerojatno da će te preporučiti proizvode nekog drugog pčelara ili apiterapeuta?</i>	58

Grafikon 110. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Jeste li upoznati s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje životinja te jeste li do sada preporučivali ili primjenjivali pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja?</i>	59
Grafikon 111. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Bavite li se apiturizmom?</i>	59
Grafikon 112. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kolika je posjećenost vaših komora?</i>	60
Grafikon 113. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Kolika je starosna dob korisnika?</i>	60
Grafikon 114. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Češći korisnici su?</i>	60
Grafikon 115. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Koliko često terapirate životinje?</i>	61
Grafikon 116. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje <i>Korisnici najčešće dolaze?</i>	61
Grafikon 117. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Znate li prepoznati anafilaktički šok i adekvatno postupiti u tom slučaju te imate li adrenalin u svom setu prve pomoći?</i>	62
Grafikon 118. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja <i>Koja je cijena za 30 minuta boravka u vašoj apikomori ako je imate te koja je cijena za 1 kg vašeg cvjetnog ili livadnog meda ako ga proizvodite?</i>	62

Popis priloga

Prilog 1. Anketa o educiranosti i navikama potrošača prilikom odabira, kupovine i uporabe pčelinjih proizvoda

Prilog 2. Anketa o educiranosti i zainteresiranosti pčelara za bavljenje apiterapijom i apiturizmom

Prilog 3. Anketa o educiranosti i praktičnom iskustvu apiterapeuta

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PRGLED REZULTATA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA	3
2.1. Hrvatsko apiterapijsko društvo	3
2.2. Žig Hrvatskog apiterapijskog društva	3
2.3. Apiterapija	4
2.4. Apiturizam	5
2.5. Broj pčelara i košnica u Republici Hrvatskoj	6
2.6. Proizvodnja, distribucija i prodaja pčelinjih proizvoda	7
2.7. Očuvanje broja pčelinjih zajednica	7
2.8. Navike, stavovi i mišljenja potrošača o medu	8
3. MATERIJALI I METODE	9
3.1. Ankete	9
3.1.1. Anketa za POTROŠAČE - Anketa o educiranosti i navikama potrošača prilikom odabira, kupovine i uporabe pčelinjih proizvoda	9
3.1.2. Anketa za PČELARE - Anketa o educiranosti i zainteresiranosti pčelara za bavljenje apiterapijom i apiturizmom	10
3.1.3. Anketa za APITERAPEUTE - Anketa o educiranosti i praktičnom iskustvu apiterapeuta	10
4. REZULTATI	12
4.1. Ankete	12
4.1.1. Anketa za POTROŠAČE - Anketa o educiranosti i navikama potrošača prilikom odabira, kupovine i uporabe pčelinjih proizvoda	12
<i>4.1.1.1. Opća pitanja</i>	12
<i>4.1.1.2. Pitanja vezana uz konzumiranje pčelinjih proizvoda</i>	15
<i>4.1.1.3. Pitanja vezana uz nabavku pčelinjih proizvoda</i>	17
<i>4.1.1.4. Pitanja vezana uz apiterapiju</i>	21
<i>4.1.1.5. Pitanja vezana uz apiturizam</i>	25

<i>4.1.1.6. Dodatna pitanja</i>	26
4.1.2. Anketa za PČELARE - Anketa o educiranosti i zainteresiranosti pčelara za bavljenje apiterapijom i apiturizmom	28
<i>4.1.2.1. Opća pitanja</i>	28
<i>4.1.2.2. Pitanja vezana za pčelarstvo</i>	30
<i>4.1.2.3. Pitanja vezana uz bavljenje apiterapijom</i>	37
<i>4.1.2.4. Pitanja vezana uz bavljenje apiturizmom</i>	41
<i>4.1.2.5. Dodatna pitanja</i>	44
4.1.3. Anketa za APITERAPEUTE - Anketa o educiranosti i praktičnom iskustvu apiterapeuta	45
<i>4.1.3.1. Opća pitanja</i>	45
<i>4.1.3.2. Pitanja vezana za pčelarstvo</i>	48
<i>4.1.3.3. Pitanja vezana za apiterapiju</i>	55
<i>4.1.3.4. Pitanja vezana za apiturizam</i>	59
<i>4.1.3.5. Dodatna pitanja</i>	61
5. RASPRAVA	63
5.1. Anketa za POTROŠAČE - Anketa o educiranosti i navikama potrošača prilikom odabira, kupovine i uporabe pčelinjih proizvoda	63
5.2. Anketa za PČELARE - Anketa o educiranosti i zainteresiranosti pčelara za bavljenje apiterapijom i apiturizmom	64
5.3. Anketa za APITERAPEUTE - Anketa o educiranosti i praktičnom iskustvu apiterapeuta	65
5.4. Usporedna rasprava	66
6. ZAKLJUČCI	67
7. LITERATURA	69
8. SAŽETAK	71

9. SUMMARY	72
10. ŽIVOTOPIS	73
PRILOZI	74

1. UVOD

Iako je pčelarstvo kao (poljo)privredna djelatnost u nas još uvijek nedovoljno rentabilno zanimanje, postoji veliki broj pčelara koji se, ne gledajući na rentabilnost bave ovom djelatnošću. Istina, najveći broj pčelara ne živi od pčelarenja, oni to rade iz čiste ljubavi prema pčelama, iz hobija. Ali ima i onih, iako u manjem broju, koji svoj kućni budžet dopunjavaju prihodima od pčela. Samo neznatan, praktično zanemariv broj pčelara živi isključivo od pčelarstva (RELIĆ, 2006.). Obzirom na opće gospodarske trendove u Republici Hrvatskoj postoji izražena potreba za samozapošljavanjem temeljenom na prirodnim resursima i radu pojedinca ili mikrozajednice. Različitost i bogatstvo biljnih vrsta omogućuje proizvodnju mnogih vrsta meda i ostalih pčelinjih proizvoda (ANONIMUS, 2021.) te je pčelarstvo u tom smislu idealna djelatnost. Znatan dio sada nezaposlenih mogao bi u tome naći posao (RELIĆ, 2006.). Posebna korist od bavljenja pčelarstvom proizlazi iz samog rada s pčelama. U pčelinjacima vlada zdrava i ugodna mikroklima. Vosak, med, propolis i pelud ispuštaju mirise koji pomiješani djeluju izuzetno blagotvorno na pčelara (UMELJIĆ, 2016.), ali i sve one koji borave u pčelinjaku. Sve proizvode životne aktivnosti pčelinje zajednice, pčelinje proizvode: med, pelud, pergu, matičnu mliječ, vosak, propolis i pčelinji otrov, čovjek koristi kao hranu i/ili kao pomoć pri liječenju, ali i u mnoge druge svrhe. Osim toga pčelari mogu imati dodatne koristi i od komercijalnog uzgoja matica i rojeva. Širenje pčelarstva potaknulo je razvoj i drugih obrtnih i industrijskih djelatnosti kojima se danas bavi mnogo ljudi koji tako zarađuju za život (UMELJIĆ, 2016.). Kroz godine razvila su se dva nova pojma: apipreventiva i apiterapija. Apiterapija kao grana pčelarstva postaje sve traženije rješenje za očuvanje zdravlja, a uz nju se razvio apiturizam. Obzirom da se pčelari gotovo svakodnevno nalaze u novim iskušenjima, ponajprije vezanim uz klimatske promjene, ali i zarazne te nametničke bolesti pčela vidljivo je kako je pčelarstvo prilično nesigurno zanimanje ukoliko se ne razvije pčelarska proizvodnja i ne proširi paleta proizvoda i usluga u sklopu pčelarskog domaćinstva. Upravo iz toga razloga uključivanjem apiterapije i apiturizma u ponudu svaki bi pčelar bez prevelikih početnih ulaganja (osim u nadogradnju znanja) mogao imati novi dodatni izvor prihoda. U posao apiterapije i apiturizma treba krenuti ozbiljno, kao i u svaki drugi posao, sa sviješću da su osim želje neophodni znanje, vještina i sposobnost (HEGIĆ i sur., 2019.).

Cilj ovoga rada je istražiti tržište i trenutnu sliku i međudnose pčelarstva, apiterapije i apiturizma na području Republike Hrvatske. Anketom je ispitana educiranost samih potrošača, zatim pčelara te apiterapeuta. Također ispitana je i zainteresiranost pčelara za

bavljenje ovim djelatnostima te zainteresiranost samih potrošača za njihovo korištenje. Željeli smo dakle istražiti međuodnos ponude i potražnje za apiterapijskim proizvodima i uslugama te apiturizmom.

2. PRGLED REZULTATA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

2.1. Hrvatsko apiterapijsko društvo

S obzirom na navedeno u Hrvatskoj se pokazala potreba za institucijom koja će se, na nacionalnoj razini, baviti promocijom apiterapije kao posebne djelatnosti vezane uz uporabu pčelinjih proizvoda u cilju "*poboljšanja zdravlja, uklanjanja boli, patnje i nesposobnosti za rad ljudi i životinja*". Sama inicijativa za formiranje takve institucije u konačnici je rezultirala osnivanjem Hrvatskog apiterapijskog društva (HAD) 2011. godine, kao strukovne asocijacije koja si je za zadaću zadala aktivno razvijati i promovirati apiterapiju, bazirajući se, na znanstveno dokazanim pozitivnim svojstvima pčelinjih proizvoda te jasnim standardima struke (KAPŠ, 2013.). *Hrvatsko apiterapijsko društvo* prati svjetske trendove vezane uz pčelarstvo i pčelinje proizvode. Također nudi i tečaj apiterapije (jedina takva edukacija u Hrvatskoj) što omogućava registraciju djelatnosti pri nadležnim institucijama te otvaranje apiterapeutskog obrta i/ili apiturističkog objekta te apiinhalacijskih komora (HEGIĆ i sur., 2019.).

Slika 1. Službeni logotip Hrvatskog apiterapijskog društva

2.2. Žig Hrvatskog apiterapijskog društva

Iz činjenice da nisu svi pčelinji proizvodi dostupni na tržištu jednako kvalitetni i pogodni za potrebe apiterapije razvila se potreba za stvaranje znaka zajamčene kvalitete pčelinjih proizvoda. Taj znak predstavlja žig Hrvatskog apiterapijskog društva. Proizvodi koji ga nose laboratorijski su kontrolirani i vrhunske kvalitete. Zaštita žigom je učinkovito tržišno sredstvo i marketinški alat kojim proizvođači i pružatelji usluga štite sredstva koja su uložili u korektnu proizvodnju, vlastitu edukaciju, promidžbu i marketing svojih proizvoda i/ili usluga. Također zaštita žigom sprječava nepoštene sudionike tržišnog natjecanja da koriste iste ili

slične oznake, odnosno kupcima osigurava prepoznatljiv proizvod. Osim toga korisnicima pčelinjih proizvoda i apiterapijskih usluga daje na znanje da se radi o kontroliranoj kvaliteti i mogućem optimalnom apiterapijskom učinku za očuvanje zdravlja. Ta garancija uključuje stalno educiranje pčelara i apiterapeuta za postizanje maksimalne kvalitete pčelinjih proizvoda i visokokvalitetno pružanje apiterapijskih usluga. Žig bi trebao dati naglasak na sigurnost i zdravstvenu ispravnost pčelinjih proizvoda koji se nude potrošačima, s ciljem što boljih zdravstvenih učinaka kao i sljedivost samog proizvoda (kontakt podaci pčelara, lokacija pčelinjaka, izravna mogućnost komunikacije i posjeta samom pčelinjaku) (HEGIĆ i sur., 2019.).

Slika 2. Žig Hrvatskog apiterapijskog društva (Izvor: HEGIĆ i sur., 2019.)

2.3. Apiterapija

Apiterapija je znanost o tome kako pomoću pčelinjih proizvoda čuvamo i jačamo zdravlje. Riječ apiterapija znači "liječenje pčelinjim proizvodima" (lat. *apis* - pčela, *therapia* - terapija, liječenje). Apiterapija pomaže i olakšava djelovanje farmaceutskih lijekova jačajući imunitet tijela. Zbog veoma bogatog sastava pčelinjih proizvoda uz njihovu pomoć ponekad možemo spriječiti nastanak bolesti (KAPŠ, 2013.). Pčelinji proizvodi postaju sve traženije rješenje za

očuvanje zdravlja, posebno nakon što je oglašen svjetski alarm za pretjerano korištenje antibiotika i sve češće pojave novih sojeva bakterija koje su razvile otpornost na sve poznate antibiotike. Velika većina konvencionalnih lijekova za liječenje pojedinih bolesti ima nuspojave i kontraindikacije, tj. mogu negativno utjecati na zdravlje, dok pčelinji proizvodi, s izuzetkom osoba koje su na njih alergični, nemaju nikakvih nuspojava niti kontraindikacija. Apiterapeuti su osobe koje su završile apiterapijsku edukaciju i članovi su strukovnog apiterapijskog udruženja te se konstantno educiraju. Pritom, apiterapeuti ne moraju biti pčelari, a pčelari ne moraju biti apiterapeuti. Naime, pčelar proizvodi pčelinje proizvode, a apiterapeut savjetuje klijente o njihovu korištenju, može raditi pripravke od pčelinjih proizvoda i pružati usluge apiinhalacije, masaže... Suradnja liječnika, apiterapeuta i pčelara jako je važna, jer su za očuvanje zdravlja prikladni samo pčelinji proizvodi vrhunske kvalitete:

1. Za apiterapiju se koriste pčelinji proizvodi očuvane biološke vrijednosti, dakle oni koji su na najbolji mogući način uzeti iz košnice, adekvatno pohranjeni i čuvani.
2. Važno je da pčelinji proizvodi namijenjeni apiterapiji budu laboratorijski kontrolirani, jer niti sam pčelar ne zna što je proizveo dok ne dobije potvrdu kvalitete.
3. Poželjno je da pčelinji proizvodi budu ekološki, iz čiste prirode, jer pčele su biološki indikatori zagađenja (HEGIĆ i sur., 2019.).

2.4. Apiturizam

Apiturizam je inovativni (iako je oduvijek na neki način bio prisutan) oblik agroturizma gdje se posjetitelj upozna sa životom i radom pčela, pčelinjim proizvodima i svime onim što ih zanima iz područja pčelarstva, a nude im se i posebni oblici usluga kao što su udisanje zraka iz košnice, masaže medom, medne kupke, kozmetika na bazi pčelinjih proizvoda i drugo. Ukratko rečeno apiturizam se bavi podizanjem svijesti o važnosti pčela u ekosustavu, apikulturom odnosno upoznavanjem posjetitelja sa životom i radom pčela, funkcioniranjem pčelinje zajednice i nastankom pčelinjih proizvoda. Trenutno apiturizam postaje sve traženiji zbog povećanog zanimanja ljudi za apiterapiju i wellness koji uključuje pčelinje proizvode. Međutim to zahtjeva posebnu organizaciju, prostorne uvjete i specifičnu obučenosť onih koji se time žele baviti. Kao specifičan vid agroturizma, apiturizam uključuje posjećivanje poljoprivrednih imanja (u ovom slučaju onih koji se bave pčelarenjem) koja imaju uvjete i za

ugošćivanje turista. Tako predstavlja "brzinski povratak prirodi", upoznavanje s poljoprivrednom proizvodnjom i tradicionalnim načinom života na selu, a može biti organiziran i kroz okupljanja više specifičnih poljoprivrednih proizvođača na određenom području (medne ceste, ceste sira, vinske staze...). Pčelar koji se bavi apiturizmom mora biti educiran iz različitih područja. Već su za samo pčelarstvo nužna osnovna znanja iz biologije, zoologije, kemije, ekonomike i slično, a apiturizam zahtjeva još i dodatno poznavanje marketinga, ugostiteljstva, psihologije i stranih jezika te specifičnog pružanja prve pomoći u slučaju pčelinjeg uboda i eventualno moguće najteže reakcije na ubod, anafilaktičkog šoka. Pogodno je da pčele budu selekcionirane na mirnoću, da bi se koliko je god moguće smanjila mogućnost pčelinjeg uboda međutim na apiturističkom imanju je svakako potrebno na vidljivom mjestu postaviti ploču s upozorenjem (na nekoliko jezika) koje obavještava turiste da budu oprezni jer ih pčela može ubosti. Pčelar pri ruci treba imati i kutiju prve pomoći u kojoj je poželjno da bude i injekcija adrenalina, kako bi kod težih alergijskih reakcija pri mogućem ubodu mogao adekvatno pomoći. Kad turisti dolaze s djecom, osobito mlađom od 3 godine treba izbjegavati direktni kontakt s pčelama, odnosno dijete treba potpuno zaštititi od uboda. Kao i u svim drugim vidovima turizma, tako i u apiturizmu postoji standard koji se mora zadovoljiti: od osnovne edukacije, izgleda lokacije i komunikacije s gostom, do reklamnih letaka, edukativnih filmova, organiziranih dodatnih sadržaja poput radionica, kušaonica, izleta, masaža... (HEGIĆ i sur., 2019.).

2.5. Broj pčelara i košnica u Republici Hrvatskoj

U odnosu na 2015. godinu, broj pčelara u Republici Hrvatskoj 2018. godine je smanjen za 41,86%, dok je u istom razdoblju broj košnica smanjen za 34,13% (tablica 1). Iz navedenog proizlazi da su pčelarstvo napuštali pčelari s manjim brojem pčelinjih zajednica. (ANONIMUS, 2019.)

Tablica 3. Broj pčelara i pčelinjih zajednica u razdoblju od 2013. do 2018. godine

Godina	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Broj pčelara	10.265	11.505	12.526	7.200	7.653	7.283
Broj pčelinjih zajednica	547.281	560.424	564.736	351.113	406.407	372.002
Broj zajednica po pčelaru	53,32	48,71	45,09	48,77	53,10	51,08

(Izvor: ANONIMUS, 2019.)

Značajan broj pčelara (41,52%) pčelari s malim brojem košnica (do 30) te ukupno posjeduju (14%) ukupnog broja košnica. Više od polovice evidentiranih pčelara (54,81%) posjeduje između 31 i 150 zajednica što je značajan (68,62%) dio ukupnog broja košnica. Više od 150 pčelinjih zajednica ima tek 3,67% ukupnog broja pčelara te njihove zajednice čine 17,38% ukupnog broja (tablica 2).

Tablica 4. Broj i udio (%) pčelara i košnica te prosječan broj košnica po pčelaru prema veličini pčelinjaka u Republici Hrvatskoj u 2018. godini

Veličina pčelinjaka (broj košnica na pčelinjaku)	Pčelari		Košnice		Prosječan broj košnica po pčelaru
	broj	%	broj	%	
1 - 30	3.024	41,52	52.088	14,00	17,22
31 - 150	3.992	54,81	255.251	68,62	63,94
> 150	267	3,67	64.663	17,38	242,18
Ukupno	7.283	100,00	372.002	100,00	51,08

(Izvor: ANONIMUS, 2019.)

U istraživanju TOMLJANOVIĆ i sur. (2020) na uzorku od 117 pčelara tek ih se 5 (4,27%) pčelarstvom bavi profesionalno u punom radnom vremenu, kao dopunskim zanimanjem bavi se njih 51 (43,59%), a rekreativno 61 (52,14%). U istom je istraživanju utvrđeno da profesionalni pčelari imaju ukupno 675 pčelinjih zajednica, dakle u prosjeku 135 po pčelaru, dok rekreativci u prosjeku imaju 18 pčelinjih zajednica po pčelaru. Nadalje profesionalni pčelari po košnici imaju prosječan prinos od 17,04 kg, dok je kod rekreativaca prinos niži i iznosi 13,24 kg.

2.6. Proizvodnja, distribucija i prodaja pčelinjih proizvoda

Na temelju ankete HPS-a (HPS, Hrvatski pčelarski savez) o prosječnoj proizvodnji meda po košnici procjenjuje se da je 2018. godine u Hrvatskoj proizvedeno 7.440 tona meda. Plasman meda ponajprije ovisi o veličini pčelarskog gospodarstva. Tako pčelari s malim brojem zajednica dominantno prodaju med na mjestu proizvodnje ili na lokalnim tržnicama (ANONIMUS, 2019.). U prodaji na veliko sudjeluje 1/4 pčelara, dok 3/4 čine pčelari koji svoje pčelinje proizvode plasiraju izravno. Glavni izvor nektarne paše je bagrem, zatim livada i naposljetku kesten, lipa, suncokret te medljika. U mediteranskoj regiji prevladava kadulja, drača, livade, a u gorskoj regiji medun i livade (ANONIMUS, 2019.). Prema anketi HPS-a o rasponu cijena meda među pčelarima, rezultati su pokazali da se cijene kreću u rasponu od 35,00 do 80,00 HRK. Dio pčelara proizvodi i ostale pčelinje proizvode: pelud, matičnu mliječ, propolis, pčelinji otrov, međutim ova je proizvodnja relativno mala te se sve količine proizvoda prodaju na mjestu proizvodnje. Proizvodnja selekcioniranih matica godišnje se povećava za oko 20% (ANONIMUS, 2019.).

2.7. Očuvanje broja pčelinjih zajednica

Prema rezultatima istraživanja BRODSCHNEIDER i sur. (2016, 2018), u Republici Hrvatskoj je tijekom zime 2015.2016. stradalo 13,8% zajednica (odnosno 16,4% ako se ubroje slabe zajednice). Tijekom zime 2016.2017. gubici su bili veći i iznosili su 20,4% (odnosno 23,1% ako se ubroje slabe zajednice) (ANONIMUS, 2019.).

2.8. Navike, stavovi i mišljenja potrošača o medu

U anketnom istraživanju ŠPOLJARIĆ (2010) pokazalo se kako med češće konzumiraju ljudi starije životne dobi, većeg osobnog dohotka koji žive u gradskim sredinama. Također u Republici Hrvatskoj potrošači postaju svjesniji koristi koje im pruža hrana s poboljšanim zdravstvenim svojstvima.

Prema anketnom istraživanju GAVRAN (2019) rezultati su pokazali da svi ispitanici konzumiraju med, no tek nekoliko puta mjesečno do nekoliko puta godišnje. No ispitanici navode da bi voljeli češće konzumirati med.

U anketnom istraživanju GLASNOVIĆ (2020) ispitanici su se izjasnili da med najčešće konzumiraju na tjednoj bazi (37,1%) pri čemu ispitanici starije životne dobi konzumiraju češće od mlađih ispitanika. Najviše ispitanika (72%) med nabavlja direktno od proizvođača. Većina (91,4%) se slaže kako med ima pozitivan učinak na imunološki sustav.

3. MATERIJALI I METODE

3.1. Ankete

Za potrebe ovog istraživanja provedene su tri ankete na području Republike Hrvatske. Svaka anketa bila je usmjerena na drugačiju skupinu ljudi (*potrošači, pčelari i apiterapeuti*) koji su morali ispuniti određene kriterije da bi njihov ispunjeni upitnik bio valjan. Ankete su napravljene i provedene u *Google forms (Google obrasci)* aplikaciji u periodu od 3 tjedna između 20.08.2021 do 10.09.2021.

Primijenjena su tri tipa pitanja:

1. pitanja zatvorenog tipa sa mogućnosti odabira samo jednog odgovora
2. pitanja sa mogućnosti odabira više ponuđenih odgovora
3. deskriptivna pitanja

Ispitanicima je naglašeno da su ankete anonimne.

3.1.1. Anketa za POTROŠAČE - Anketa o educiranosti i navikama potrošača prilikom odabira, kupovine i uporabe pčelinjih proizvoda

Kao *potrošače* smatramo one koji se ne bave pčelarstvom, apiterapijom i apiturizmom. Anketa je provedena na uzorku od 1796 ispitanika s područja Republike Hrvatske. Prvenstveno je dijeljena preko aplikacije *Facebook*.

Sadržavala je 47 pitanja podijeljenih u 6 skupina:

Skupina 1. OPĆA PITANJA (6 pitanja)

Skupina 2. PITANJA VEZANA UZ KORIŠTENJE PČELINJIH PROIZVODA (6 pitanja)

Skupina 3. PITANJA VEZANA UZ NABAVKU PČELINJIH PROIZVODA (10 pitanja)

Skupina 4. PITANJA VEZANA UZ APITERAPIJU (17 pitanja)

Skupina 5. PITANJA VEZANA UZ APITURIZAM (4 pitanja)

Skupina 6. DODATNA PITANJA (4 pitanja)

Cijelu anketu u izvornom obliku moguće je pogledati pod Prilog 1.

3.1.2. Anketa za PČELARE - Anketa o educiranosti i zainteresiranosti pčelara za bavljenje apiterapijom i apiturizmom

Kao *pčelare* smatramo one koji se bave pčelarstvom (sa ili bez završene pčelarske škole), ali nisu završili tečaj apiterapije i apiturizma kojeg provodi *Hrvatsko apiterapijsko društvo*. Anketa je provedena na uzorku od 420 pčelara s područja Republike Hrvatske, po 20 pčelara iz svake županije. Tijekom cijelog perioda ispitivanja anketa je bila objavljena na web stranici *Hrvatskog pčelarskog saveza* (pcela.hr). Nakon nedovoljnog odaziva pčelara, anketa je u drugom tjednu ispitivanja mailom poslana predsjednicima svih registriranih pčelarskih udruga pri Hrvatskom pčelarskom savezu (kontakt podaci pronađeni na web stranici HPS-a). U trećem tjednu da bi u svakoj županiji popunili preostali nedostatak (do 20 ispitanika), telefonskim putem nazvao smo nasumično odabrane pčelare iz svake pojedine županije.

Anketa je sadržavala 61 pitanje koja su bila podijeljena u 5 skupina:

Skupina 1. OPĆA PITANJA (6 pitanja)

Skupina 2. PITANJA VEZANA ZA PČELARSTVO (22 pitanja)

Skupina 3. PITANJA VEZANA UZ BAVLJENJE APITERAPIJOM (18 pitanja)

Skupina 4. PITANJA VEZANA UZ BAVLJENJE APITURIZMOM (10 pitanja)

Skupina 5. DODATNA PITANJA (5 pitanja)

Cijelu anketu u izvornom obliku moguće je pogledati pod Prilog 2.

3.1.3. Anketa za APITERAPEUTE - Anketa o educiranosti i praktičnom iskustvu apiterapeuta

Kao *apitrapeute* smatramo one koji su završili tečaj apiterapije i apiturizma kojeg provodi *Hrvatsko apiterapijsko društvo*. Potencijalnih ispitanika bilo je 88 (tablica 3).

Tablica 3. Broj Hrvatskih polaznika tečaja apiterapije i apiturizma u razdoblju od 2017. do 2020. godine

Godina	Broj polaznika tečaja
2017	18
2018	12
2019	9
2020	49
UKUPNO	88

Anketu je ispunilo 25 apiterapeuta s područja Republike Hrvatske. Tijekom perioda istraživanja anketa je mailom poslana svima koji su polazili tečaj apiterapije i apiturizma u razdoblju od 2017. do 2020. godine. Kontakt podaci ljudi koji su završili tečaj apiterapije i apiturizma dobiveni su od *Hrvatskog apiterapijskog društva*.

Anketa je sadržavala 60 pitanja podijeljenih u 5 skupina:

Skupina 1. OPĆA PITANJA (6 pitanja)

Skupina 2. PITANJA VEZANA ZA PČELARSTVO (22 pitanja)

Skupina 3. PITANJA VEZANA ZA APITERAPIJU (18 pitanja)

Skupina 4. PITANJA VEZANA ZA APITURIZAM (9 pitanja)

Skupina 5. DODATNA PITANJA (5 pitanja)

Cijelu anketu u izvornom obliku moguće je pogledati pod Prilog 3.

Dobiveni rezultati analizirani su pomoću *Microsoft Excel 2007* programa.

4. REZULTATI

Dobiveni rezultati prikupljeni *online* pomoću *Google forms* aplikacije uneseni su u Microsoft Excel 2007 te analizirani. Rezultati odabranih pitanja prikazani su u grafovima 1 do 118.

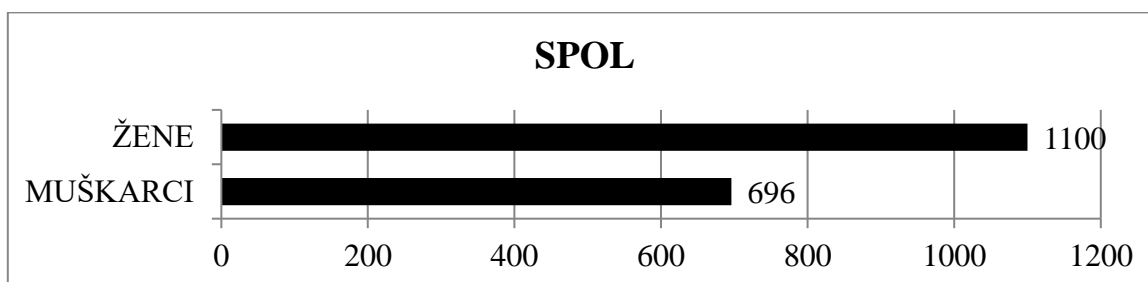
4.1. Ankete

4.1.1. Anketa za POTROŠAČE - Anketa o educiranosti i navikama potrošača prilikom odabira, kupovine i uporabe pčelinjih proizvoda

Anketa je provedena na uzorku od 1796 ispitanika s područja Republike Hrvatske.

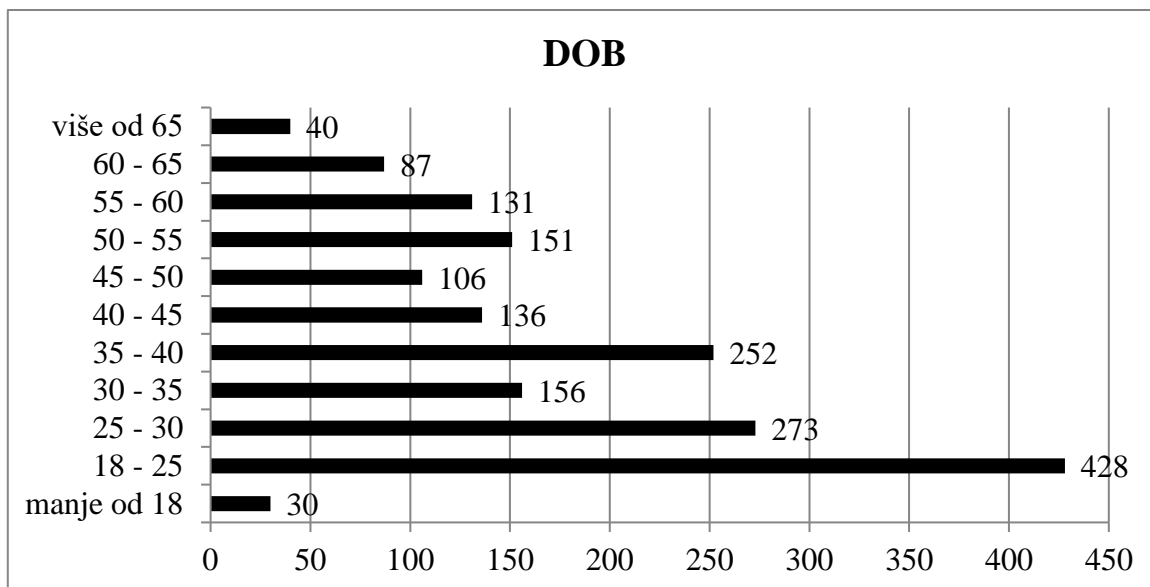
4.1.1.1. Opća pitanja

Ukupno je 1100 ispitanika bilo ženskog spola, a 696 muškog (grafikon 1).

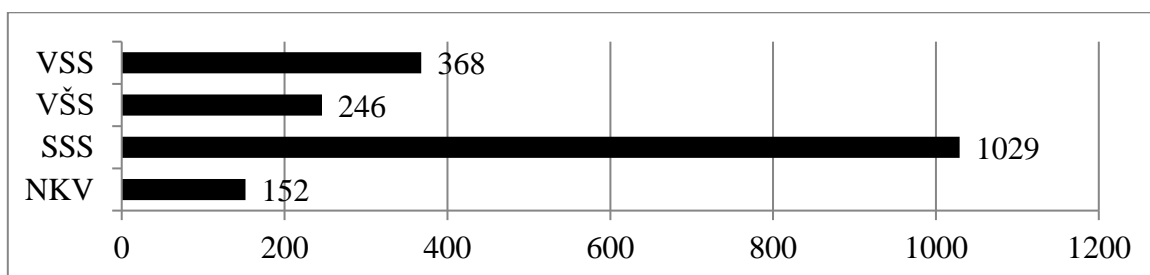
Grafikon 42. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *spol*

Najveći broj ispitanika činili su ispitanici dobne skupine 18 - 25 godina (24%), zatim dobne skupine 25 - 30 godina (15%) te 35 - 40 godina (14%), ostalih (47%) čine ispitanici drugih dobnih skupina (grafikon 2).

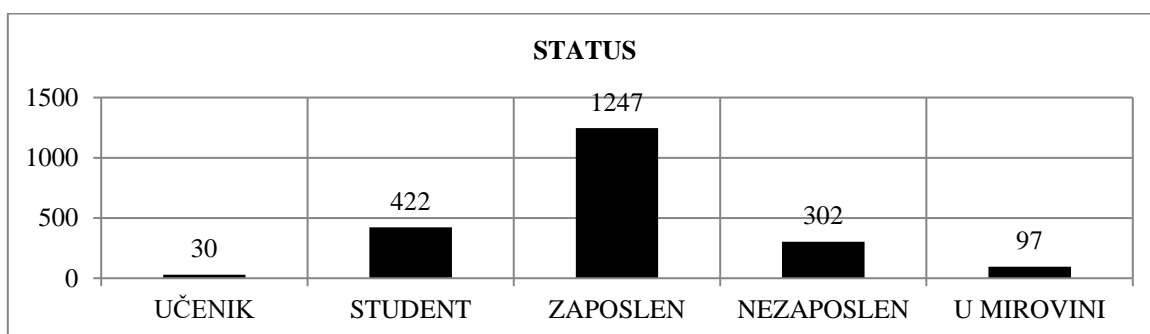
Grafikon 43. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *dob*

Najveći broj ispitanika (57%) je srednje stručne spreme, zatim visoke (21%), i više (14%) stručne spreme, a nekvalificiranih je 8% (grafikon 3).

Grafikon 44. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *stečeno obrazovanje*

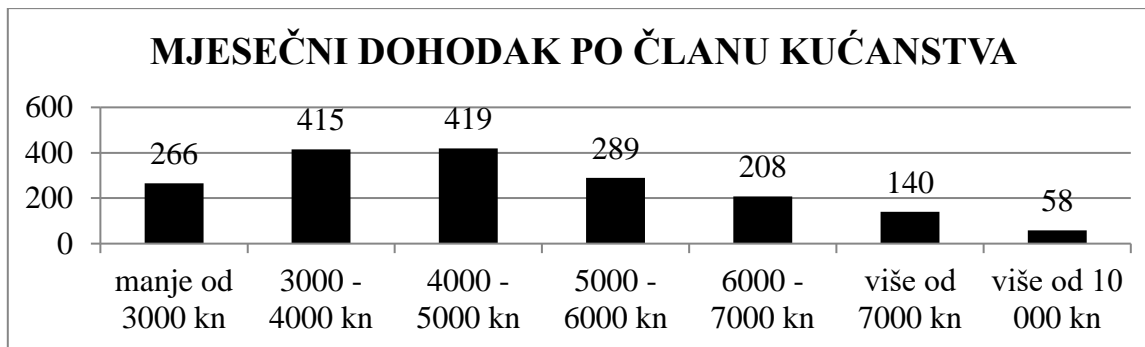
Broj učenika odgovara broju ispitanika mlađih od 18 godina i iznosi 30, studenata je 422, dok je zaposlenih najviše - 1247. Nezaposlenih je 302, a u mirovini 97 ispitanika (grafikon 4).

Grafikon 45. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *status*

Najviše ispitanika ima prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva od 3000 do 5000 kuna (46%) (grafikon 5).

Grafikon 46. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *mjesečni dohodak po članu kućanstva*

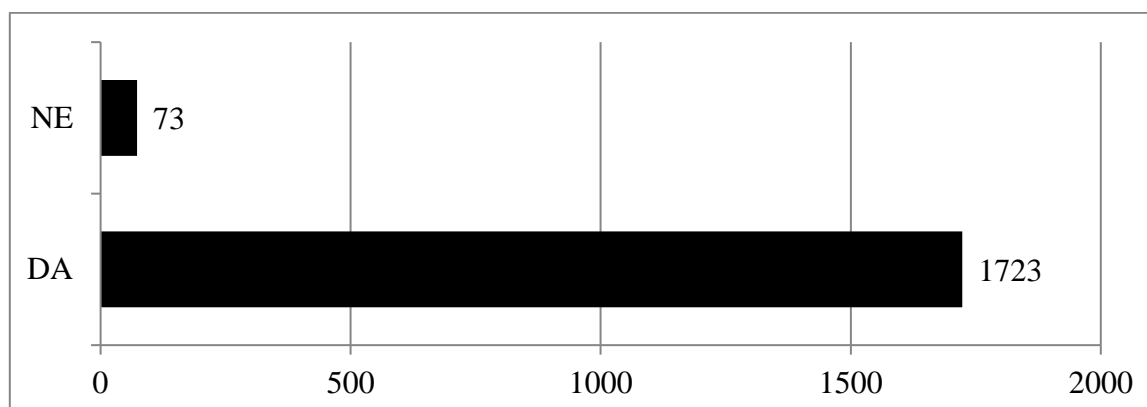
Ovu anketu ispunilo je 311 ispitanika iz Osiječko-baranjske županije, 147 iz Vukovarsko-srijemske te 141 iz Grada Zagreba. Najmanje, njih 21 ima prebivalište na području Dubrovačko-neretvanske županije (grafikon 6).

Grafikon 47. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *županiju prebivališta*

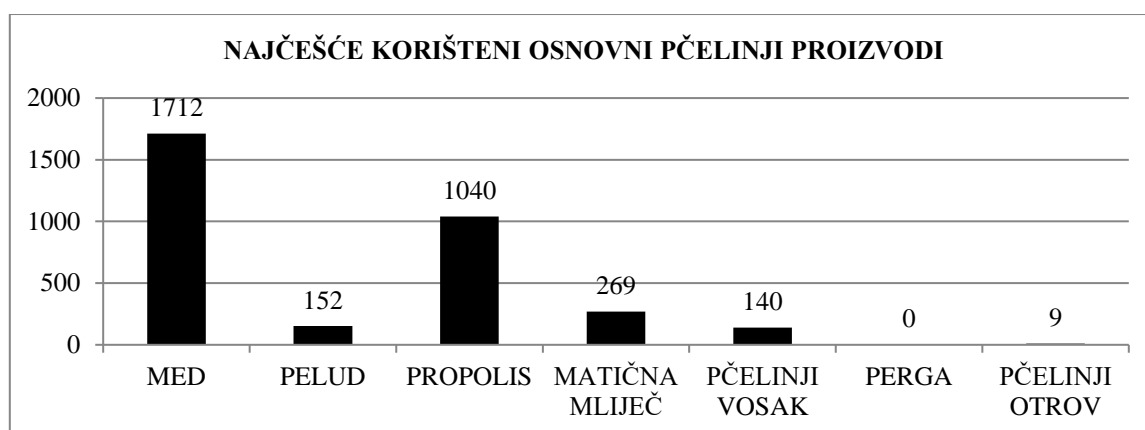
4.1.1.2. Pitanja vezana uz konzumiranje pčelinjih proizvoda

Samo 4% ispitanika odgovorili su kako ne koriste pčelinje proizvode (grafikon 7).

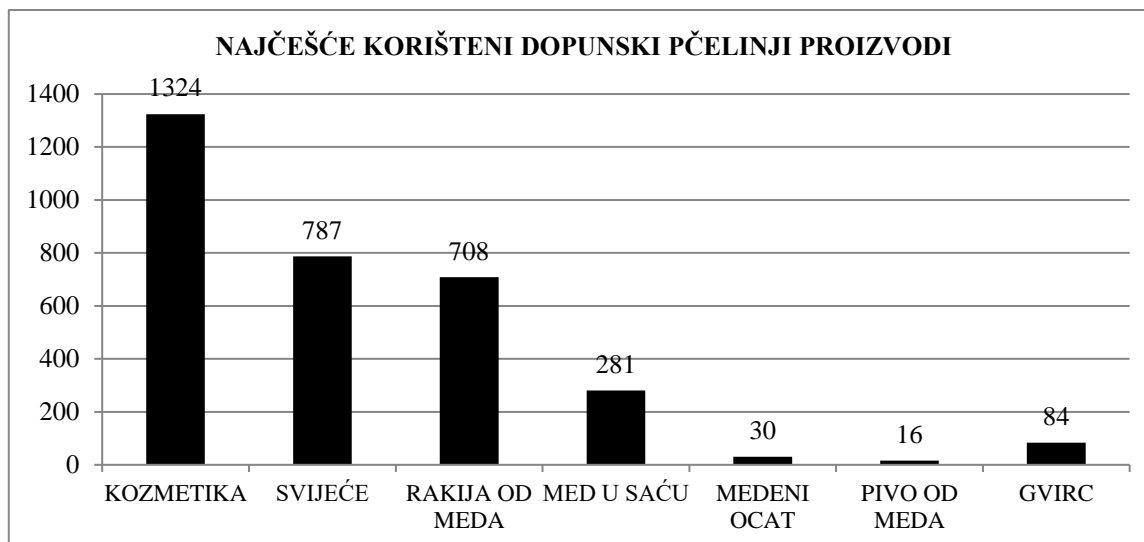
Grafikon 48. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koristite li pčelinje proizvode?*

Med koristi 95% ispitanika, na drugom mjestu nalazi se propolis sa 57% dok pergu ne koristi nitko od ispitanika (grafikon 8).

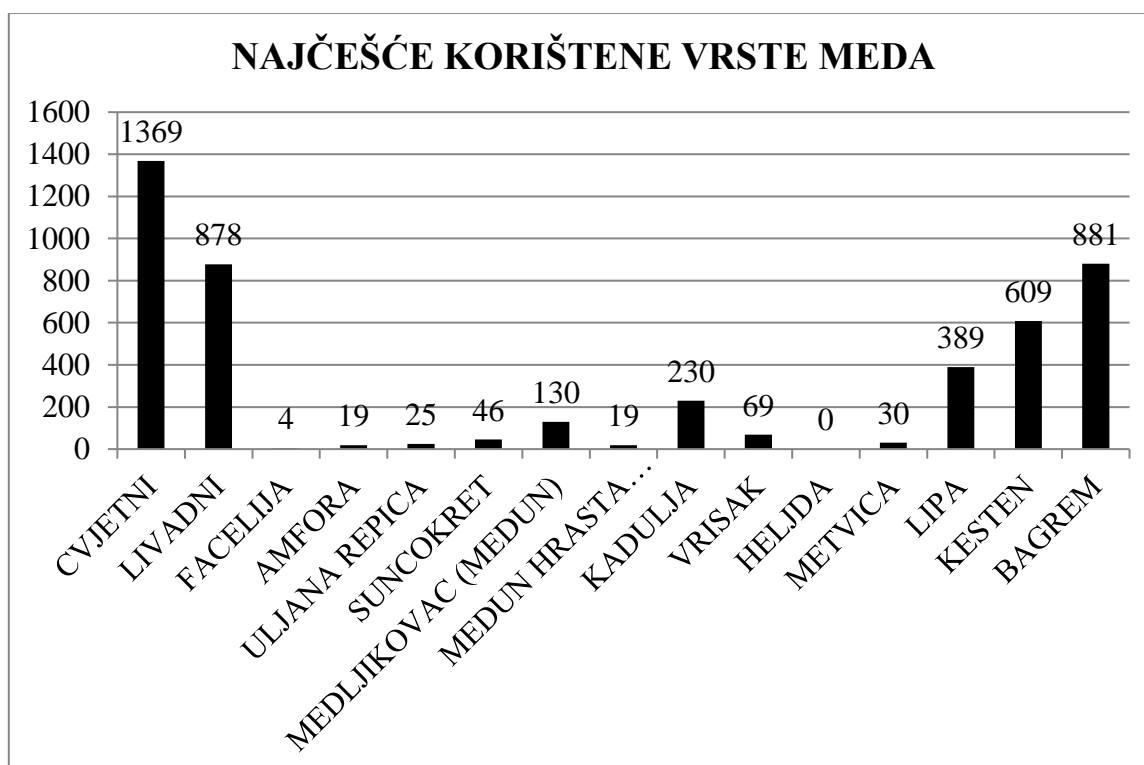
Grafikon 49. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje osnovne pčelinje proizvode koristite?*

Kozmetika na bazi pčelinjih proizvoda je najkorišteniji dopunski pčelinji proizvod sa 1324 odgovora, na drugom mjestu su svijeće sa 787 odgovora, a na trećem rakija od meda sa 708 odgovora (grafikon 9).

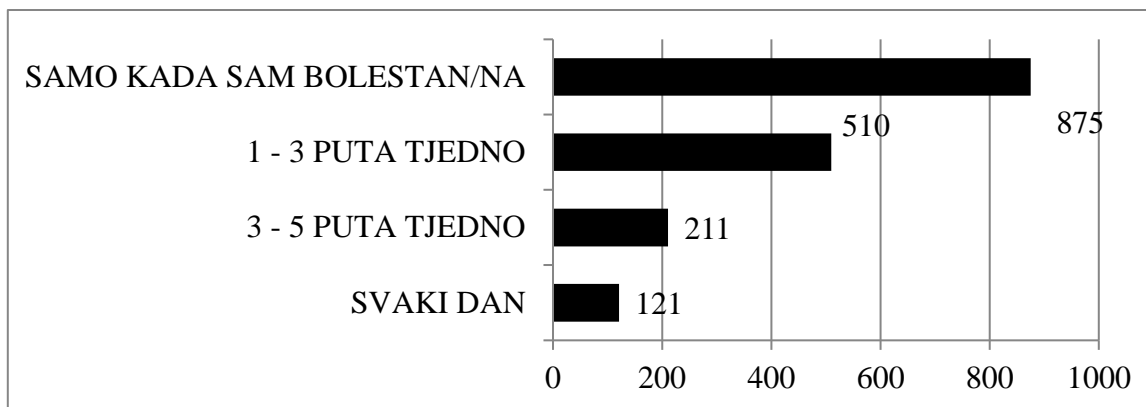
Grafikon 50. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje dopunske proizvode koristite?*

Cvjetni med kao najkorišteniju vrstu meda navelo je 76% ispitanika. Livadni i bagrem, svaki sa po 49% na drugom su mjestu. Kesten je navelo 33% ispitanika, dok heljdu nije naveo nitko. Još vrijedi spomenuti lipu sa 21% te kadulju sa 13% odgovora (grafikon 10).

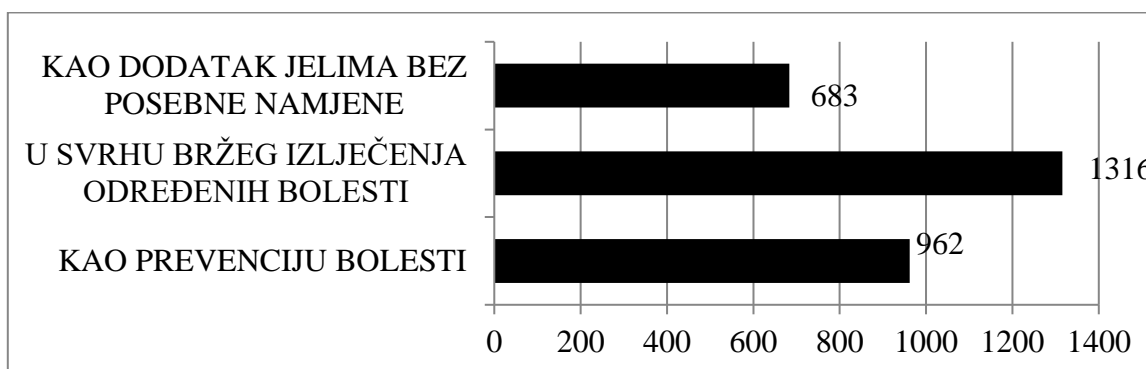
Grafikon 51. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje vrste meda najčešće koristite?*

Čak 875 ispitanika navelo je da pčelinje proizvode konzumiraju samo tijekom bolesti dok ih svega 121 konzumira svaki dan (grafikon 11).

Grafikon 52. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koliko često koristite pčelinje proizvode?*

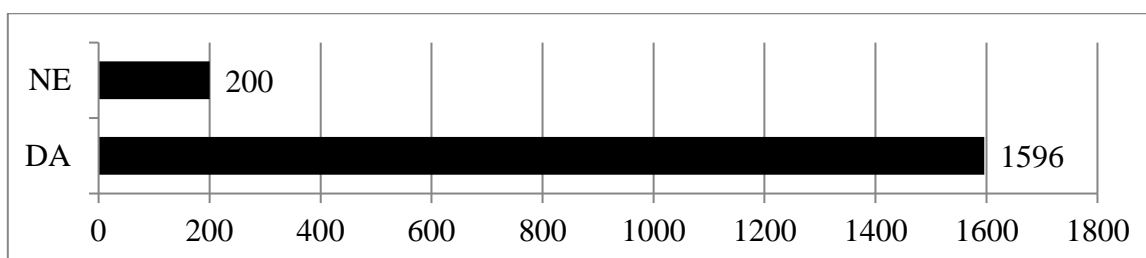
Kao glavnu svrhu korištenja pčelinjih proizvoda ispitanici su naveli brže izlječenje određenih bolesti sa 1316 odgovora, u svrhu prevencije navelo je njih 962, a 683 kao dodatak jelima bez posebne namjene (grafikon 12).

Grafikon 53. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *U koju svrhu koristite pčelinje proizvode?*

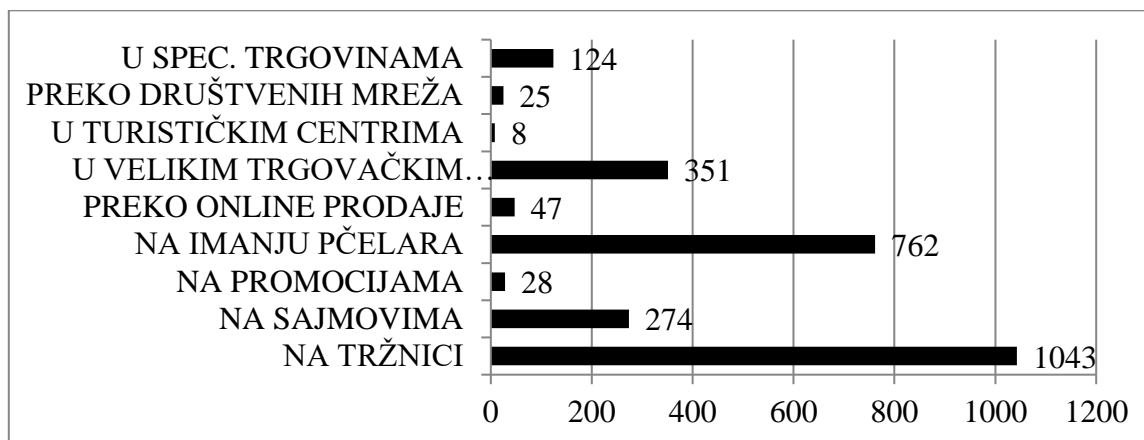
4.1.1.3. Pitanja vezana uz nabavku pčelinjih proizvoda

Pčelinje proizvode kupuje 89 % ispitanika, dok ih 11% ne kupuje (grafikon 13).

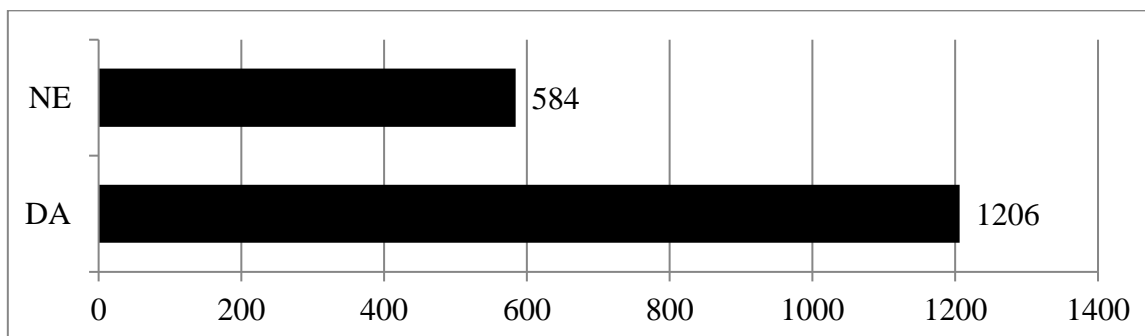
Grafikon 54. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kupujete li pčelinje proizvode?*

Tržnicu kao mjesto nabavke pčelinjih proizvoda navelo je 1043 ispitanika, a imanje pčelara njih 762. Veliki trgovački centri zauzimaju treće mjesto sa 351 odgovora. Najmanje pčelinjih proizvoda kupuje se u turističkim centrima (grafikon 14).

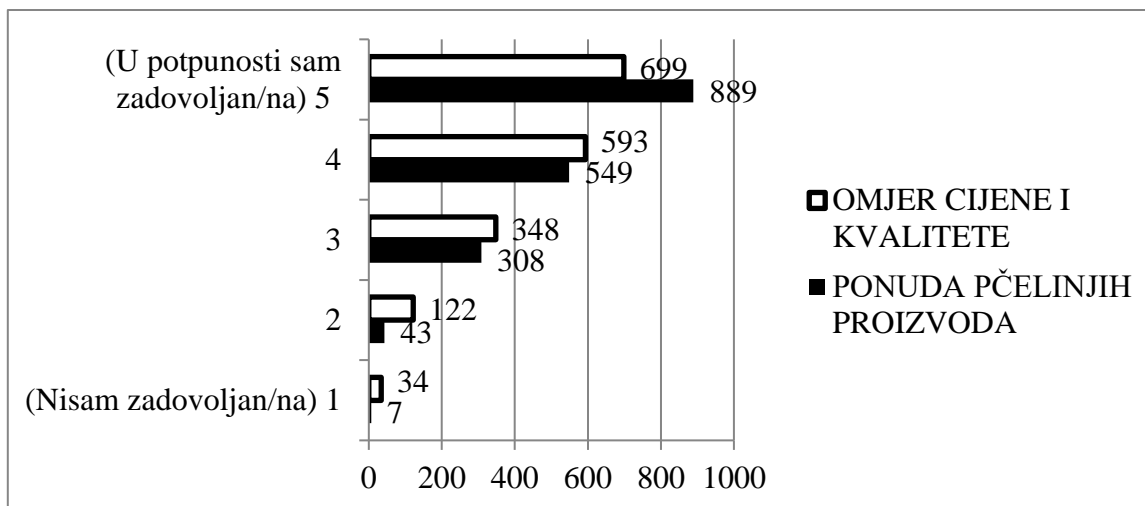
Grafikon 55. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Gdje kupujete pčelinje proizvode?*

Pažnju na sastav i kvalitetu pčelinjih proizvoda obraća 1206 ispitanika (grafikon 15).

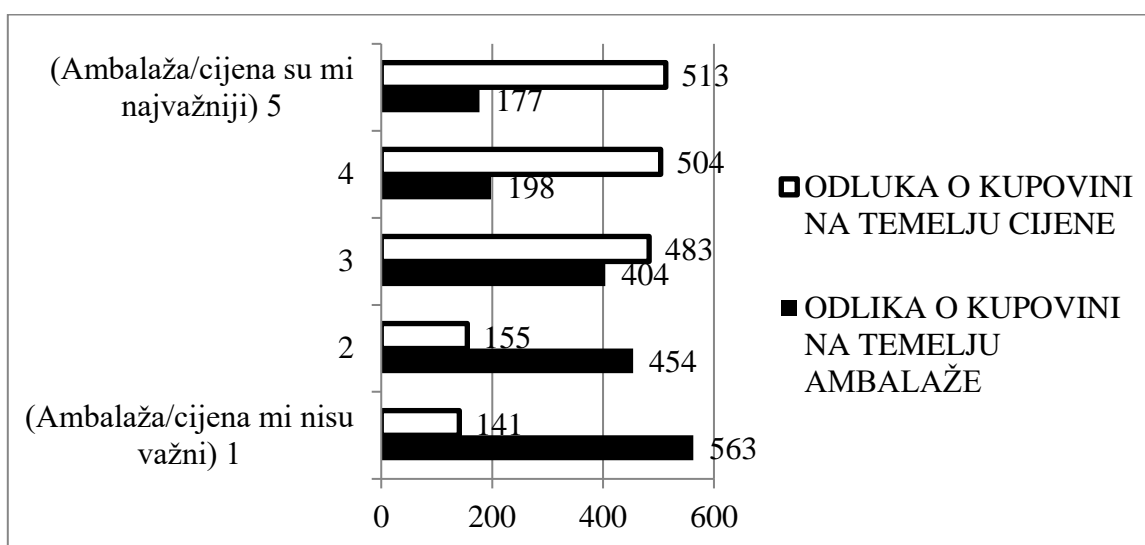
Grafikon 56. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Obraćate li pažnju na sastav i kvalitetu pčelinjih proizvoda?*

Sa ponudom pčelinjih proizvoda na Hrvatskom tržištu u potpunosti je zadovoljno 889 ispitanika, dok je njih 699 u potpunosti zadovoljno omjerom cijene i kvalitete (grafikon 16).

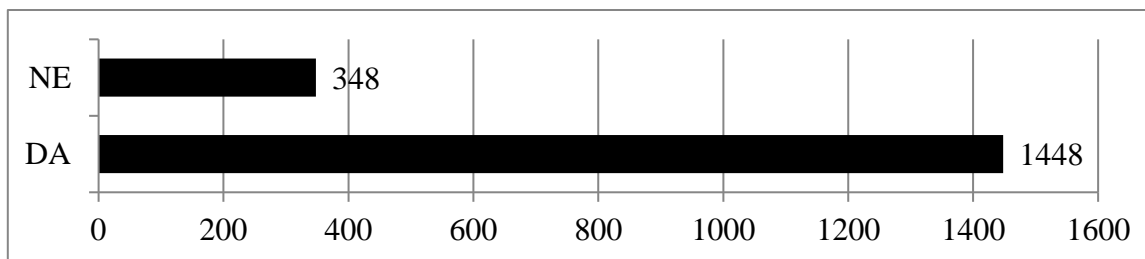
Grafikon 57. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *U kojoj ste mjeri zadovoljni ponudom te omjerom cijene i kvalitete pčelinjih proizvoda na Hrvatskom tržištu?*

Pri donošenju odluke o kupovini cijena je (1017 odgovora 4 i 5) važnija od ambalaže (1017 odgovora 1 i 2) (grafikon 17).

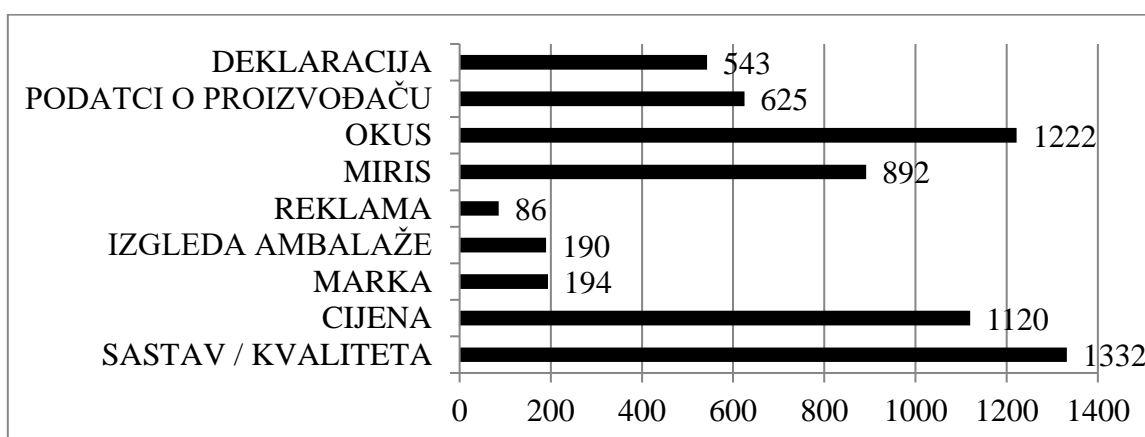
Grafikon 58. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Odlučujete li se na kupovinu pčelinjih proizvoda na temelju ambalaže ili cijene?*

Više od četiri petine ispitanika (81%) spremno je izdvojiti više novca za kvalitetniji pčelinji proizvod (grafikon 18).

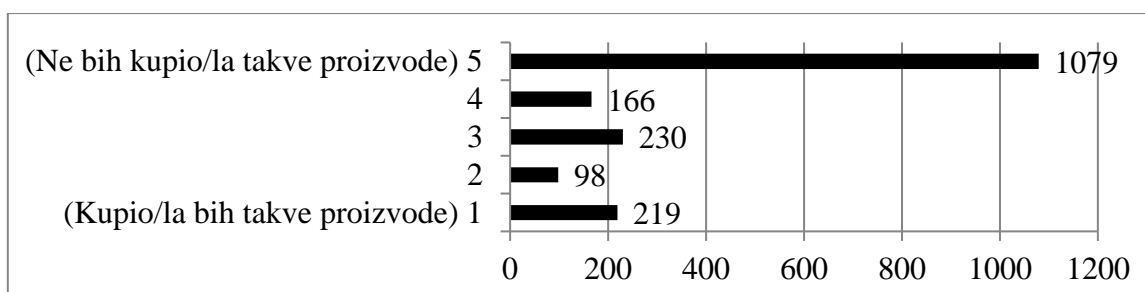
Grafikon 59. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li spremni izdvojiti više novca za kvalitetni pčelinji proizvod?*

Sastav i kvaliteta sa 1332 odgovora ispitanicima su najvažniji prilikom odabira pčelinjih proizvoda. Na drugom mjestu sa 1222 odgovora nalazi se okus, zatim cijena sa 1120 te miris sa 892 odgovora. Na posljednjem mjestu sa 86 odgovora nalazi se reklama (grafikon 19).

Grafikon 60. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Na što najviše obraćate pažnju prilikom odabira pčelinjeg proizvoda?*

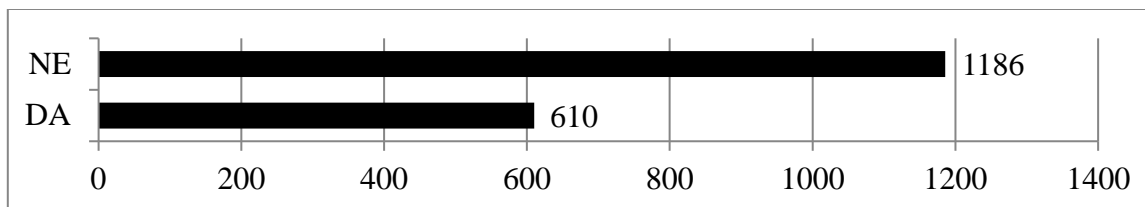
Neobilježene, nedeklarirane i neispravno deklarirane pčelinje proizvode kupilo bi 219 ispitanika, dok njih 1079 ne bi kupilo takve proizvode (grafikon 20).

Grafikon 61. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Bi ste li kupili neobilježene / nedeklarirane / neispravno deklarirane pčelinje proizvode na kojima nije naveden proizvođač i kontakt podaci?*

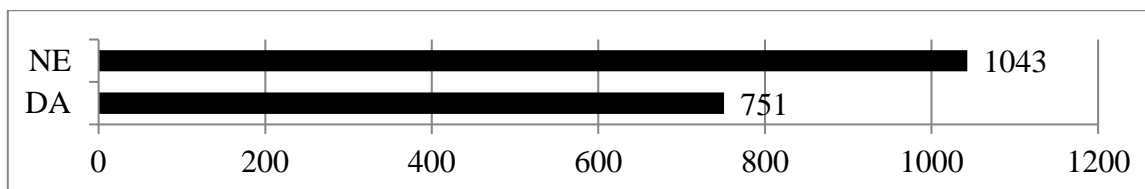
4.1.1.4. Pitanja vezana uz apiterapiju

S pojmom "apiterapija" do ispunjavanja ove ankete susrelo se 34% ispitanika, dok se njih 66% nikada nije susrelo s tim pojmom (grafikon 21).

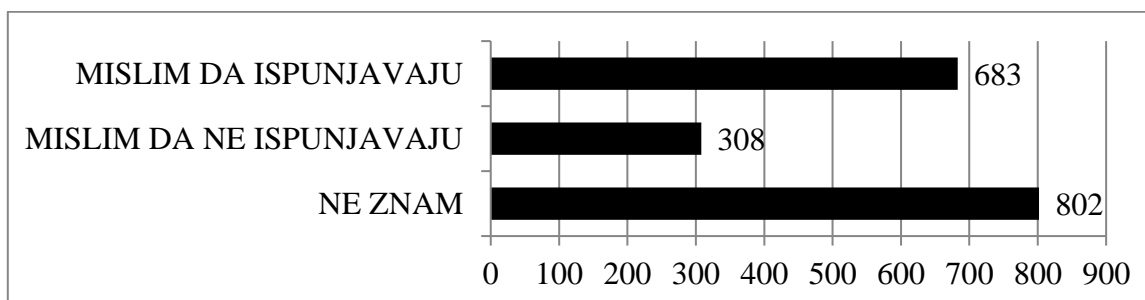
Grafikon 62. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li se do ispunjavanja ove ankete susreli s pojmom "apiterapija"?*

Pčelinje proizvode u svrhu apiterapije do sada je koristilo 42% ispitanika (grafikon 22).

Grafikon 63. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li do sada koristili pčelinje proizvode u svrhu apiterapije?*

Nešto više od trećine ispitanika (683) misli da pčelinji proizvodi koje nabavljaju ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi. Njih 308 misli da njihovi proizvodi to ne ispunjavaju, dok njih 802 ne zna (grafikon 23).

Grafikon 64. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Mislite li da proizvodi koje vi nabavljate ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi?*

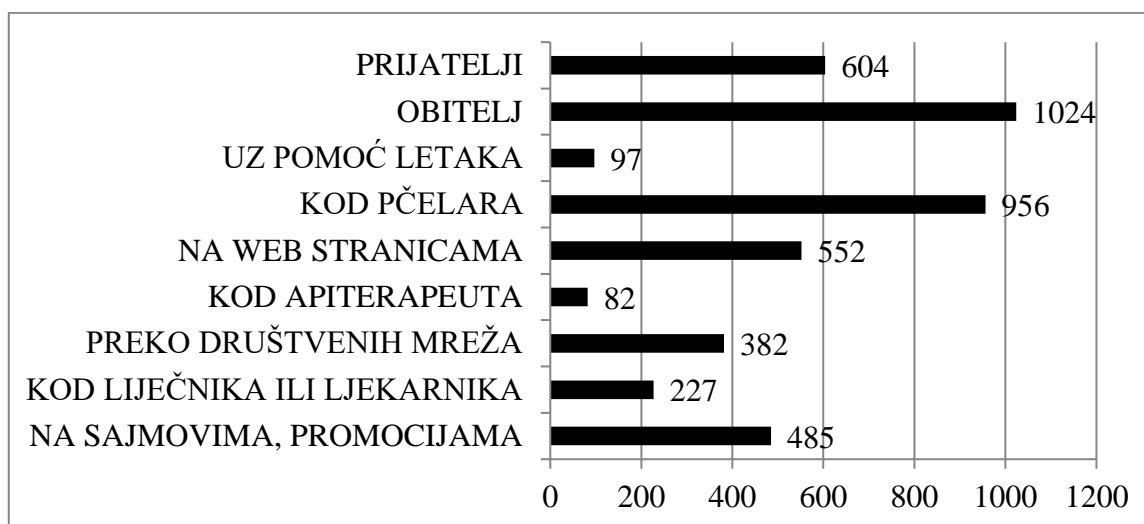
Usluge apiterapeuta do sada je koristilo tek 9% ispitanika, dok njih 91% nije (grafikon 24).

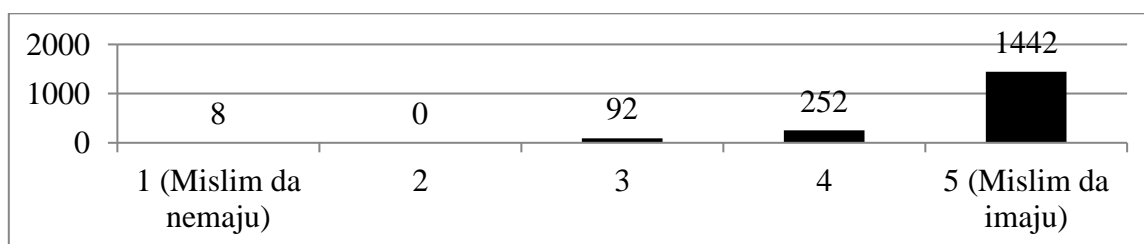
Grafikon 65. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li do sada koristili usluge apiterapeuta?*

Kada je u pitanju informiranje o pčelinjim proizvodima i njihovoj primjeni, obitelj je navedena kao glavni izvor informacija sa 1024 odgovora. Na drugom su mjestu pčelari sa 956 odgovora, te na trećem prijatelji sa 604 odgovora. Kod apiterapeuta se savjetovalo tek 82 ispitanika, a kod liječnika ili ljekarnika njih 227 (grafikon 25).

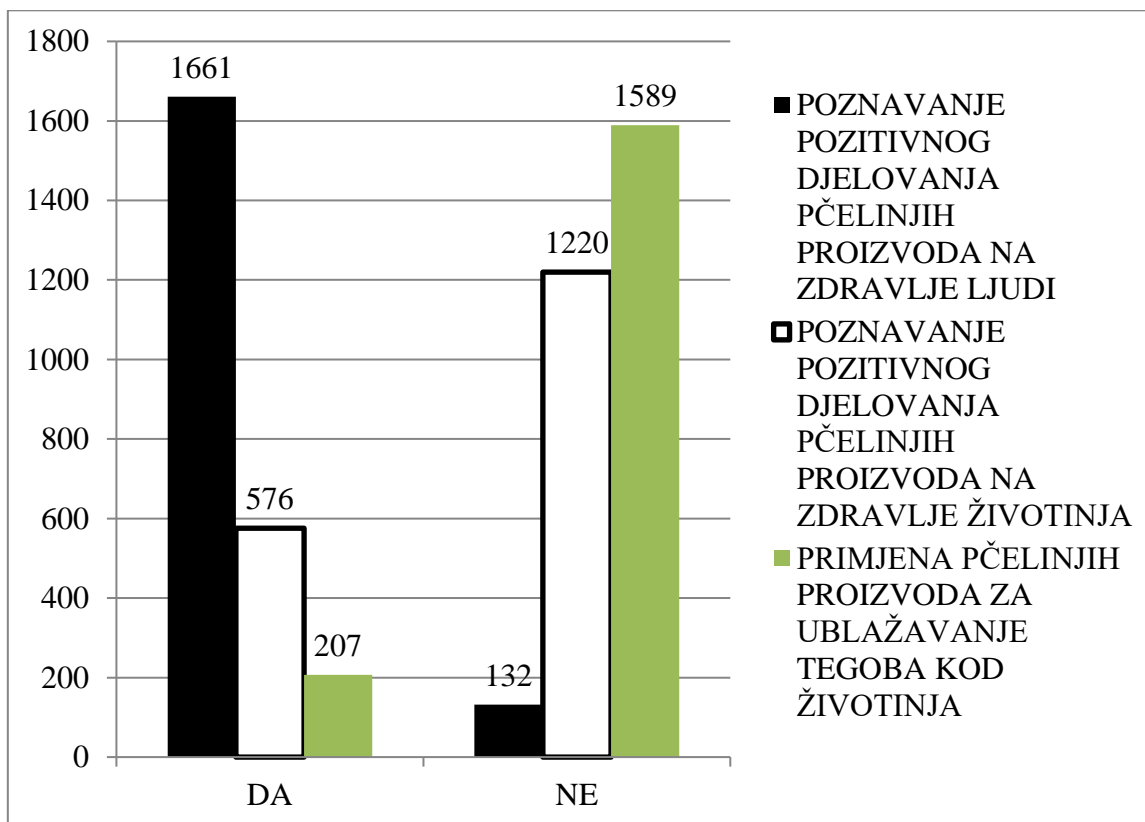
Grafikon 66. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Gdje ste se do sada informirali o primjeni pčelinjih proizvoda, tko vam je do sada davao savjete?*

Svega 8 ispitanika misli da pčelinji proizvodi nemaju pozitivan učinak na zdravlje, dok je njih 1442 suprotnog mišljenja (grafikon 26).

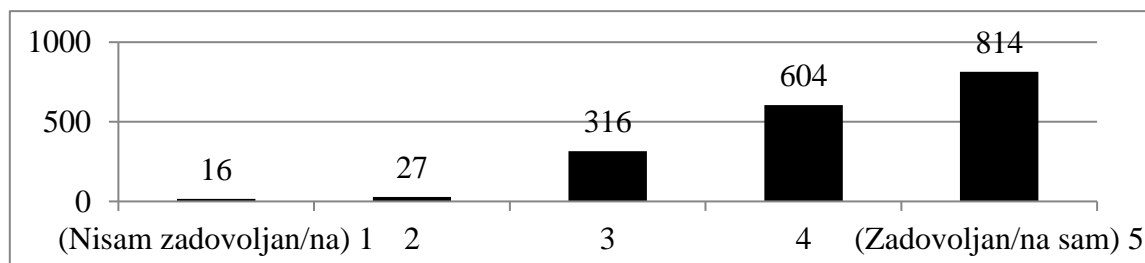
Grafikon 67. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Smatrate li da pčelinji proizvodi imaju pozitivan učinak na zdravlje?*

S pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje ljudi upoznato je 92% ispitanika dok je s pozitivnim utjecajem na zdravlje životinja upoznato tek njih 32%. 12% ispitanika primjenjivalo je pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja (grafikon 27).

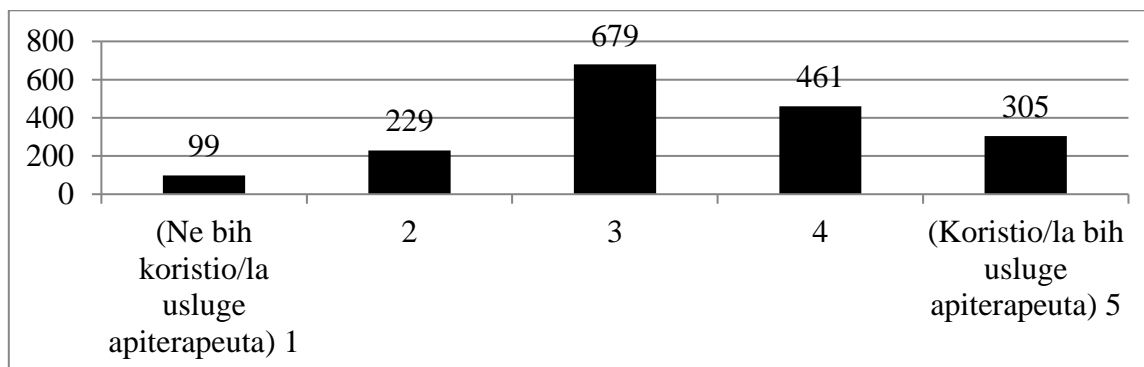
Grafikon 68. Prikaz odgovora ispitanika obzirom na pitanja *Jeste li upoznati s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje ljudi i životinja, te jeste li do sada primjenjivali pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja?*

Potpuno zadovoljno postignutim rezultatima nakon primjene pčelinjih proizvoda je 814 ispitanika, dok je njih 16 nezadovoljno. Osrednje je zadovoljno 316 ispitanika (grafikon 28).

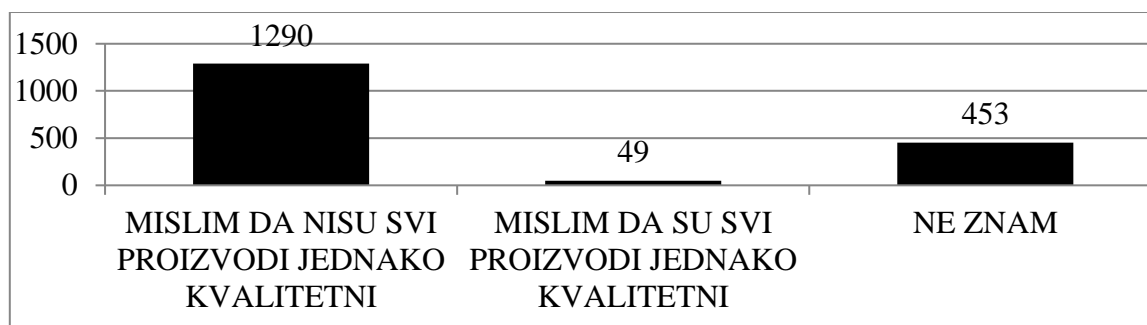
Grafikon 69. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Ako ste do sada koristili pčelinje proizvode u cilju blagotvornog učinka na zdravlje, molim navedite koliko ste zadovoljni postignutim rezultatima?*

Na pitanje *Koliko je vjerojatno da bi ste koristili usluge apiterapeuta?* najviše je ispitanika odgovorilo neutralno (38%), njih 6% ne bi koristilo usluge apiterapeuta, a 17% bi koristilo usluge apiterapeuta (grafikon 29).

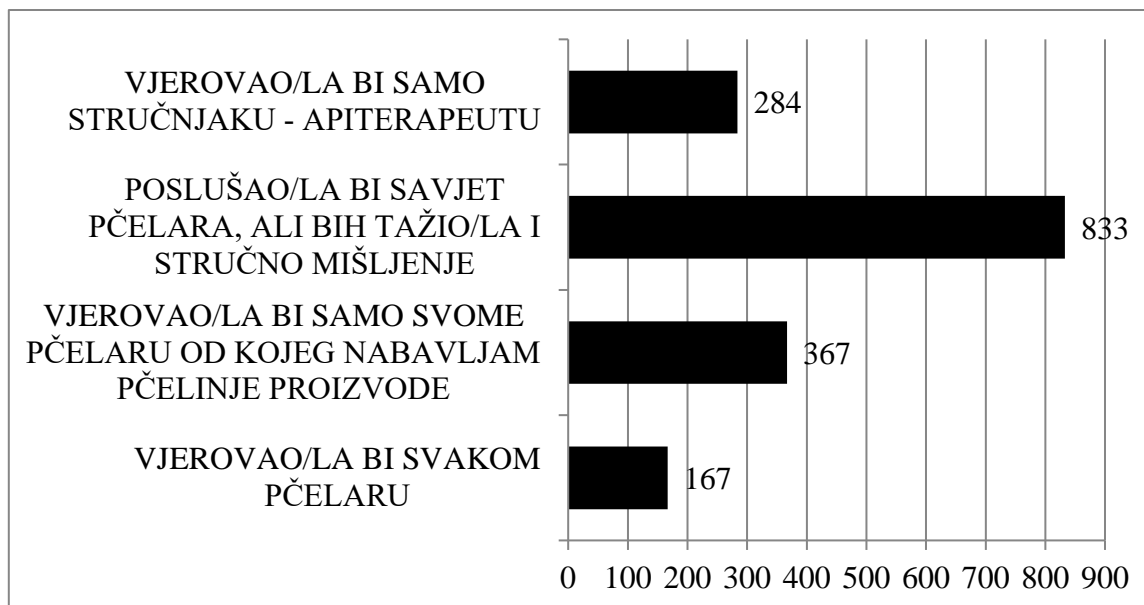
Grafikon 70. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koliko je vjerojatno da bi ste koristili usluge apiterapeuta?*

Većina ispitanika (72%) svjesna je da nisu svi pčelinji proizvodi koji se nalaze na tržištu jednako kvalitetni za potrebe apiterapije. Njih 25% ne zna, a 3 % misli da su svi pčelinji proizvodi jednake kvalitete za potrebe apiterapije (grafikon 30).

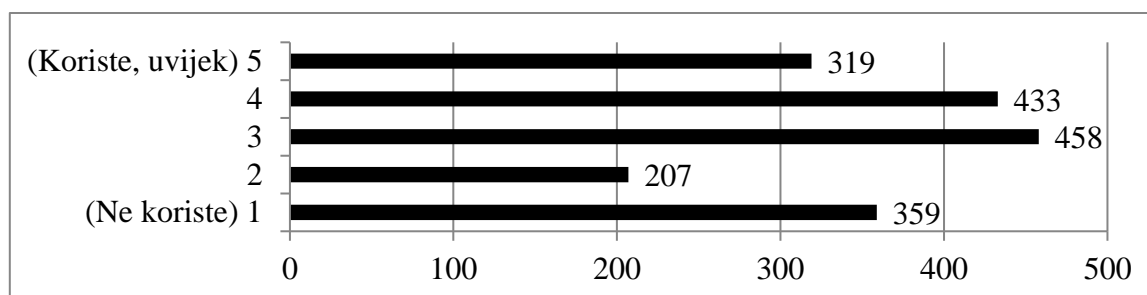
Grafikon 71. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Mislite li da su svi pčelinji proizvodi koji se nalaze na tržištu jednako kvalitetni za potrebe apiterapije*

Polovina ispitanika (51%) poslušali bi savjet pčelara no tražili bi i stručno mišljenje. Svega 10% vjerovali bi svakome pčelaru, a 17% bi vjerovali samo stručnjaku - apiterapeutu (grafikon 31).

Grafikon 72. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Biste li svakome pčelaru vjerovali u vezi zdravstvenih savjeta i apiterapije ili bi tražili savjetovanje kod educiranog stručnjaka - apiterapeuta?*

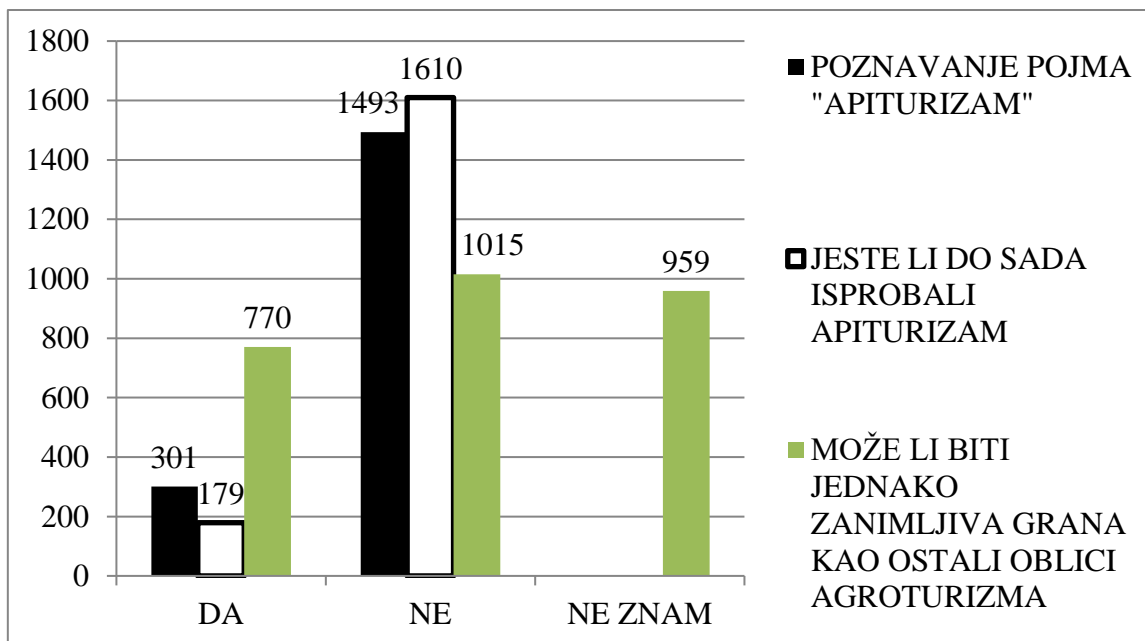
Većina ispitanika (752) primijetili su da pčelari većinom koriste poznata pozitivna djelovanja pojedinih pčelinjih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode, a njih 359 smatra da ne koriste (grafikon 32).

Grafikon 73. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koriste li pčelari poznata pozitivna djelovanja pojedinih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode?*

4.1.1.5. Pitanja vezana uz apiturizam

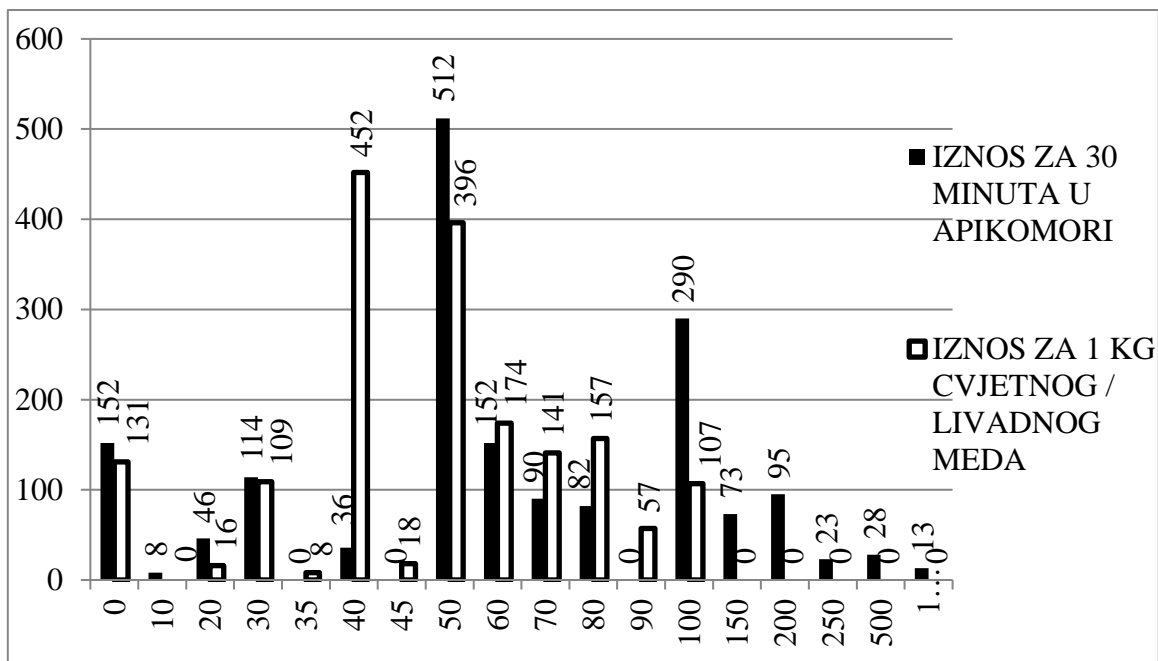
Većina ispitanika (83%) nije čula za pojam apiturizam, sukladno tome većina (90%) ih nije niti isprobala apiturizam u nekom obliku (grafikon 33).

Grafikon 74. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Jeste li se do ispunjavanja ove ankete susreli s pojmom "apiturizam", jeste li imali priliku isprobati apiturizam u nekom obliku te može li biti jednako vrijedan kao ostali oblici agroturizma?*

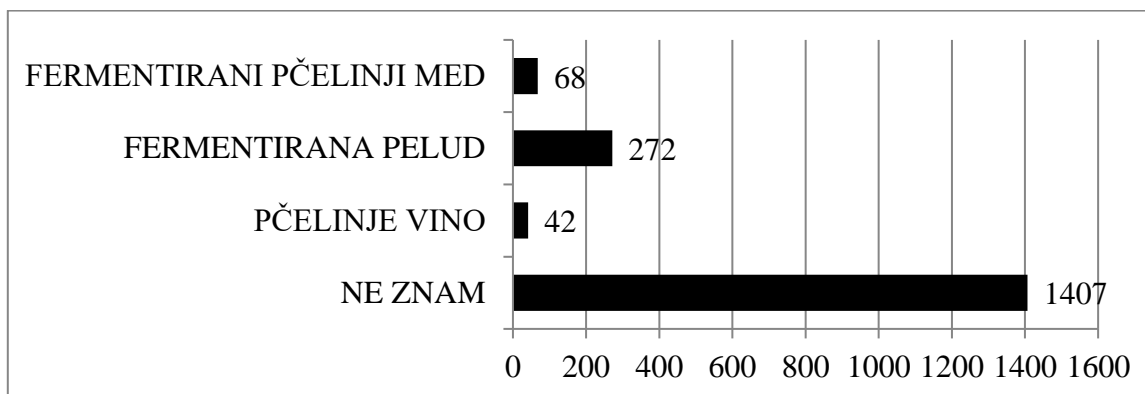
4.1.1.6. Dodatna pitanja

Najveći broj ispitanika (48%) slaže se da bi za 1 kg cvjetnog ili livadnog meda izdvojili između 40 i 50 kuna. Za 30 minuta u apiinhalacijskoj komori najviše ispitanika (512) izdvojilo bi 50 kuna, te na drugom mjestu njih 290, koji bi izdvojili 100 kuna (grafikon 34).

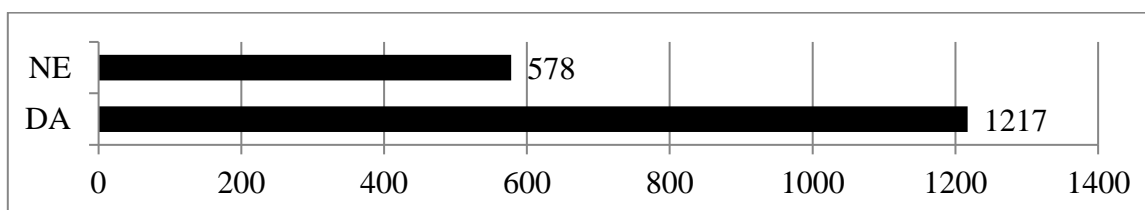
Grafikon 75. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Koliko bi ste izdvojili novaca (u kn) za 30 minuta boravka u apiinhalacijskoj komori te za 1 kg cvjetnog ili livadnog meda?*

Najveći broj ispitanika (79%) ne zna što je perga, dok njih 15% znaju da je to fermentirana pelud (grafikon 35).

Grafikon 76. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Perga je?*

Najveći broj ispitanika (68%) boji se pčela, dok se njih 32% ne boji (grafikon 36).

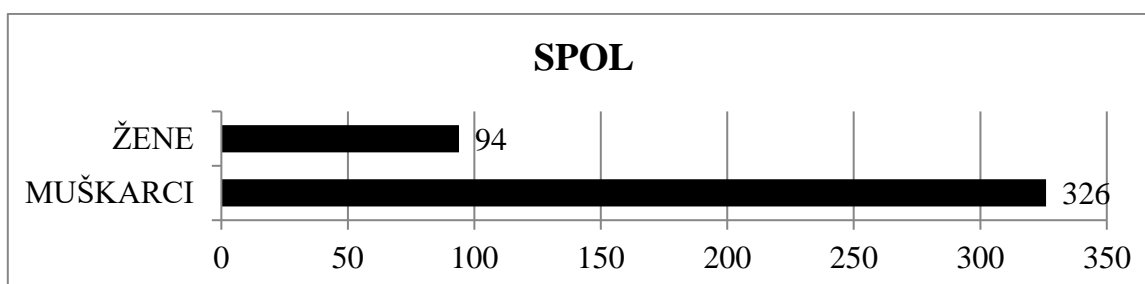
Grafikon 77. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Bojite li se pčela?*

4.1.2. Anketa za PČELARE - Anketa o educiranosti i zainteresiranosti pčelara za bavljenje apiterapijom i apiturizmom

Anketa je provedena na uzorku od 420 pčelara s područja Republike Hrvatske.

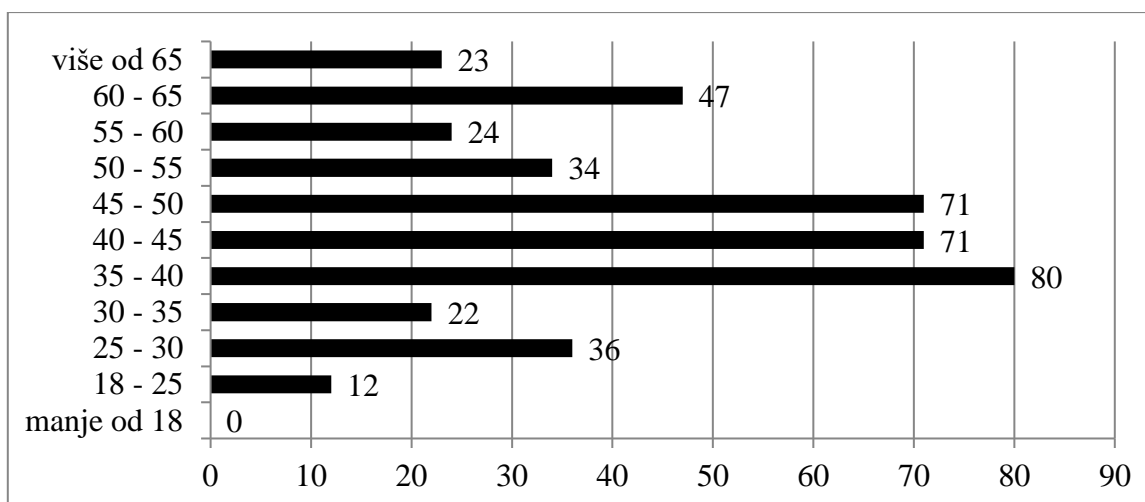
4.1.2.1. Opća pitanja

Rezultati istraživanja su pokazali da je ukupno 94 ispitanika bilo ženskog spola, a 326 muškog (grafikon 37).

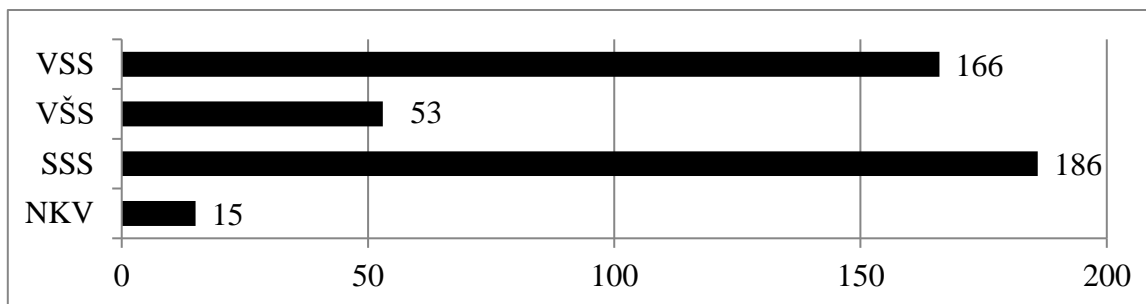
Grafikon 78. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *spol*

Najveći broj ispitanika činili su ispitanici dobne skupine 35 - 50 godina (53%). Starijih od 50 godina je 30%, a mlađih od 35 godina, 17% (grafikon 38).

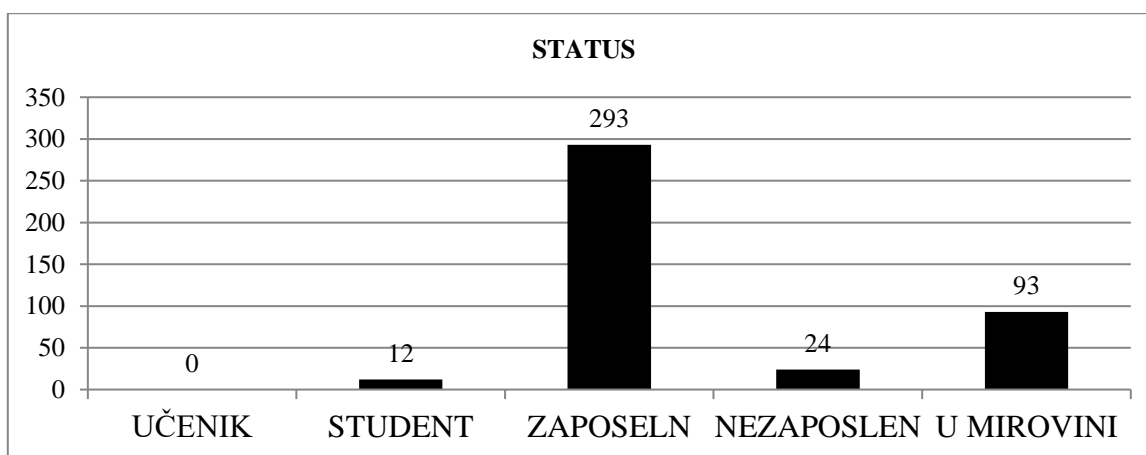
Grafikon 79. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *dob*

Najveći broj ispitanika (44%) je srednje stručne spreme, na drugom su mjestu ispitanici sa visokom stručnom spremom (39%), zatim viša stručna sprema (13%) te nekvalificirani (4%) (grafikon 39).

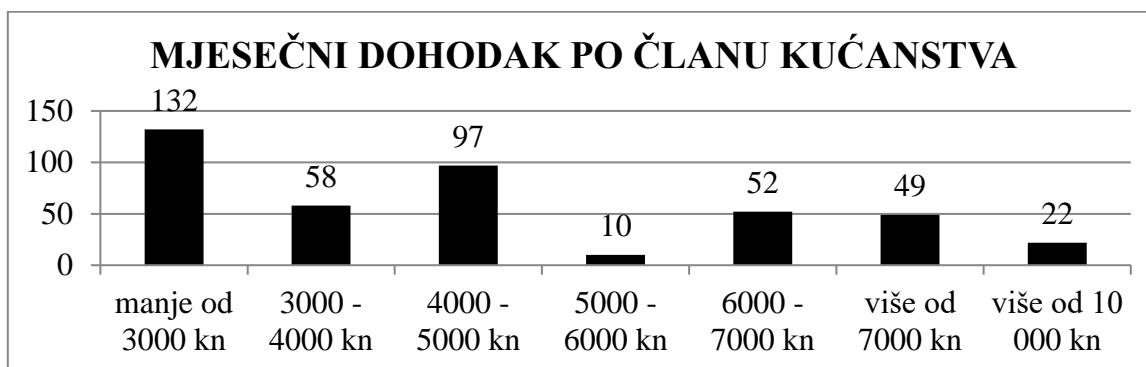
Grafikon 80. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *stečeno obrazovanje*

Broj učenika odgovara broju ispitanika mlađih od 18 godina i iznosi 0, studenata je 12, dok je zaposlenih najviše - 293. Nezaposlenih je 24, a u mirovini 93 ispitanika (grafikon 40).

Grafikon 81. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *status*

Najviše ispitanika ima prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ispod 3000 kuna (31%). Na drugom su mjestu oni s 4000 - 5000 kuna (23%), te oni s 3000 - 4000 kuna (14%) (grafikon 41).

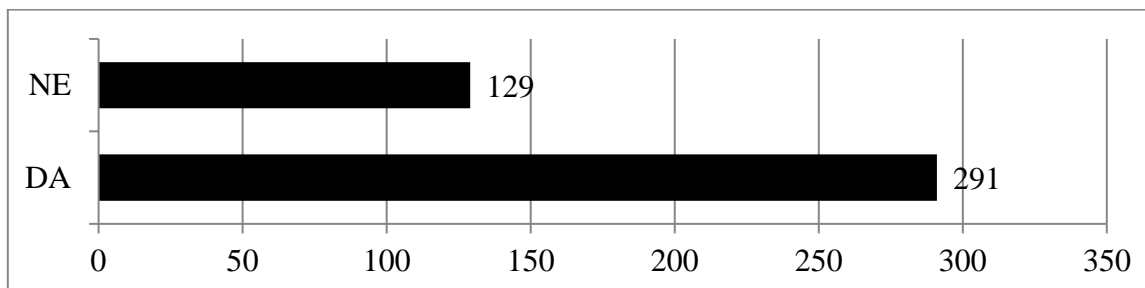
Grafikon 82. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *mjesečni dohodak po članu kućanstva*

Iz svake županije odgovorilo je 20 pčelara.

4.1.2.2. Pitanja vezana za pčelarstvo

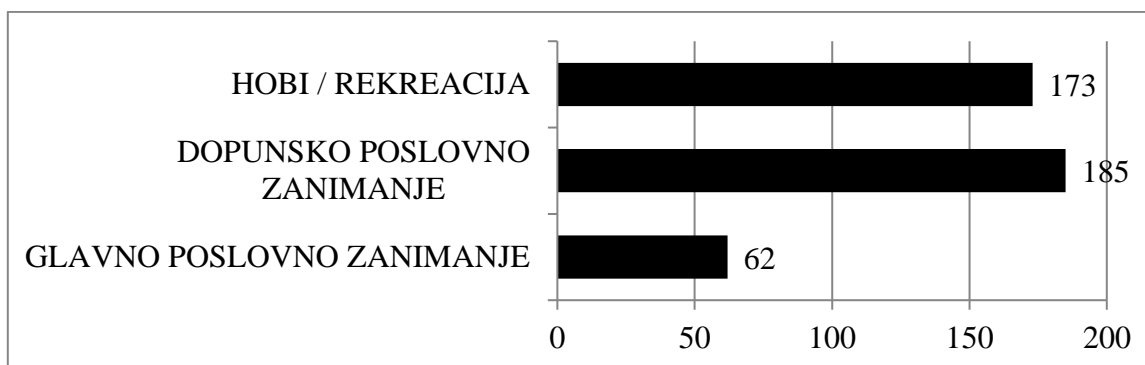
Pčelarsku školu završilo je 69% (grafikon 42).

Grafikon 42. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li završili pčelarsku školu?*

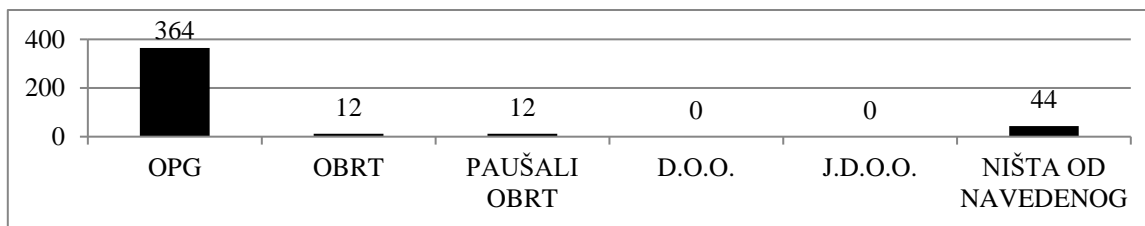
Svi ispitanici (100%) bave se pčelarstvom.

Najvećem postotku ispitanika (44%) je pčelarenje dopunsko zanimanje, dok je nešto manjem broju (41%) pčelarenje oblik rekreacije ili hobi, a najmanjem broju ispitanika (15%) je pčelarenje glavno zanimanje (grafikon 43).

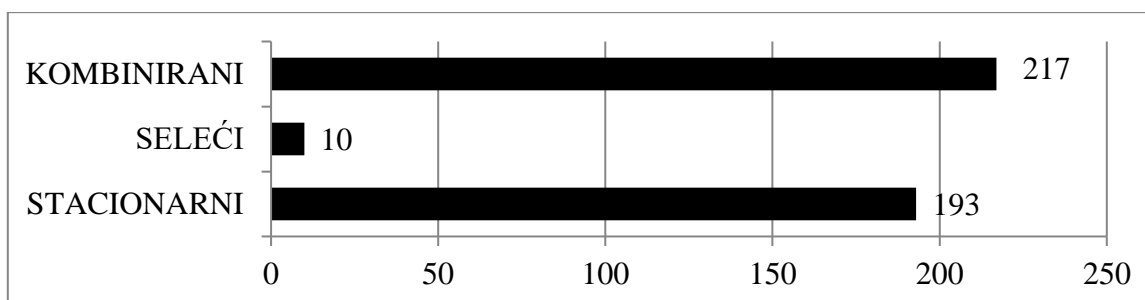
Grafikon 43. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Za vas je pčelarenje?*

OPG je oblik poslovanja za 364 ispitanika, dok je 12 ispitanika odgovorilo kako imaju obrt te 12 paušalni obrt. 44 ispitanika označili su ništa od navedenog (grafikon 44).

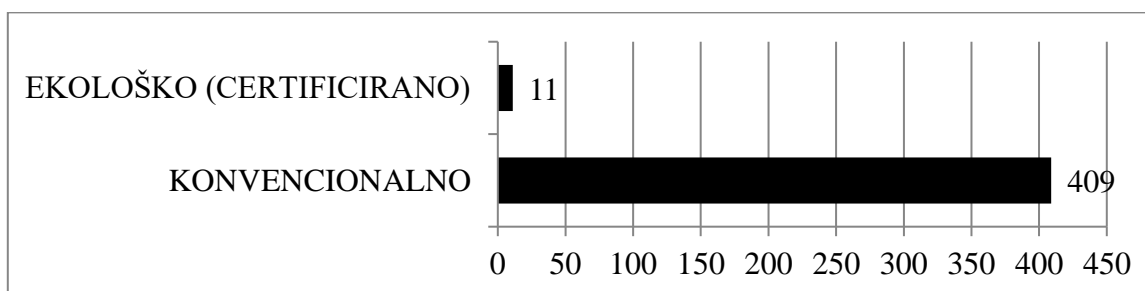
Grafikon 44. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji je vaš oblik poslovanja?*

Više od polovice ispitanika (52%) bavi se kombiniranim načinom pčelarenja. Samo stacioniranim 46% ispitanika, a svega 2% samo selećim (grafikon 45).

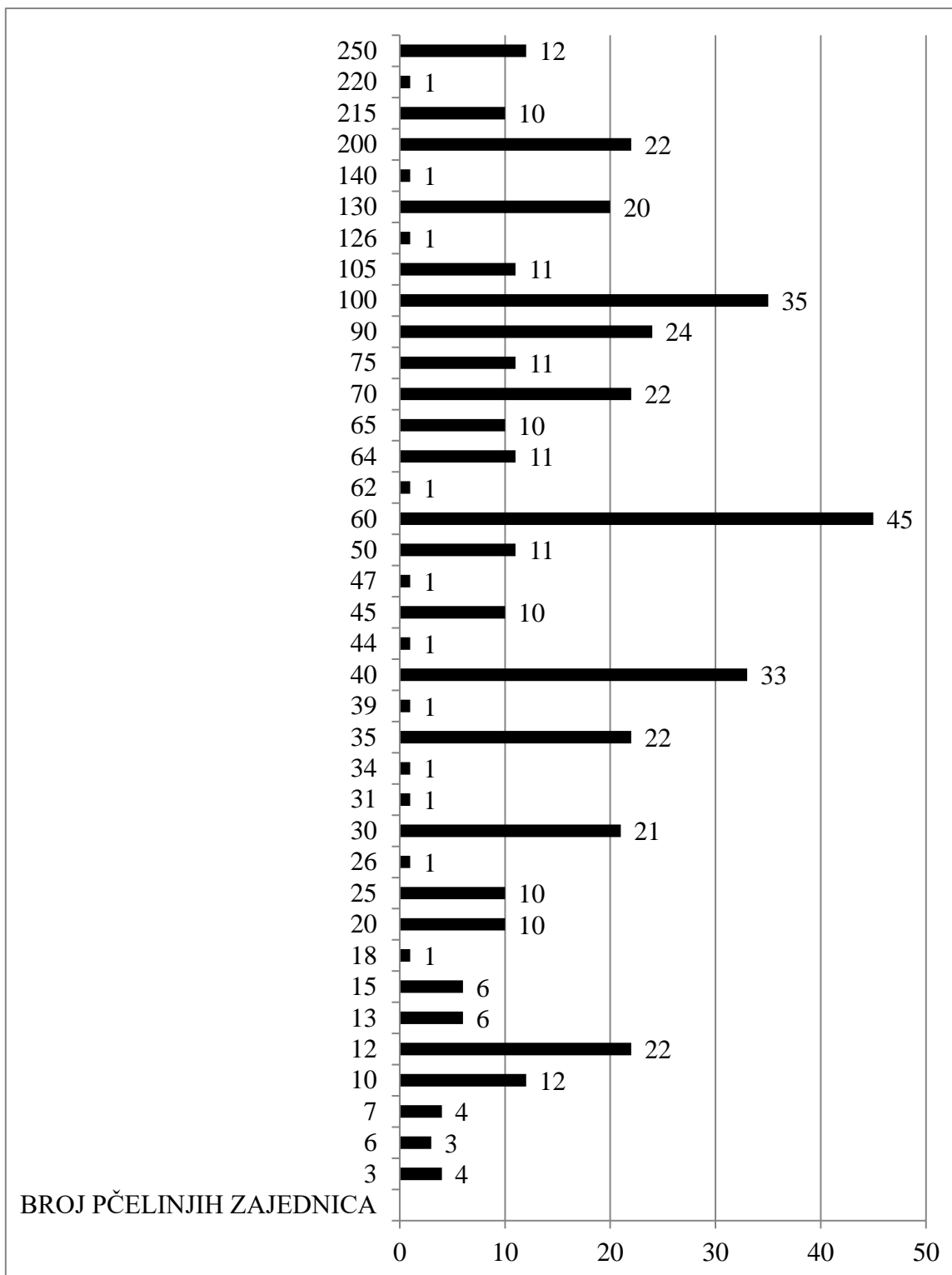
Grafikon 45. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji je vaš način pčelarenja*

Većina ispitanika (97%) svoje pčelarstvo svrstava u konvencionalno, dok ostatak (3%) u ekološko (grafikon 46).

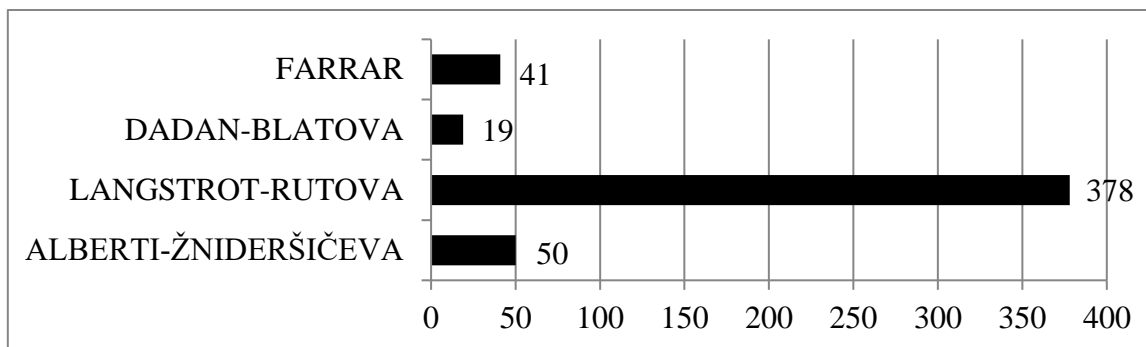
Grafikon 46. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Vaše pčelarstvo je?*

Najviše ispitanika (45) odgovorilo je kako imaju 60 zajednica. 60 ili više zajednica ima 56% ispitanika (grafikon 47).

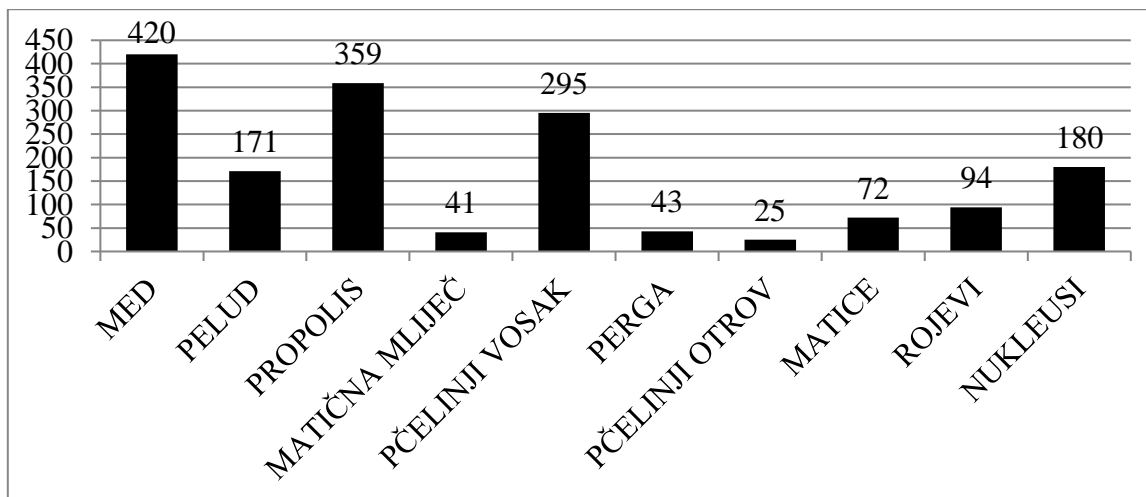
Grafikon 47. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji broj pčelinjih zajednica imate?*

Langstrot-rutove košnice koristi 78% ispitanika, na drugom su mjestu Alberti-Žnidershićeve (10%) dok su najmanje korištene Dadan-Blatove košnice (4%) (grafikon 48).

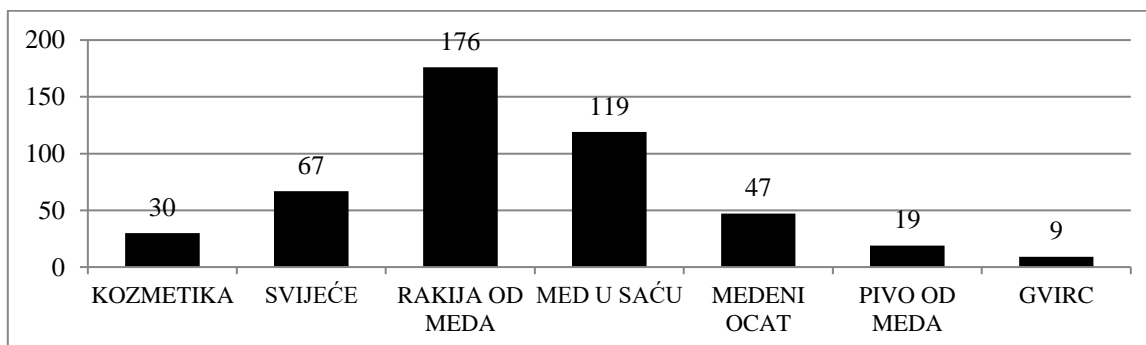
Grafikon 48. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji tip košnica imate?*

Od spomenutih pčelinjih proizvoda, najviše ispitanika (100%) proizvodi med, zatim propolis (85%) te pčelinji vosak (70%). Najmanje proizvođen je pčelinji otrov (6%) (grafikon 49).

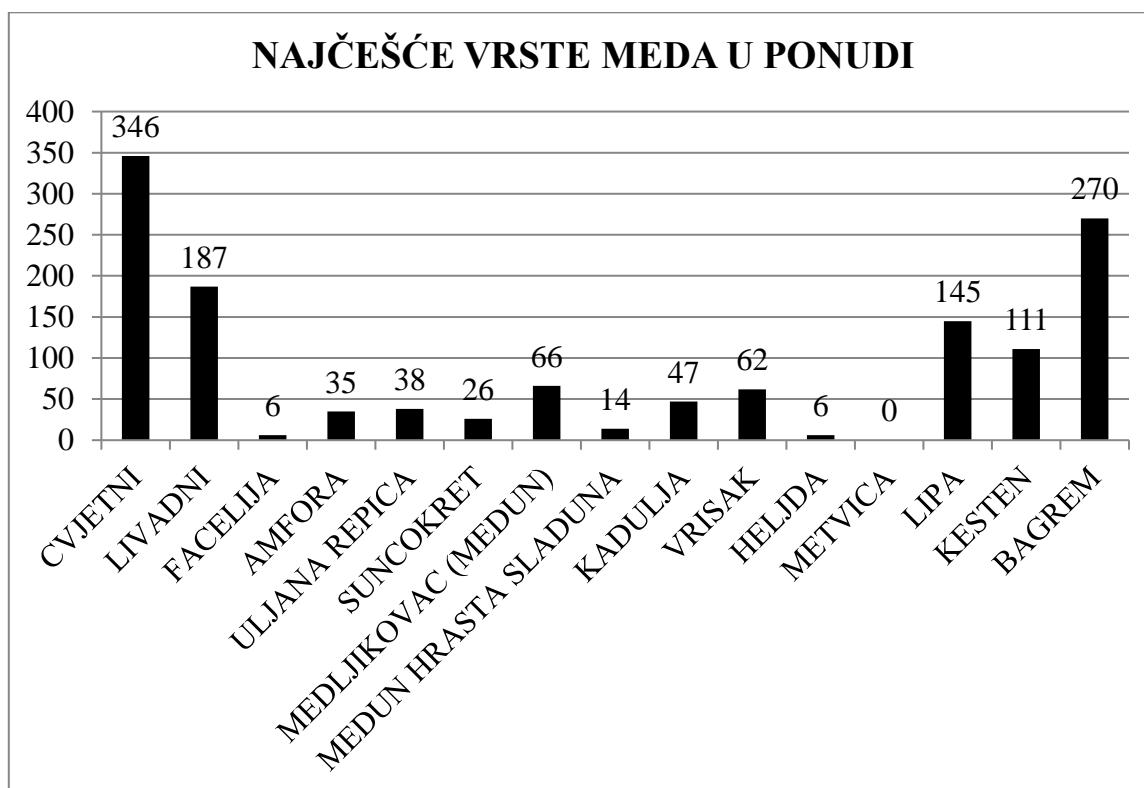
Grafikon 49. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje osnovne pčelinje proizvode proizvodite?*

Od dopunskih proizvoda 42% ispitanika proizvodi rakiju od meda, med u saću je na drugom mjestu (28%), dok gvirc proizvodi svega 2% ispitanika (grafikon 50).

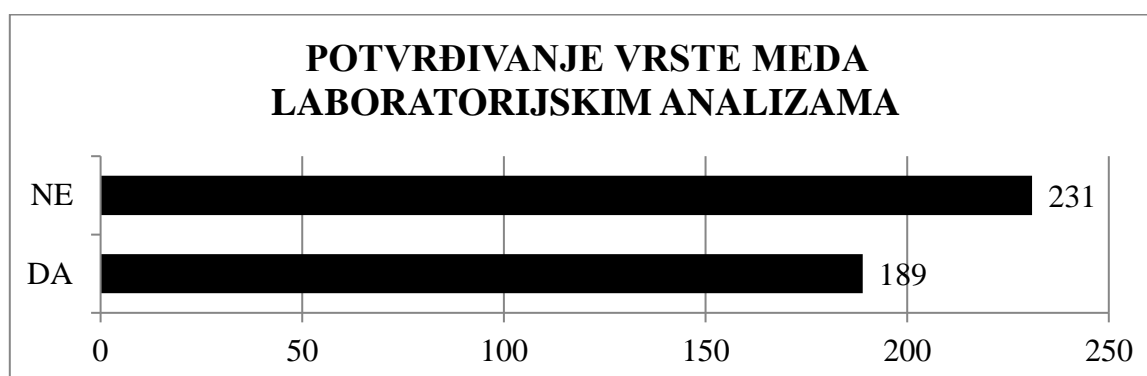
Grafikon 50. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje dopunske proizvode proizvodite?*

Najviše ispitanika (82%) u svojoj ponudi ima cvjetni med, zatim od bagrema (64%), dok su facelija (1%) i heljda (1%) najmanje u ponudi. Nitko od ispitanika ne proizvodi med od metvice (grafikon 51).

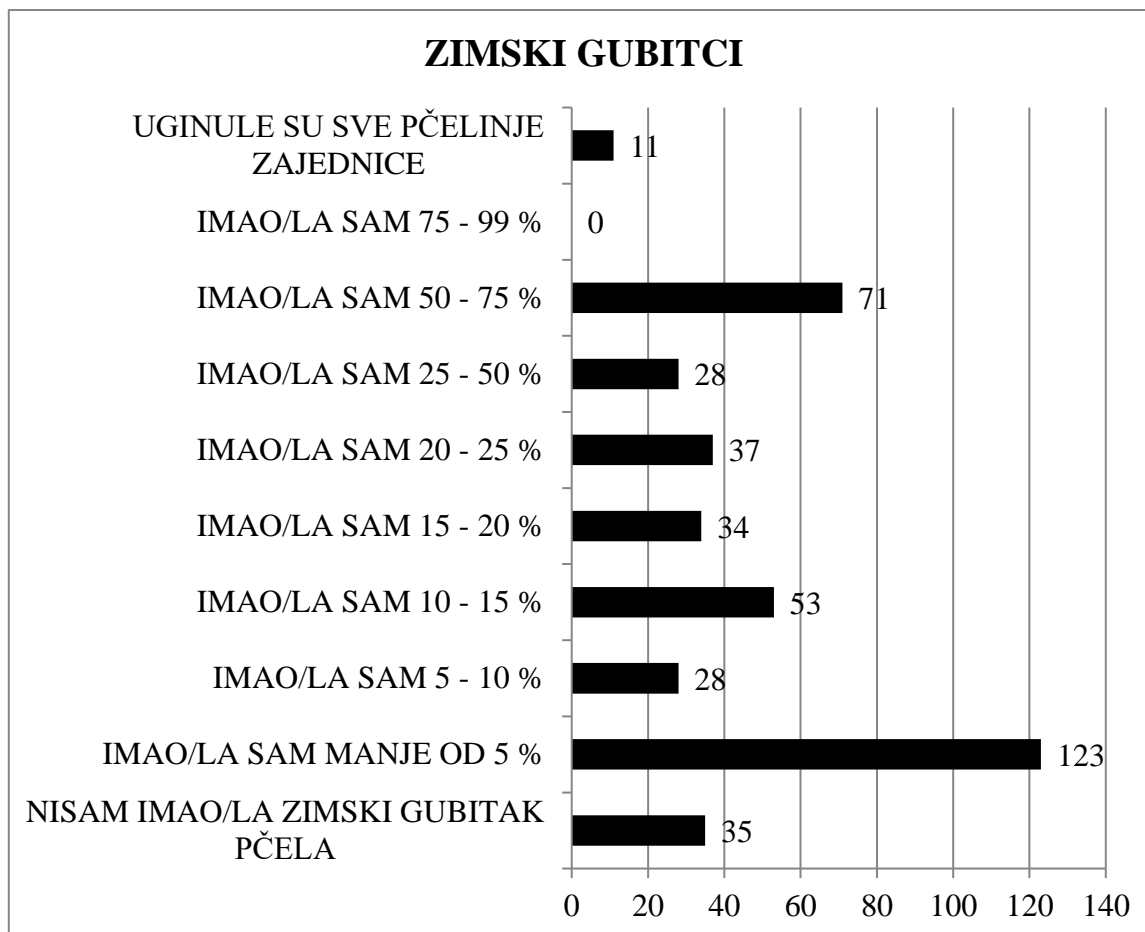
Grafikon 51. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje vrste meda najčešće imate u ponudi?*

Većina ispitanika (55%) ne potvrđuje vrstu meda laboratorijskim analizama (grafikon 52).

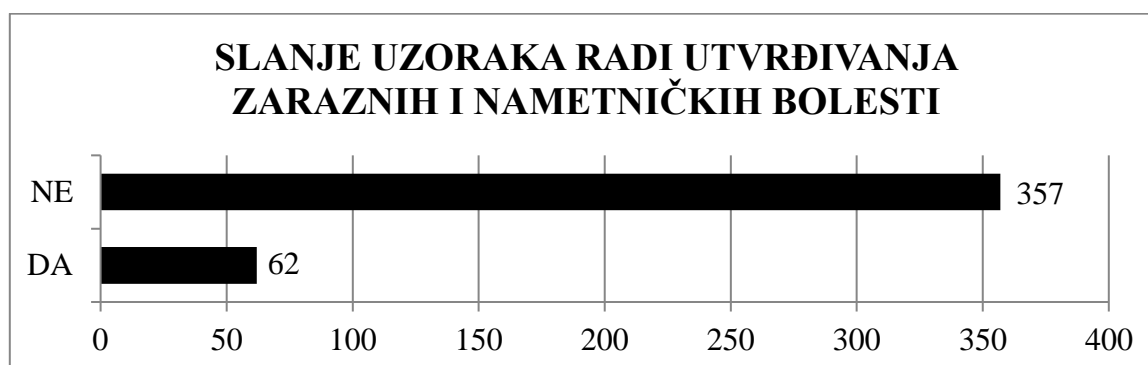
Grafikon 52. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Potvrđujete li vrstu meda laboratorijskim analizama?*

Manje od 5% zimskih gubitaka imalo je 123 korisnika, dok 35 korisnika nije imalo zimski gubitak pčela. Sve pčelinje zajednice izgubilo je 11 korisnika (grafikon 53).

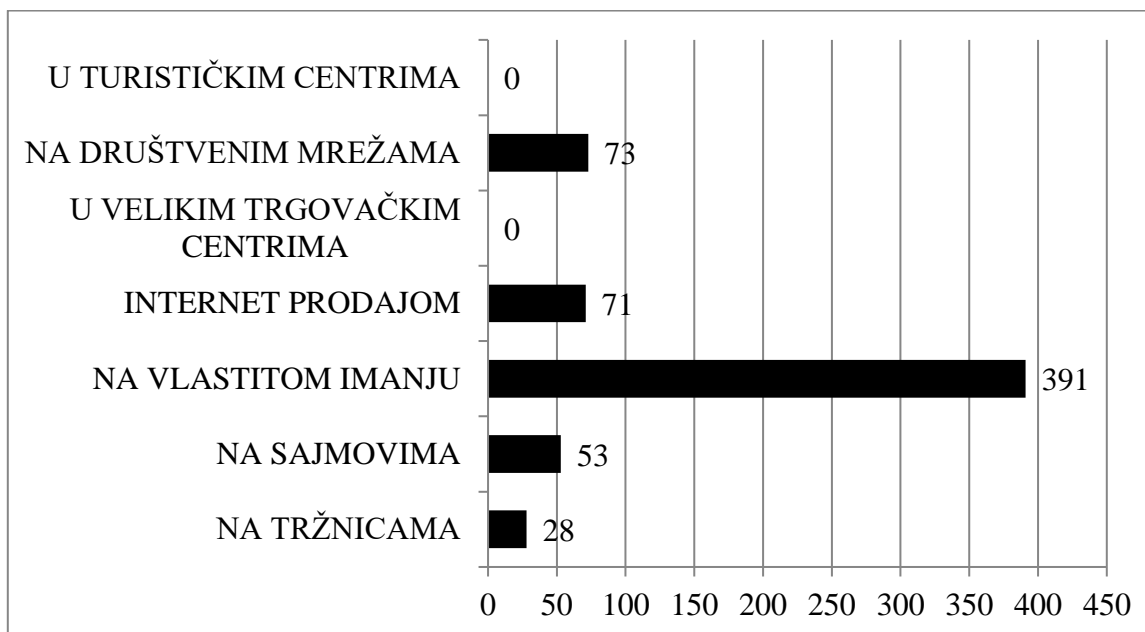
Grafikon 53. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li ove godine imali zimske gubitke pčela i u kojoj količini?*

Veći dio ispitanika (85%) ne šalje uzorke svojih pčela na analizu u ovlaštenu laboratorij radi utvrđivanja zaraznih i nametničkih bolesti (grafikon 54).

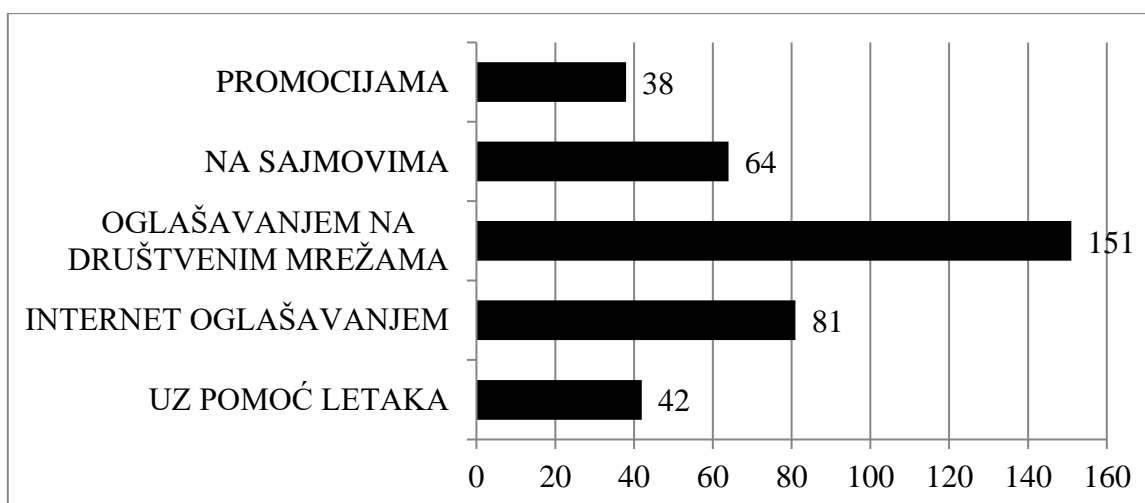
Grafikon 54. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Šaljete li uzorke svojih pčela na analizu u ovlaštenu laboratorij radi utvrđivanja prisutnosti zaraznih i nametničkih bolesti?*

Većina ispitanika (391) svoje proizvode plasira na vlastitom imanju, zatim na društvenim mrežama (73) i internet prodajom (71) dok najmanje plasiraju na tržnicama (28), a nitko od ispitanika ne plasira svoje proizvode u turističkim niti u velikim trgovačkim centrima (grafikon 55).

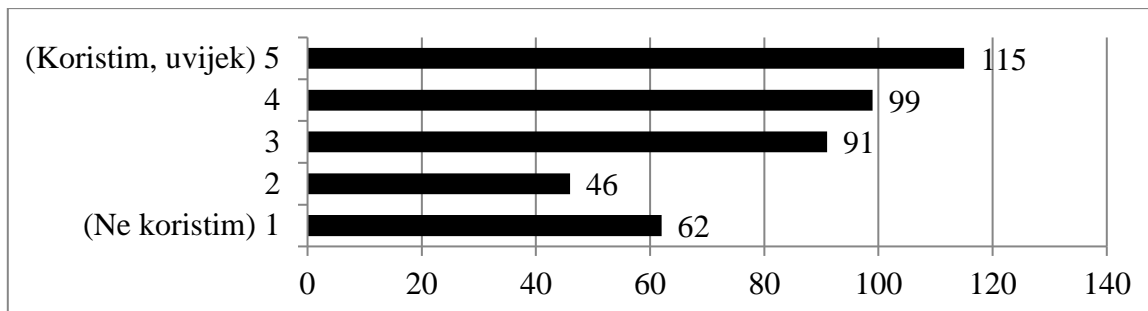
Grafikon 55. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kako/gdje plasirate svoje proizvode?*

Svoje proizvode 151 ispitanik promovira oglašavanjem na društvenim mrežama dok 81 ispitanik svoje proizvode promovira internet oglašavanjem. 42 ispitanika svoje proizvode promovira pomoću letaka (grafikon 56).

Grafikon 56. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kako/gdje promovirate svoje proizvode?*

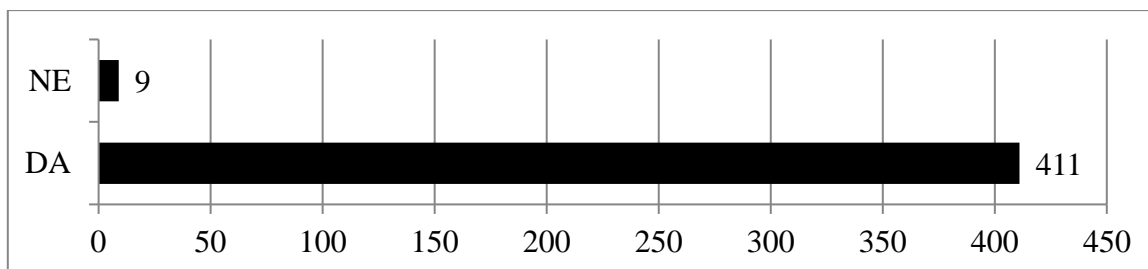
Poznata pozitivna djelovanja pojedinih pčelinjih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode uvijek koristi 115 ispitanika, a 62 ih ne koristi (grafikon 57).

Grafikon 57. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koristite li poznata pozitivna djelovanja pojedinih pčelinjih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode?*

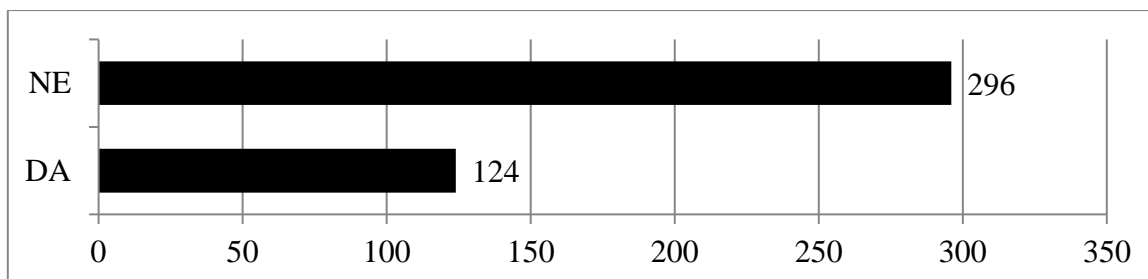
4.1.2.3. Pitanja vezana uz bavljenje apiterapijom

Skoro svi ispitanici (98%) znaju što je apiterapija (grafikon 58).

Grafikon 58. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Znate li što je apiterapija?*

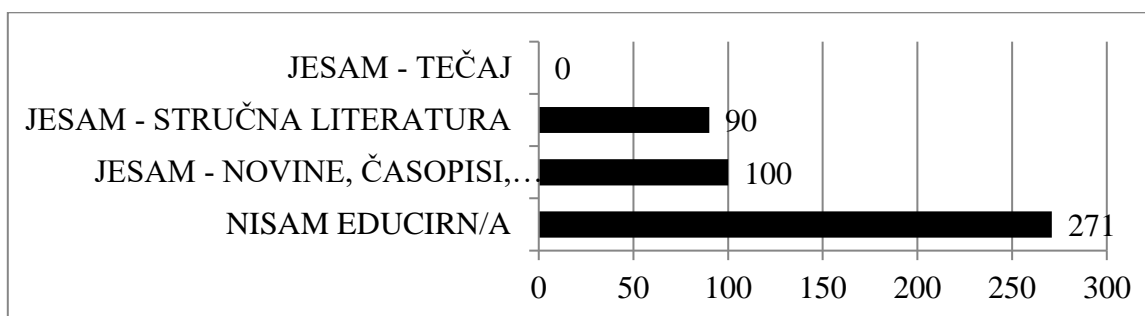
Većina ispitanika (70%) nije educirana u području apiterapije (grafikon 59).

Grafikon 59. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li educirani u području apiterapije?*

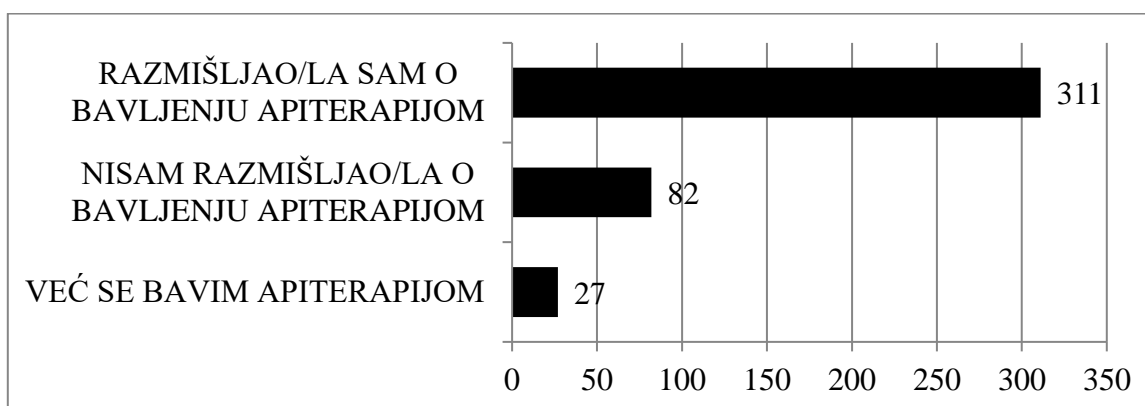

Više od pola ispitanika (59%) nije educirano u području apiterapije, dok se putem novina, časopisa i članaka s Interneta educiralo 22% ispitanika. Najmanje ih se educirano preko stručne literature (19%) (grafikon 60).

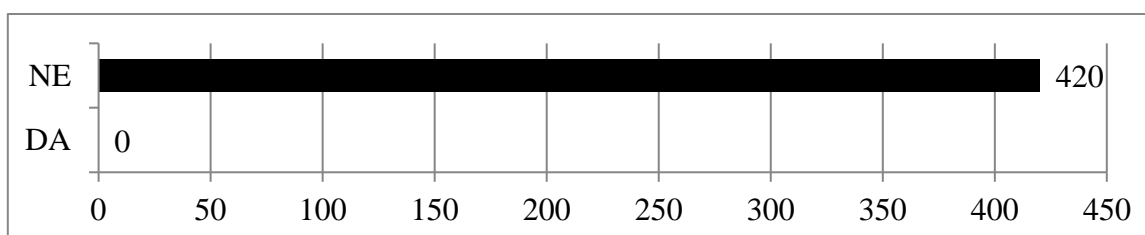
Grafikon 60. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Molim navedite izvor edukacije*

Većina ispitanika (74%) razmišljalo je o bavljenju apiterapijom, a apiterapijom se bavi 6% ispitanika (grafikon 61).

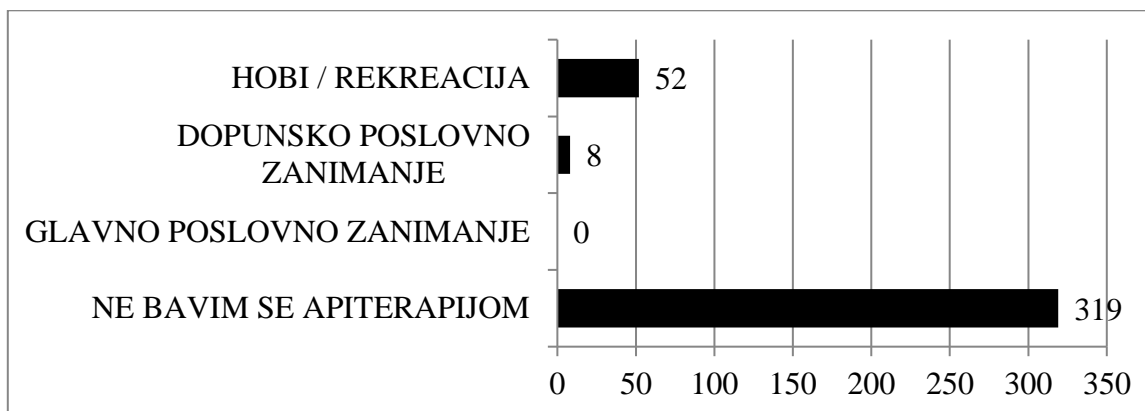
Grafikon 61. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li do sada razmišljali o bavljenju apiterapijom?*

Nitko od ispitanika (100%) nije registrirao djelatnost bavljenja apiterapijom, apiinhalacijom i/ili apiturizmom (grafikon 62).

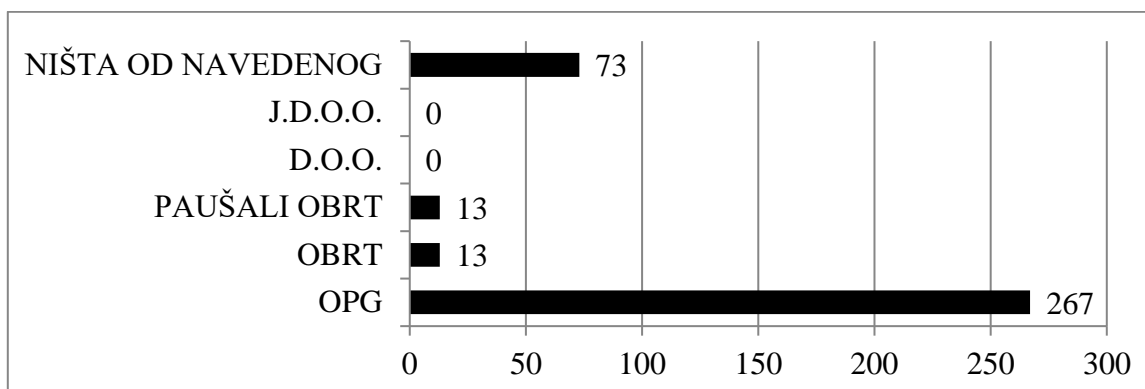
Grafikon 62. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li registrirali djelatnost bavljenja apiterapijom, apiinhalacijama i/ili apiturizmom?*

Većina ispitanika (319) ne bavi se apiterapijom dok se 52 ispitanika bavi apiterapijom kao hobiem ili rekreacijom, a samo 8 ispitanika koristi apiterapiju kao dopunsko poslovno zanimanje (grafikon 63).

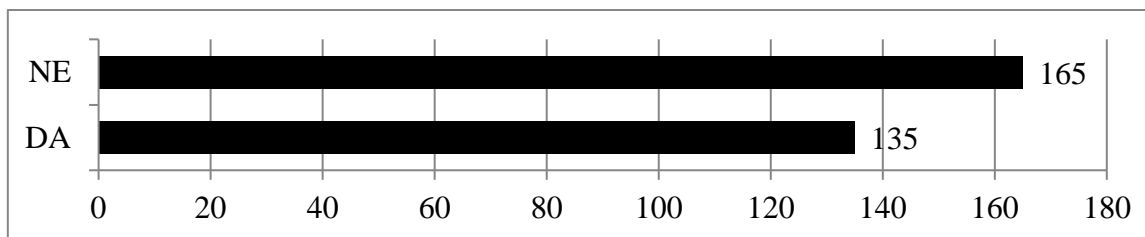
Grafikon 63. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Za vas je bavljenje apiterapijom?*

Većina ispitanika (73%) navelo je OPG kao njihov oblik poslovanja, 20% ispitanika je navelo kako ništa od navedenog nije njihov oblik poslovanja, a 4% je navelo svoje poslovanje kao paušalni obrt i 3% ispitanika kao obrt (grafikon 64).

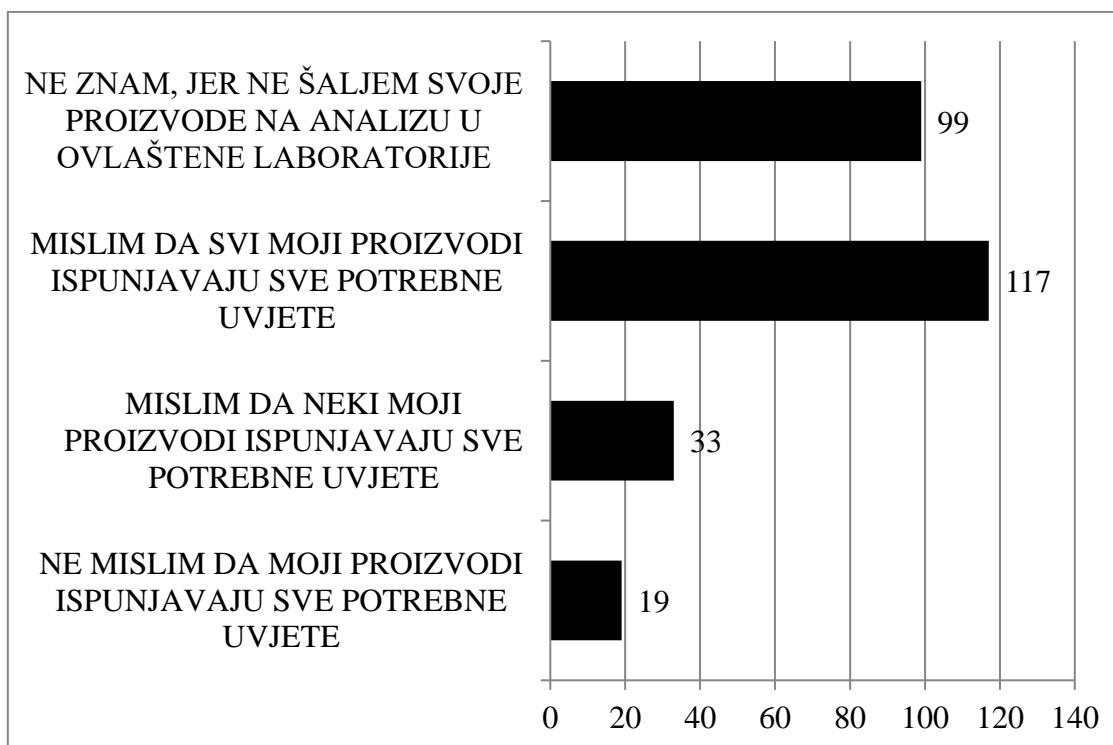
Grafikon 64. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji je vaš oblik poslovanja?*

Više od pola ispitanika (55%) ne analizira zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda u ovlaštenim laboratorijima (grafikon 65).

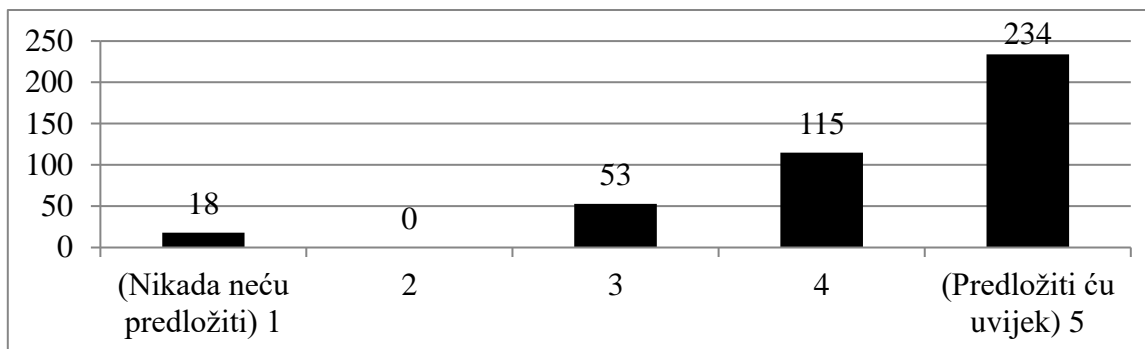
Grafikon 65. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Analizirate li u ovlaštenim laboratorijima zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda?*

Većina ispitanika (44%) misli da svi njihovi proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi, a 37% ispitanika ne zna s obzirom da ne šalje svoje proizvode na analizu dok 7% smatra da njihovi proizvodi ne ispunjavaju sve potrebne uvjete (grafikon 66).

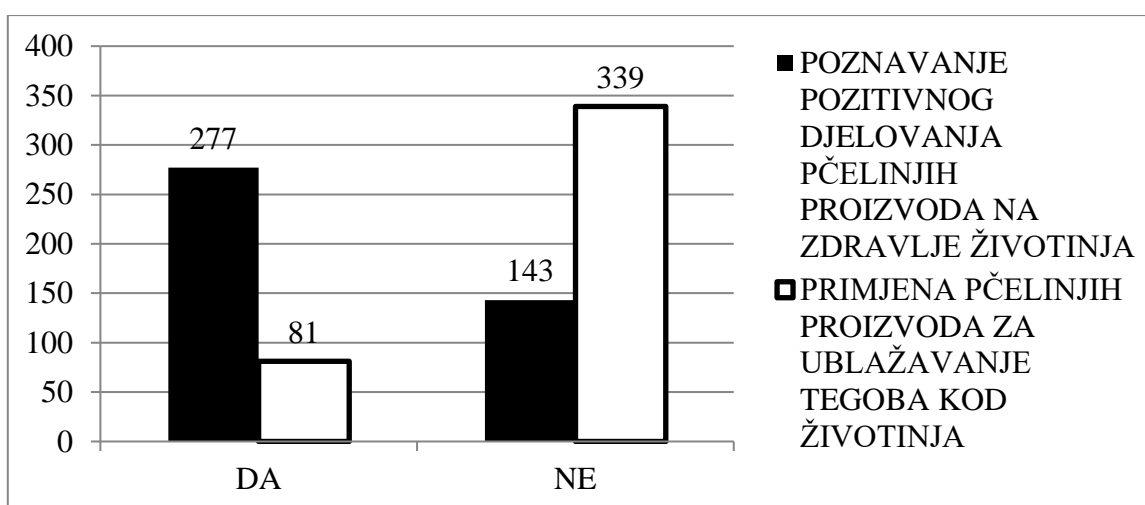
Grafikon 66. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Mislite li da vaši proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi?*

U nedostatku vlastitih proizvoda 234 ispitanika će uvijek preporučiti proizvode nekog drugog pčelara ili apiterapeuta, a 18 njih nikada neće predložiti (grafikon 67).

Grafikon 67. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *U nedostatku vlastitih proizvoda koliko je vjerojatno da će te preporučiti proizvode nekog drugog pčelara ili apiterapeuta?*

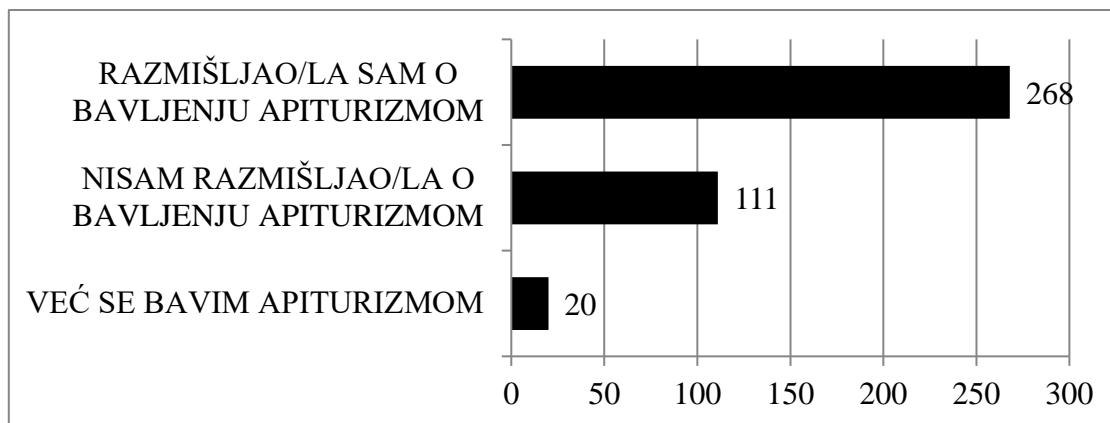
S pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje životinja upoznato je 66% ispitanika, dok je svega 19% ispitanika preporučilo ili primjenjivalo pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba životinja. 34% ispitanika nije upoznato s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje životinja, a 81% ispitanika nije preporučilo niti primjenjivalo pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja (grafikon 68).

Grafikon 68. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Jeste li upoznati s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje životinja te jeste li preporučivali ili primjenjivali pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja?*

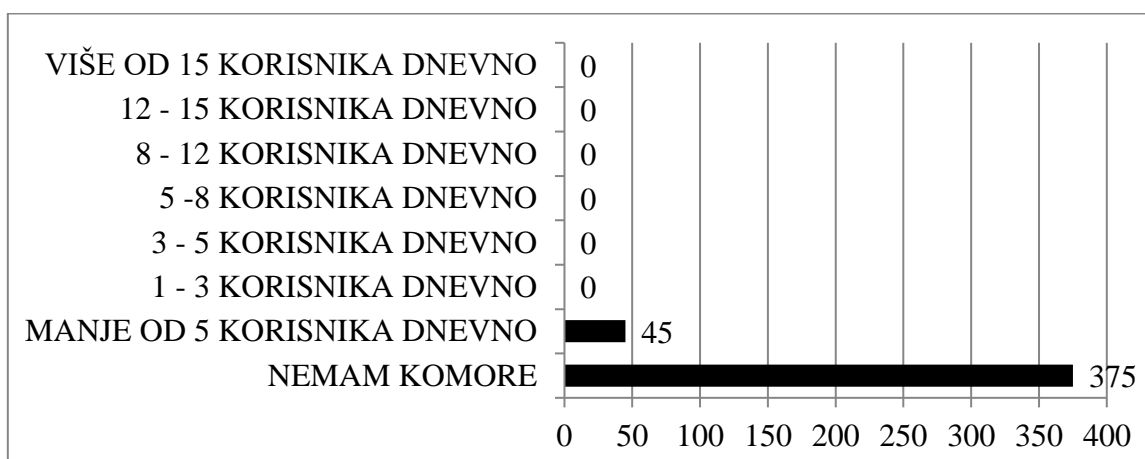
4.1.2.4. Pitanja vezana uz bavljenje apiturizmom

Apiturizmom se bavi 5% ispitanika, a njih 67% razmišljalo je o bavljenju tom djelatnosti (grafikon 69).

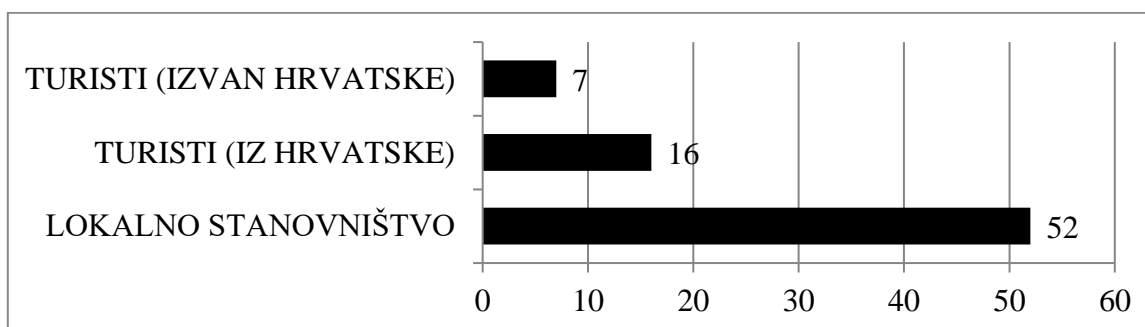
Grafikon 69. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li do sada razmišljali o bavljenju apiturizmom?*

Većina ispitanika (89%) nema komoru za apiinhalacije, dok 11% ispitanika ima posjećenost manje od pet korisnika dnevno (grafikon 70).

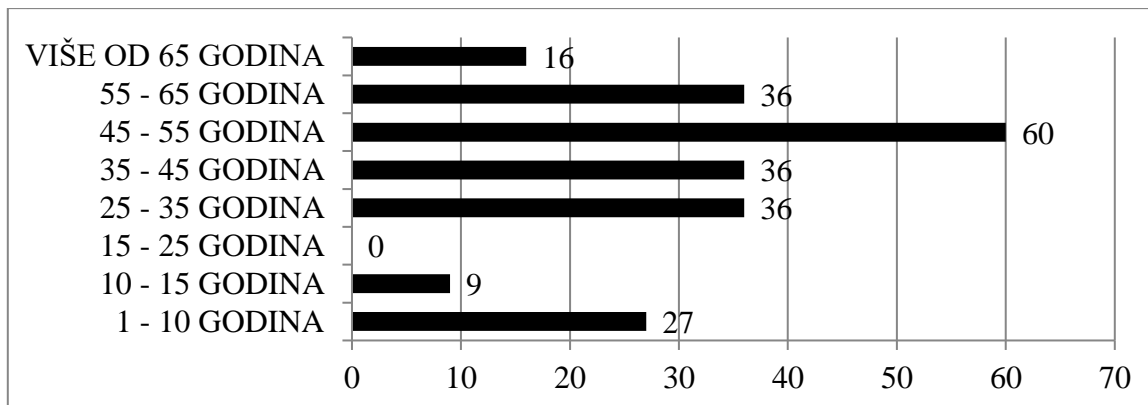
Grafikon 70. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kolika je posjećenost vaših komora?*

Za 69% ispitanika većinu korisnika čini lokalno stanovništvo, a najmanje ispitanika (10%) navelo je turiste (izvan Hrvatske) (grafikon 71).

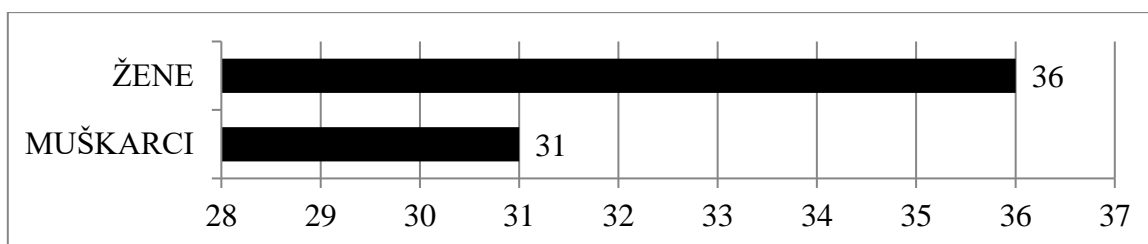
Grafikon 71. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Tko čini većinu vaših korisnika?*

Najviše ispitanika (27%) odgovorilo je da im je starosna dob korisnika između 45 i 55 godina. Najviše je korisnika (40%) starosne dobi između 25 i 65 godina (grafikon 72).

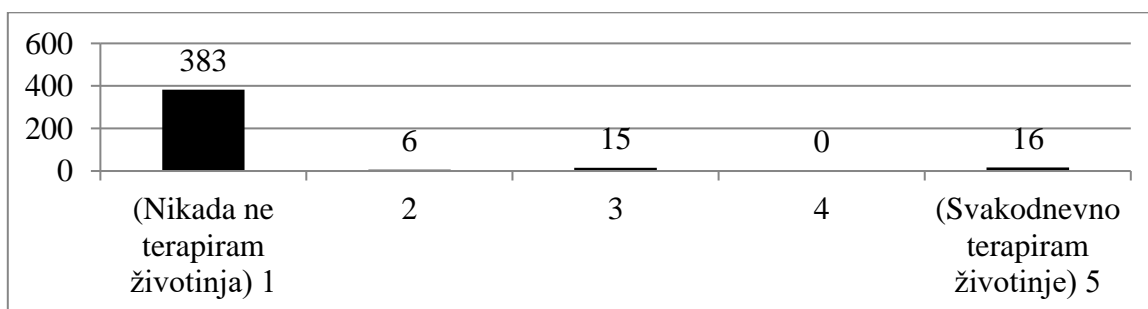
Grafikon 72. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kolika je starosna dob korisnika?*

Za 54% ispitanika najčešći korisnici su žene (grafikon 73).

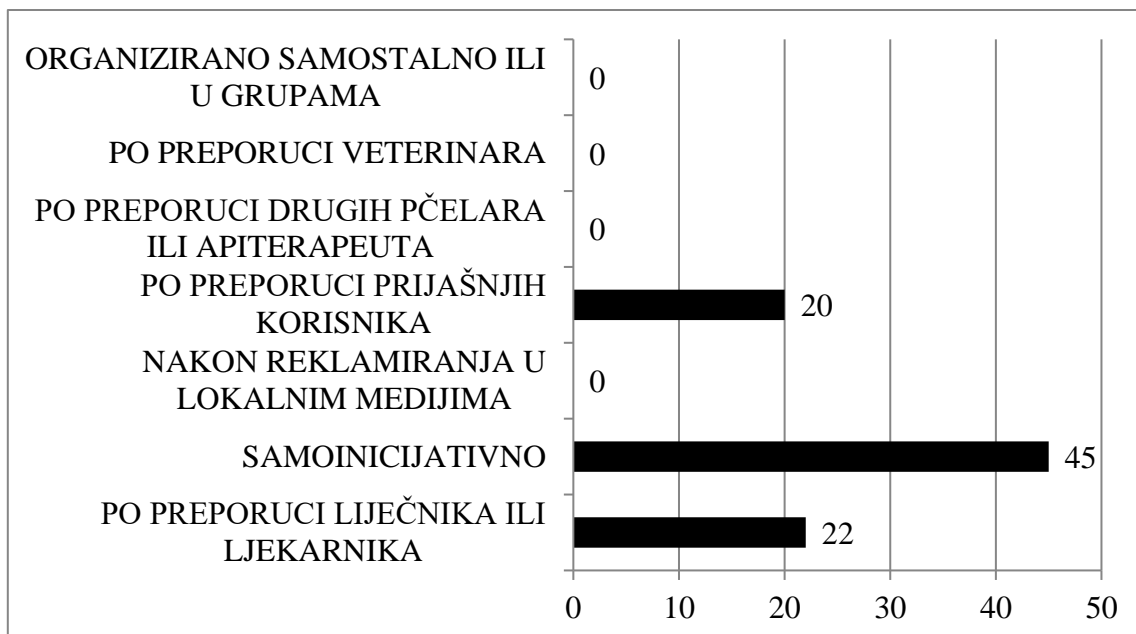
Grafikon 73. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Češći korisnici su?*

Većina ispitanika (91%) nikada ne terapeuta životinje, 4% terapeuta ponekad, dok još 4% terapeuta svakodnevno (grafikon 74).

Grafikon 74. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koliko često terapeuta životinje?*

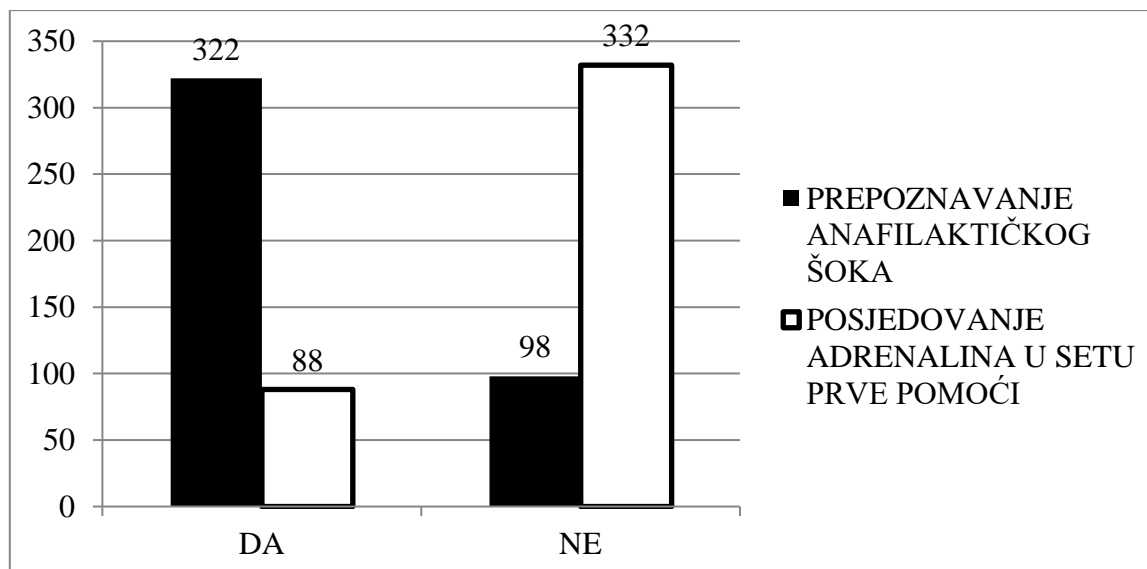
Korisnici najčešće dolaze samoinicijativno (11%), 5% dolazi po preporuci liječnika ili ljekarnika te 5% po preporuci prijašnjih korisnika (grafikon 75).

Grafikon 75. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Korisnici najčešće dolaze?*

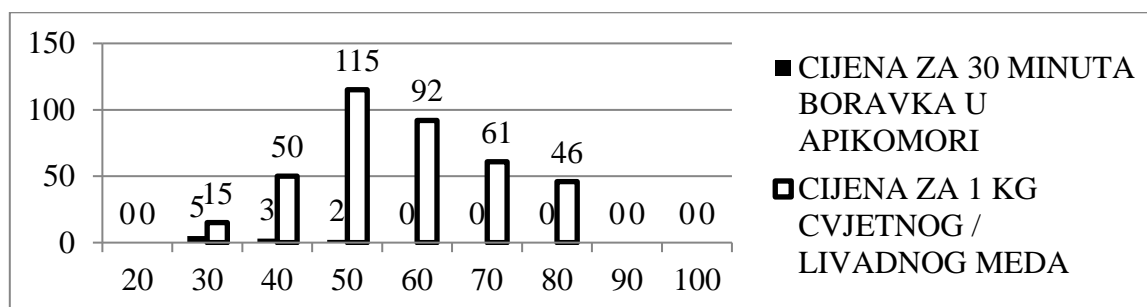
4.1.2.5. Dodatna pitanja

Anafilaktički šok zna prepoznati 322 ispitanika i znaju adekvatno postupiti u tom slučaju, dok samo 88 ispitanika posjeduje adrenalin u svome setu prve pomoći (grafikon 76).

Grafikon 76. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Znate li prepoznati anafilaktički šok i adekvatno postupiti u tom slučaju te imate li adenalin u svom setu prve pomoći?*

Između 30 i 50 kn za 30 minuta boravka u apikomori traži 10 ispitanika. Za 1 kg cvjetnog/livadnog meda traže od 30 do 80 kuna, od čega najviše ispitanika (115) traži 50 kuna a 92 ispitanika traže 60 kuna (grafikon 77).

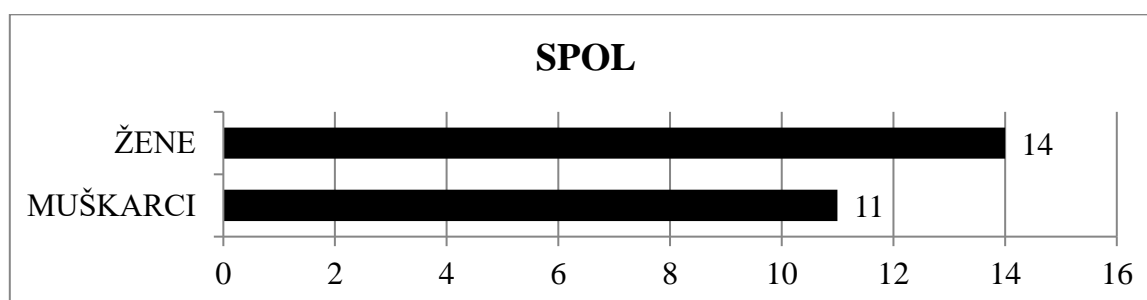
Grafikon 77. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Koja je cijena za 30 minuta boravka u vašoj apikomori ako je imate te koja je cijena za 1 kg vašeg cvjetnog ili livadnog meda ako ga proizvodite?*

4.1.3. Anketa za APITERAPEUTE - Anketa o educiranosti i praktičnom iskustvu apiterapeuta

Anketa je provedena na uzorku od 25 apiterapeuta s područja Republike Hrvatske.

4.1.3.1. Opća pitanja

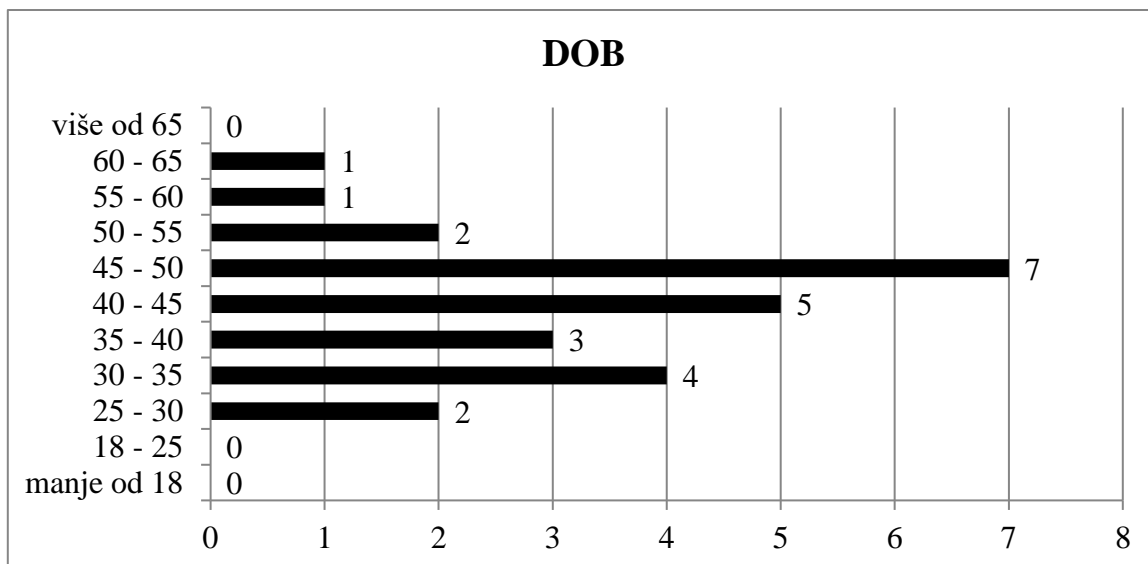
Ženskog spola bilo je 56% ispitanika, a 44% muškog (grafikon 78).

Grafikon 78. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *Spol*

Najveći broj ispitanika činili su ispitanici dobne skupine 45 - 50 godina (28%), zatim dobne skupine 40 - 45 godina (20%) te 30 - 35 godina (16%), ostalih (36%) čine ispitanici drugih dobnih skupina (grafikon 79).

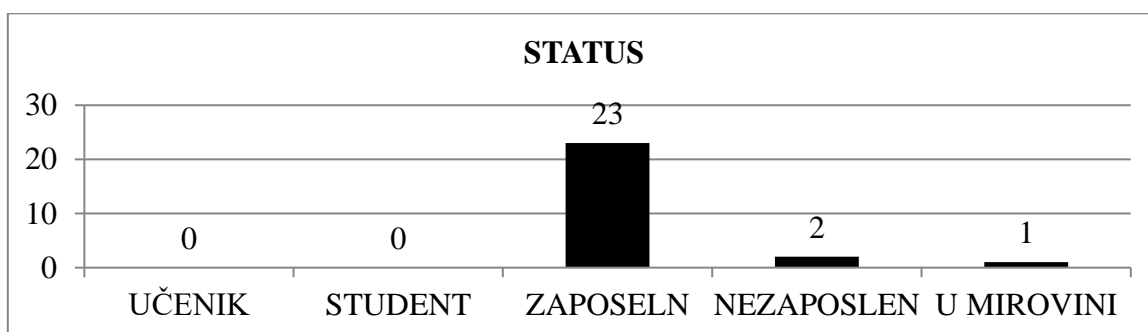
Grafikon 79. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *Dob*

Najveći broj ispitanika (12) je srednje stručne sprema, na drugom mjestu je visoka stručna sprema (11), zatim viša stručna sprema (1) i doktorat (1) (grafikon 80).

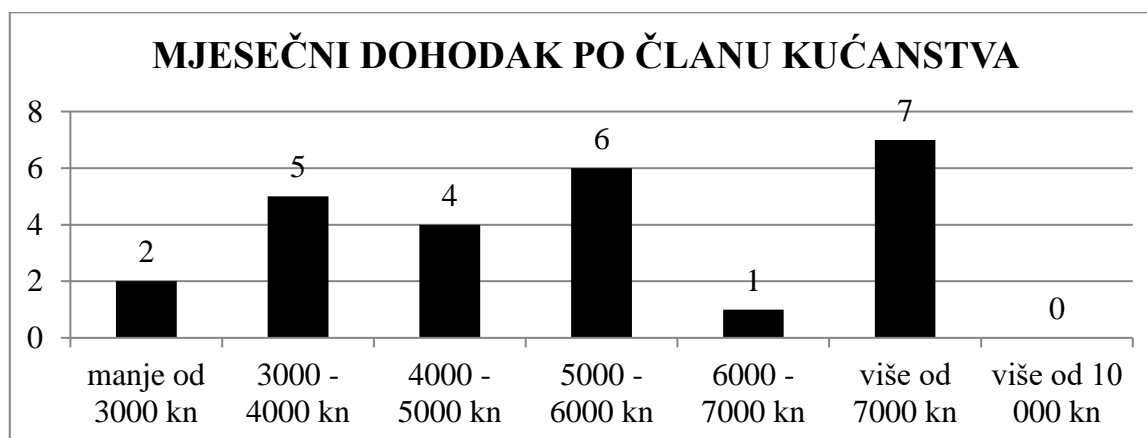
Grafikon 80. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *Stečeno obrazovanje*

Zaposleno je 23 ispitanika, dok je 2 nezaposleno i 1 u mirovini (grafikon 81).

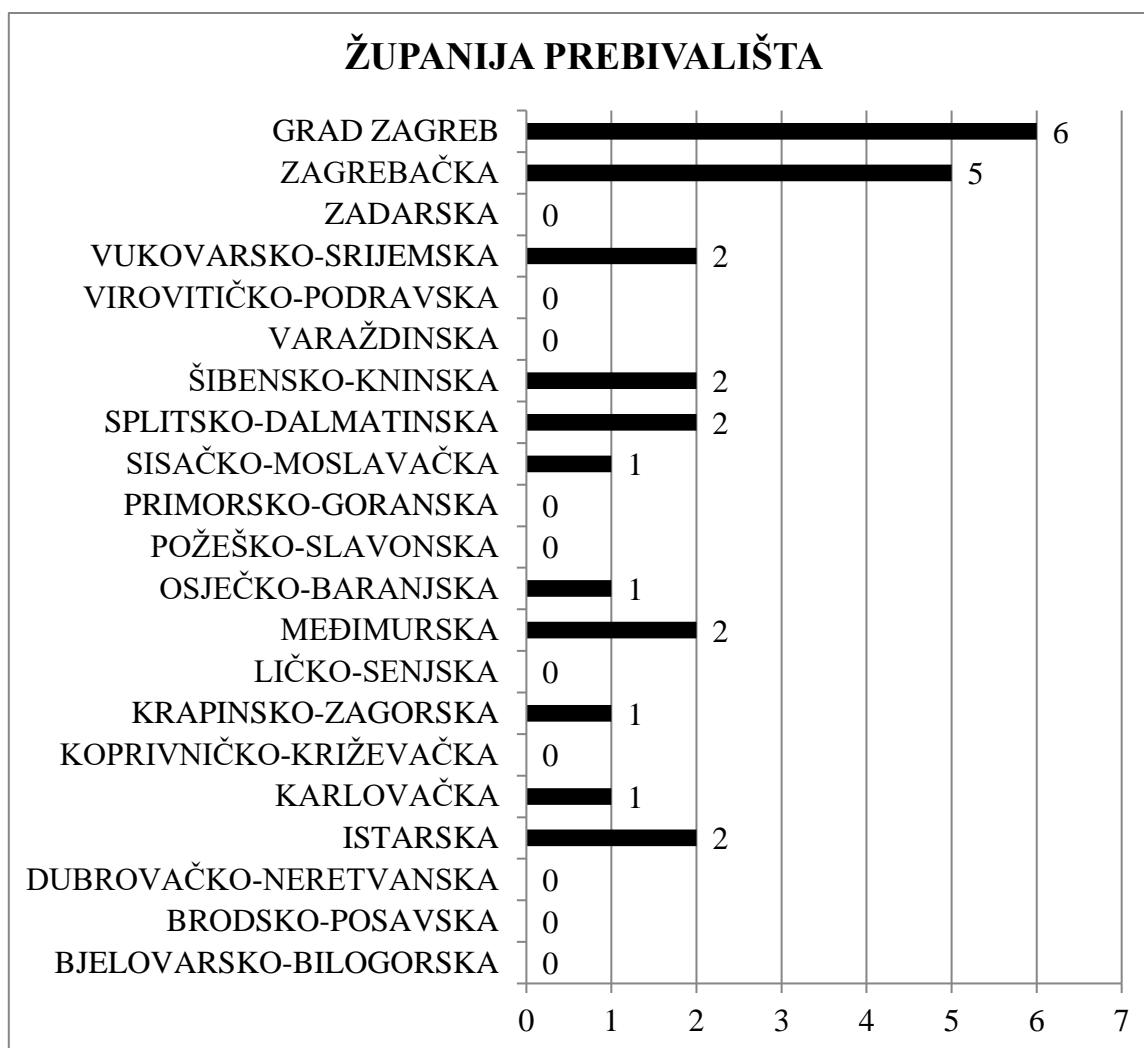
Grafikon 81. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *Status*

Mjesečni dohodak po članku kućanstva za 7 ispitanika je više od 7000 kn, odmah na drugom mjestu je 6 ispitanika s 5000 – 6000 kn. 11 korisnika ima mjesečni dohodak po članu kućanstva manje od 5000 kuna (grafikon 82).

Grafikon 82. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *Mjesečni dohodak po članu kućanstva*

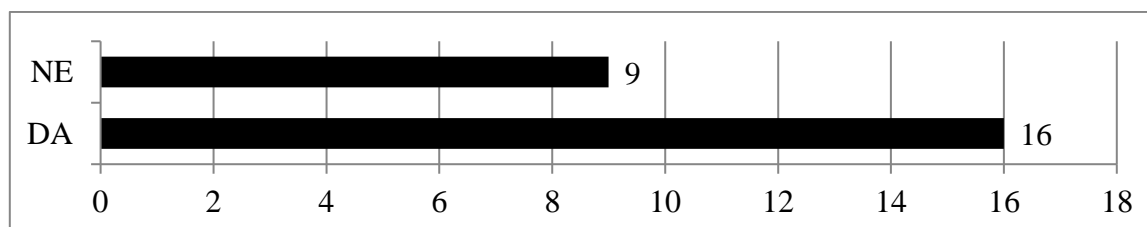
Najviše ispitanika (6) ima prebivalište u Zagrebu, a na drugom mjestu je 5 ispitanika s prebivalištem u Zagrebačkoj županiji (grafikon 83).

Grafikon 83. Prikaz demografskih karakteristika ispitanika obzirom na *Županiju prebivališta*

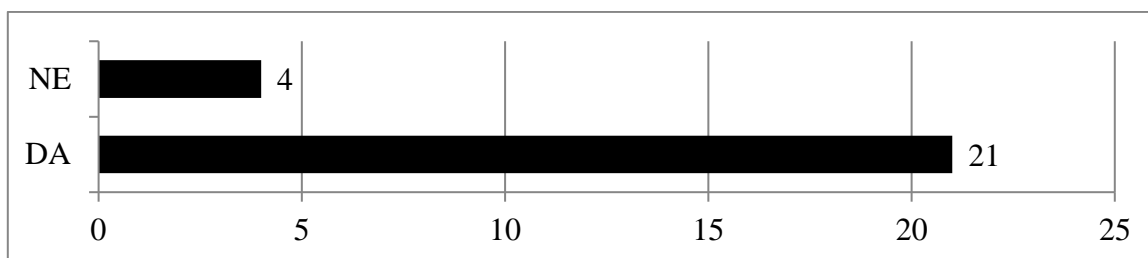
4.1.3.2. Pitanja vezana za pčelarstvo

Pčelarsku školu završilo je 64% ispitanika (grafikon 84).

Grafikon 84. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li završili pčelarsku školu?*

Pčelarstvom se bavi 84% ispitanika (grafikon 85).

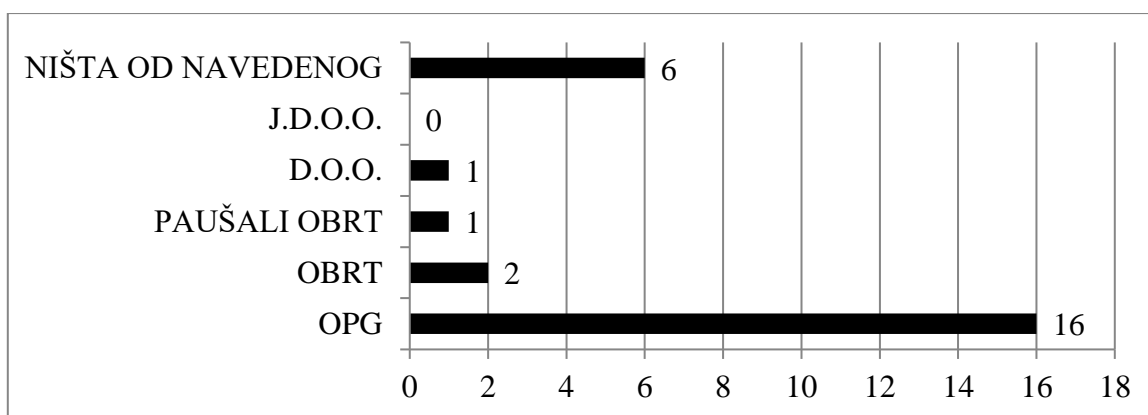
Grafikon 85. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Bavite li se pčelarstvom?*

Za 63% ispitanika pčelarenje je dopunsko zanimanje, a za 8% ispitanika glavno zanimanje (grafikon 86).

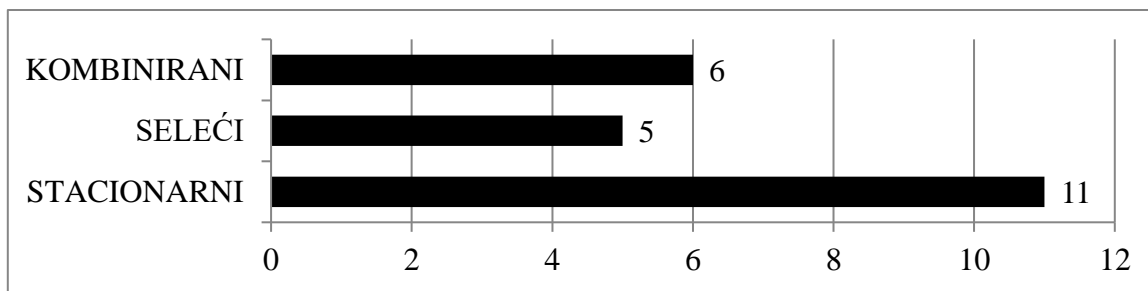
Grafikon 86. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Za vas je pčelarenje?*

Za 16 ispitanika oblik poslovanja je OPG, a za 6 ispitanika ništa od navedenog (grafikon 87).

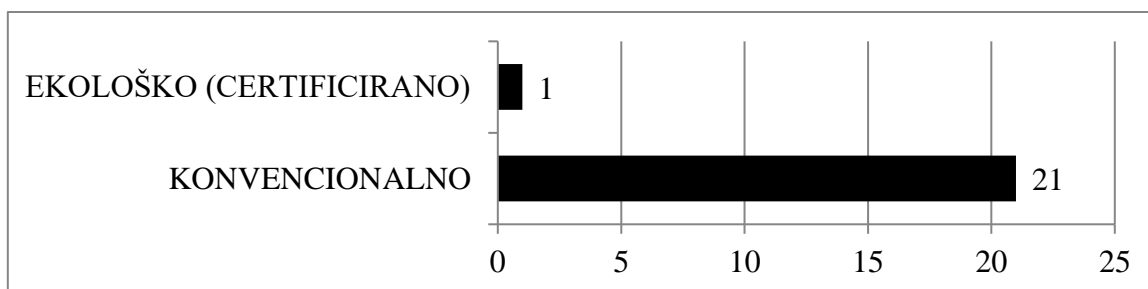
Grafikon 87. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji je vaš oblik poslovanja?*

Stacionarnim pčelarenjem bavi se 11 ispitanika, 6 ispitanika bavi se kombiniranim, a selečim 5 (grafikon 88).

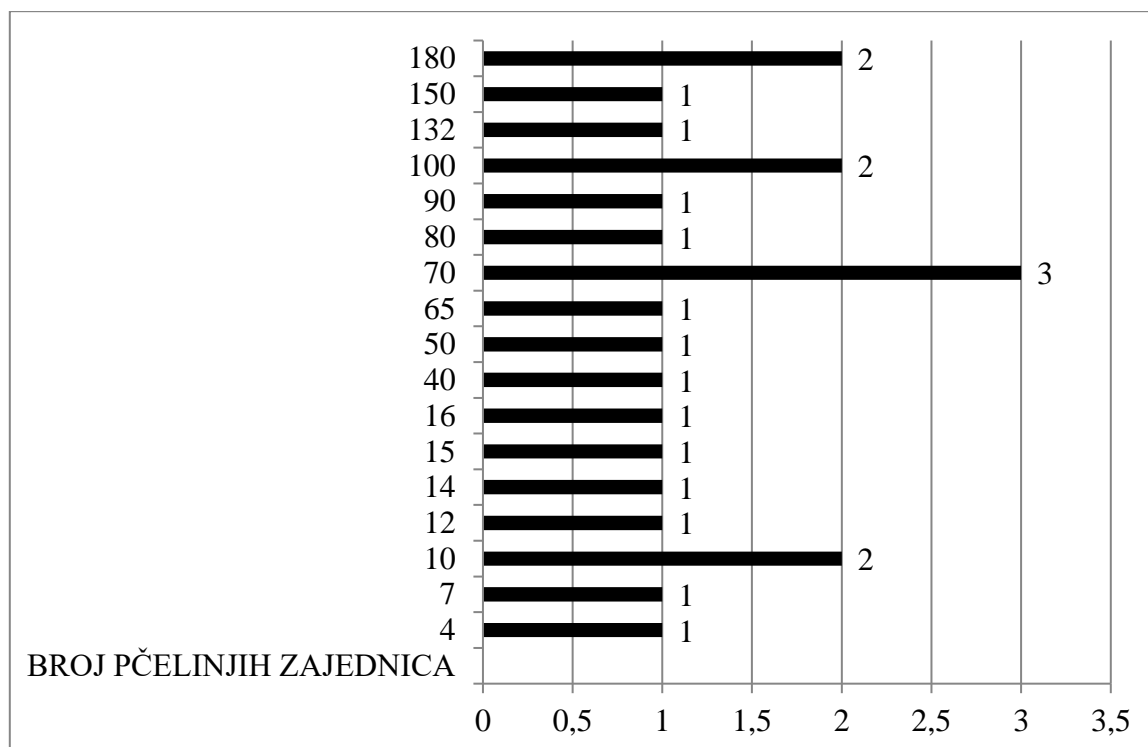
Grafikon 88. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji je vaš način pčelarenja?*

Skoro svi ispitanici (21) naveli su kako je njihovo pčelarstvo konvencionalno (grafikon 89).

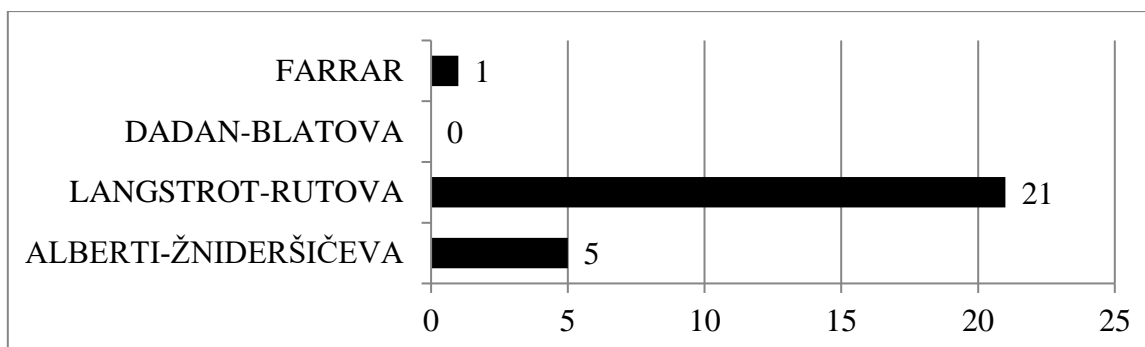
Grafikon 89. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Vaše pčelarstvo je?*

Tri ispitanika navelo je 70 pčelinjih zajednica, a 6 ispitanika ima između 100 i 180 pčelinjih zajednica (grafikon 90).

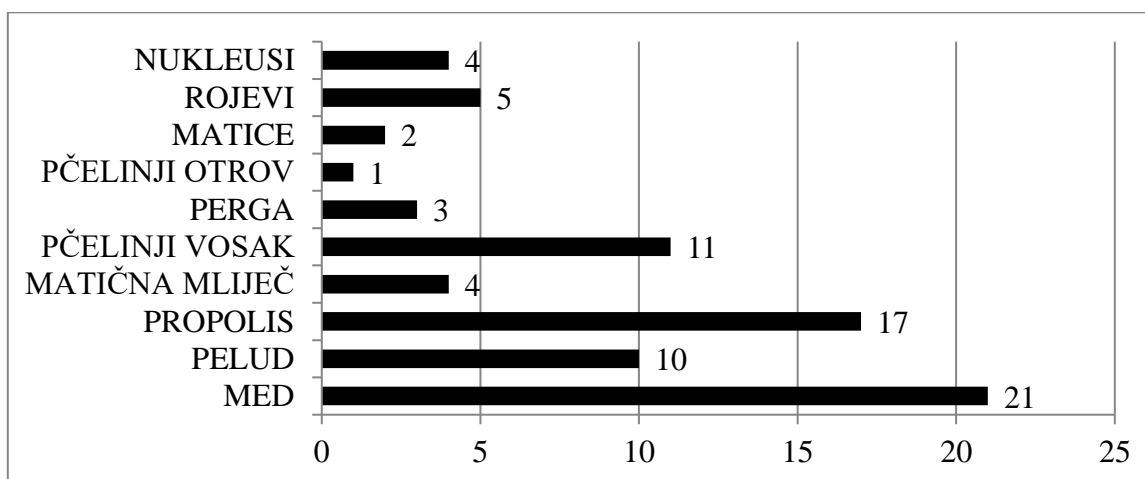
Grafikon 90. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji broj pčelinjih zajednica imate?*

Većina ispitanika (21) ima Langstrot-Rutove košnice, Alberti-Žnideršičeve ima njih 5, a samo 1 ispitanik ima Farrar tip košnice (grafikon 91).

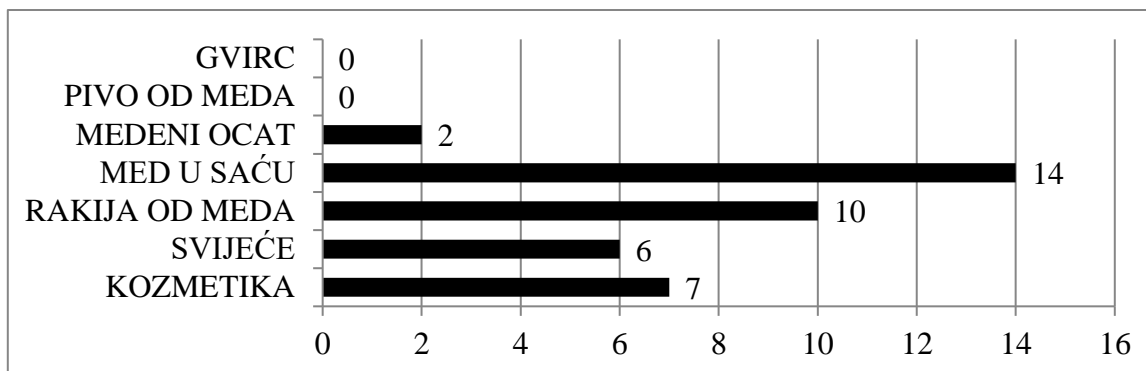
Grafikon 91. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji tip košnica imate?*

Od pčelinjih proizvoda 84% ispitanika proizvodi med, propolis proizvodi 68% dok 44% proizvodi pčelinji vosak (grafikon 92).

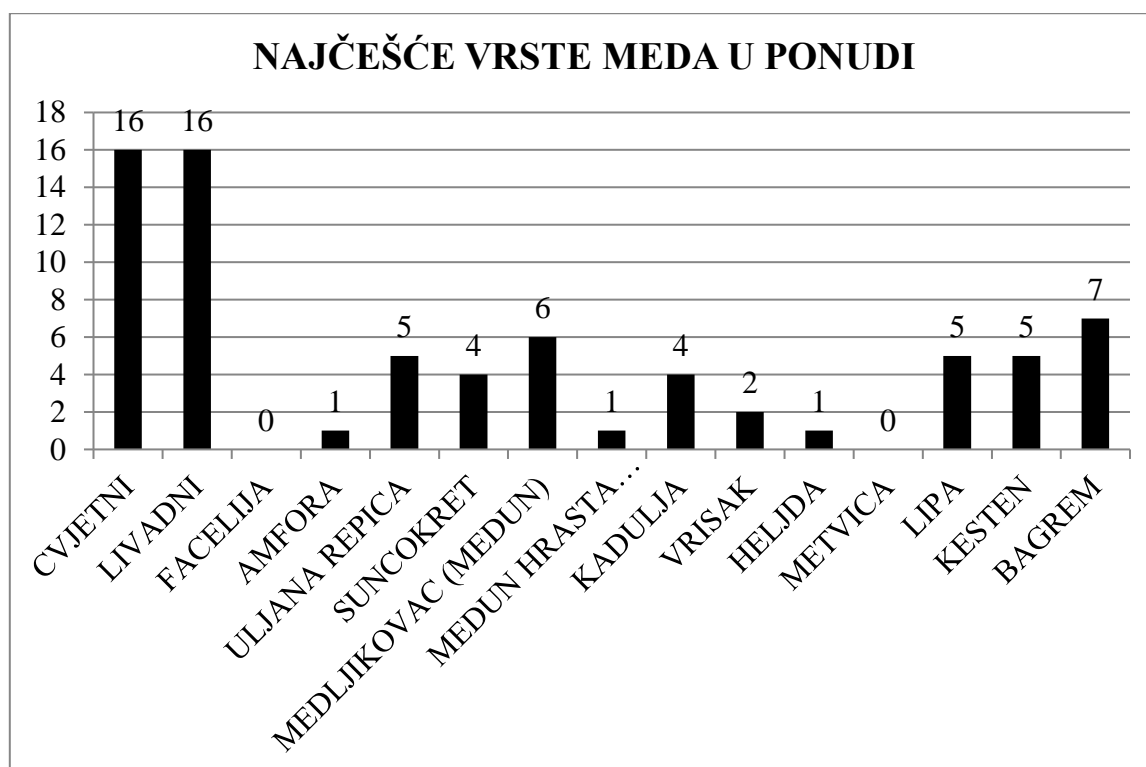
Grafikon 92. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje osnovne pčelinje proizvode proizvodite?*

Od dopunskih proizvoda 56% ispitanika proizvodi med u saću, zatim 40% rakiju od meda i 28% kozmetiku (grafikon 93).

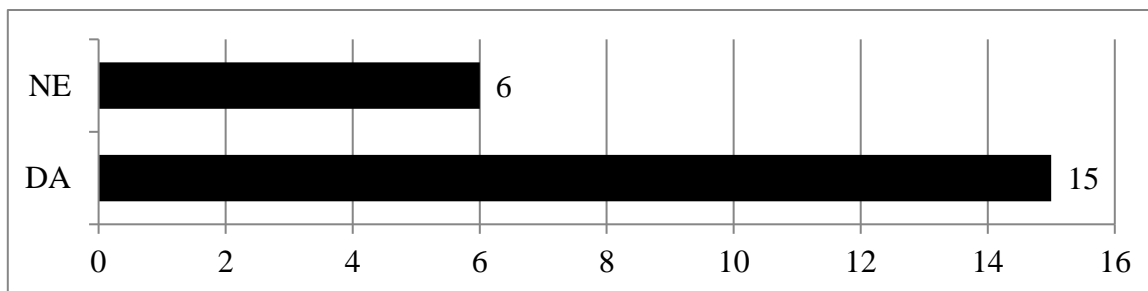
Grafikon 93. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje dopunske proizvode proizvodite?*

Najčešće vrste meda kod su cvjetni (16) i livadni (16), zatim bagrem (7) te medljikovac (6) (grafikon 94).

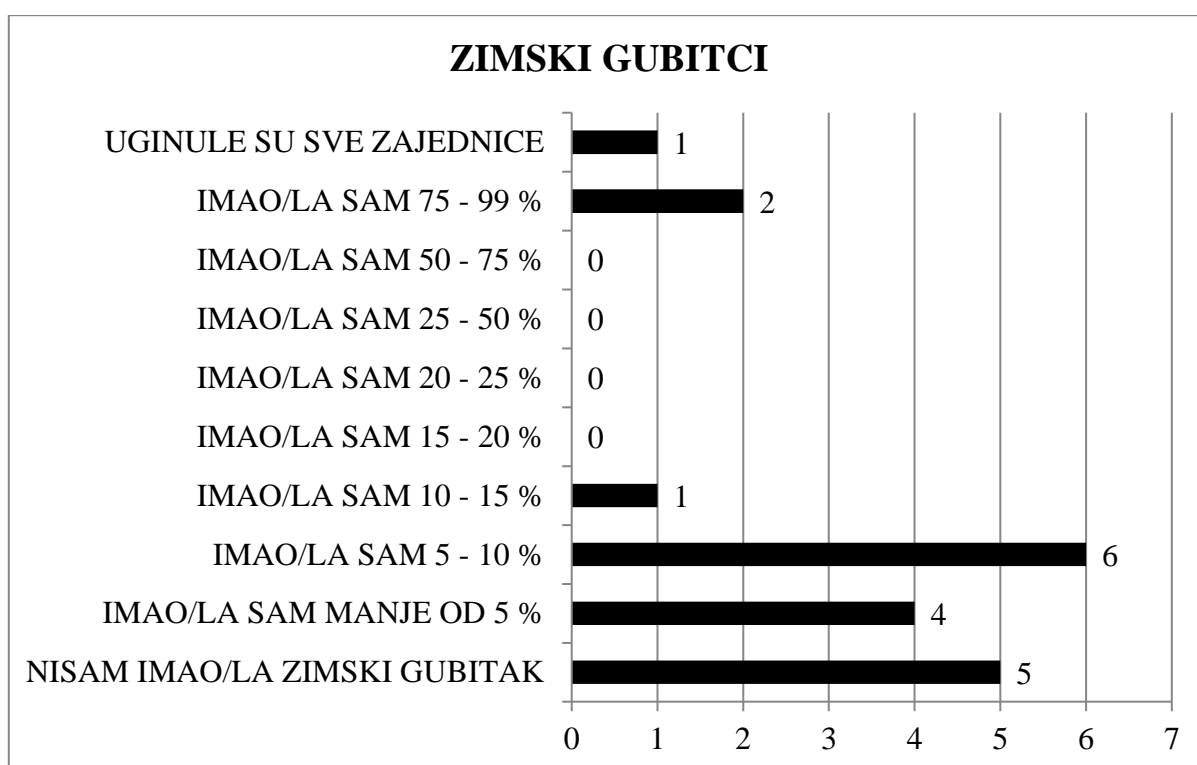
Grafikon 94. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koje vrste meda najčešće imate u ponudi?*

Većina ispitanika (71%) potvrđuje vrstu medu laboratorijskim analizama (grafikon 95).

Grafikon 95. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Potvrđujete li vrstu meda laboratorijskim analizama?*

Bez gubitaka bilo je 5 ispitanika, njih 10 imali su do 10% gubitaka (grafikon 96).

Grafikon 96. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li ove godine imali zimske gubitke pčela i u kojoj količini?*

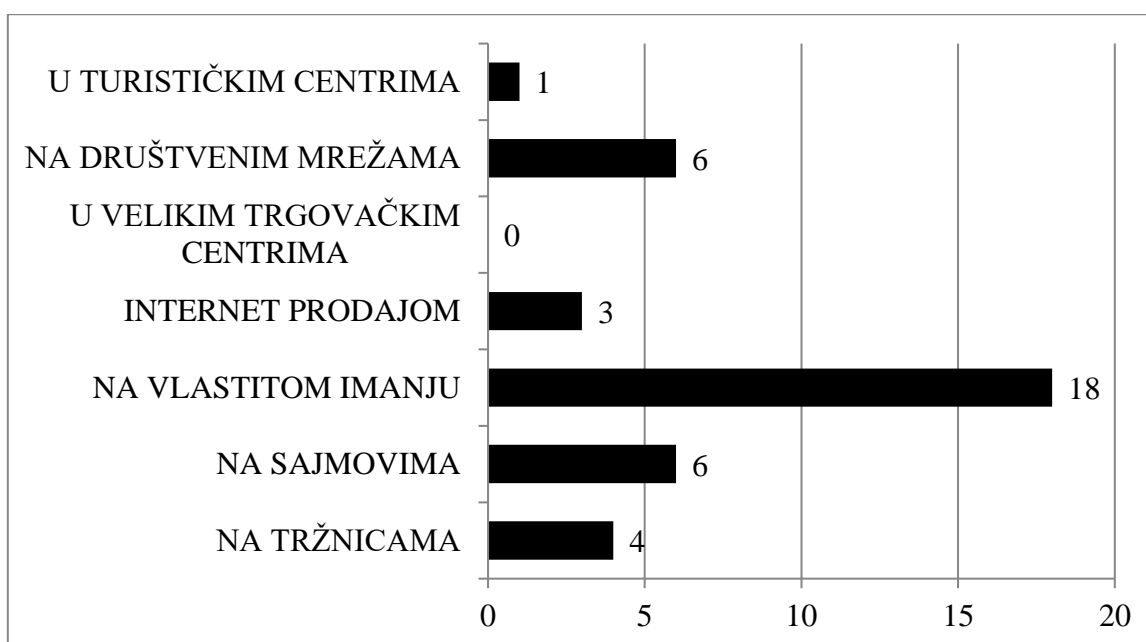
Većina ispitanika (71%) ne šalje uzorke svojih pčela na analizu u ovlaštenu laboratorij radi utvrđivanja zaraznih i nametničkih bolesti (grafikon 97).

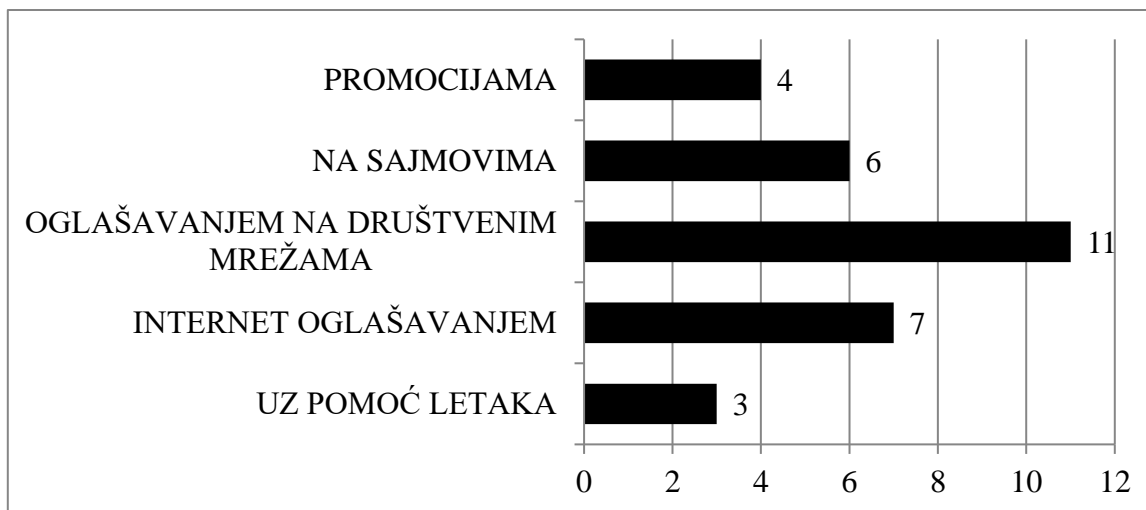
Grafikon 97. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Šaljete li uzorke svojih pčela na analizu u ovlaštenu laboratorij radi utvrđivanja prisutnosti zaraznih i nametničkih bolesti?*

Većina ispitanika (47%) svoje proizvode plasira na vlastitom imanju (grafikon 98).

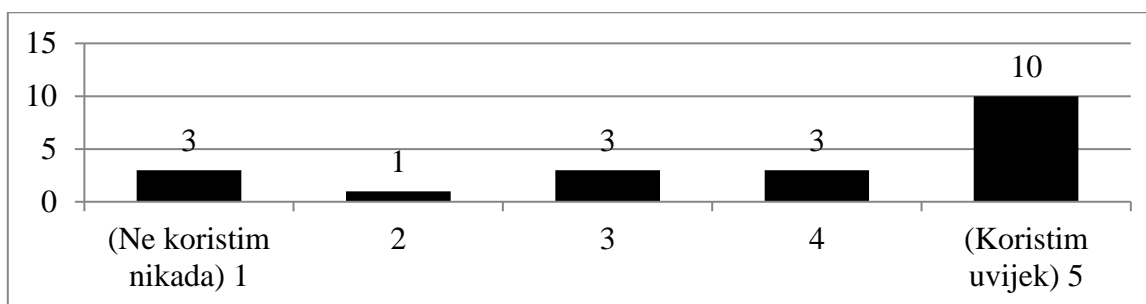
Grafikon 98. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kako/gdje plasirate svoje proizvode?*

Svoje proizvode 11 ispitanika promovira putem društvenih mreža, 7 Internet oglašavanjem dok samo 3 ispitanika koristi letke (grafikon 99).

Grafikon 99. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kako/gdje promovirate svoje proizvode?*

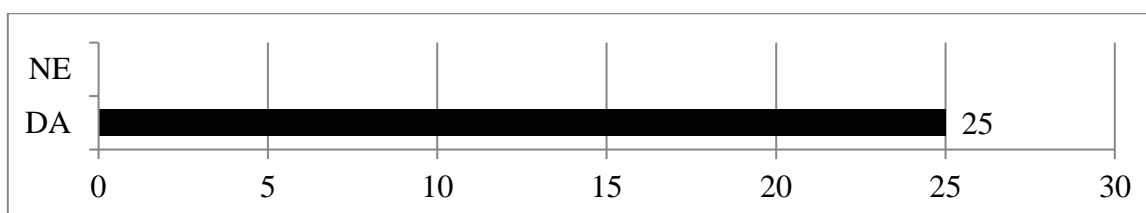
Većina ispitanika (10) uvijek koristi poznata pozitivna djelovanja pojedinih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode, dok njih 3 nikada ne koristi (grafikon 100).

Grafikon 100. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koristite li poznata pozitivna djelovanja pojedinih proizvoda kao reklamu za vlastite proizvode?*

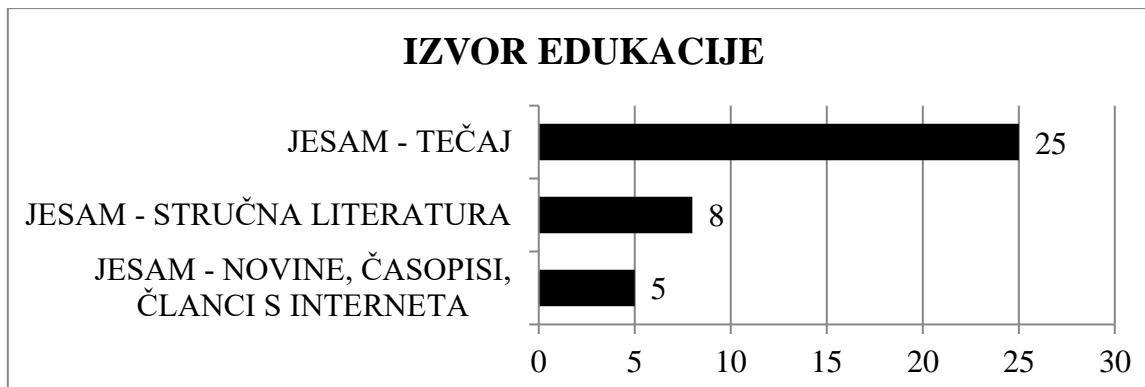
4.1.3.3. Pitanja vezana za apiterapiju

Svi ispitanici (100%) educirani su u području apiterapije (grafikon 101).

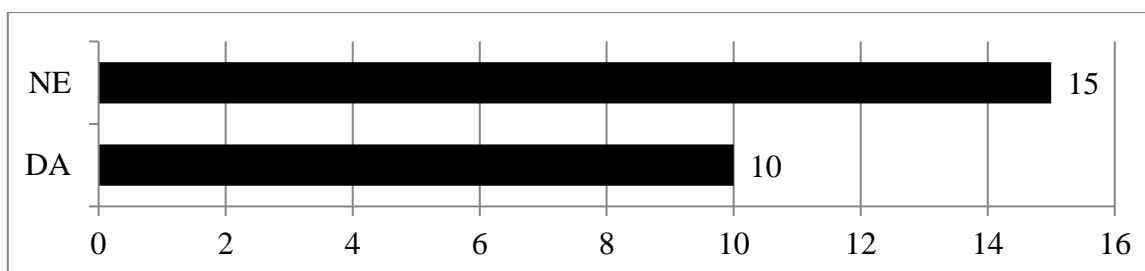
Grafikon 101. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li educirani u području apiterapije?*

Kao izvor edukacije svi ispitanici (25) naveli su tečaj, dok je njih 13 još navelo stručnu literaturu te novine, časopise i članke s interneta (grafikon 102).

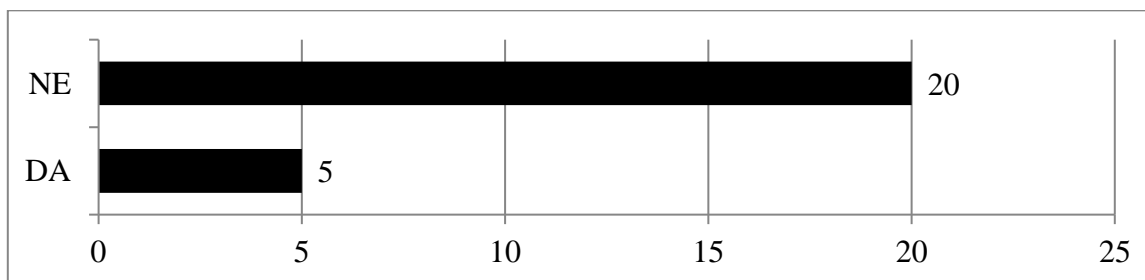
Grafikon 102. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Molim navedite izvor edukacije*

Više od pola ispitanika (60%) ne bavi se apiterapijom (grafikon 103).

Grafikon 103. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Bavite li se apiterapijom?*

Većina ispitanika (80%) nije registrirala djelatnost bavljenja apiterapijom, apiinhalacijama i/ili apiturizmom (grafikon 104).

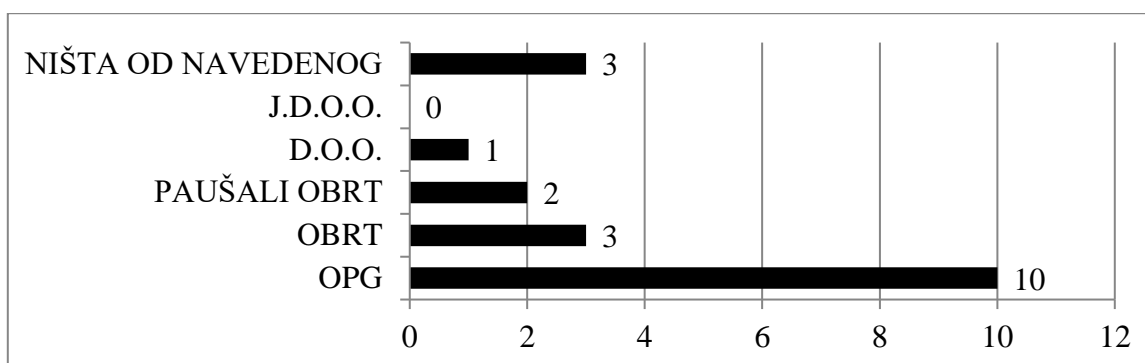
Grafikon 104. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Jeste li registrirali djelatnost bavljenja apiterapijom, apiinhalacijama i/ili apiturizmom?*

Bavljenje apiterapijom je za većinu ispitanika (10) rekreacija ili hobi, a za njih (4) je glavno poslovno zanimanje te za njih (3) dopunsko poslovno zanimanje (grafikon 105).

Grafikon 105. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Za vas je bavljenje apiterapijom?*

Više od pola ispitanika (53%) kao oblik poslovanja je navelo OPG, 32% je navelo obrt ili je izabralo ništa od navedenog, dok je samo 5% navelo d.o.o. (grafikon 106).

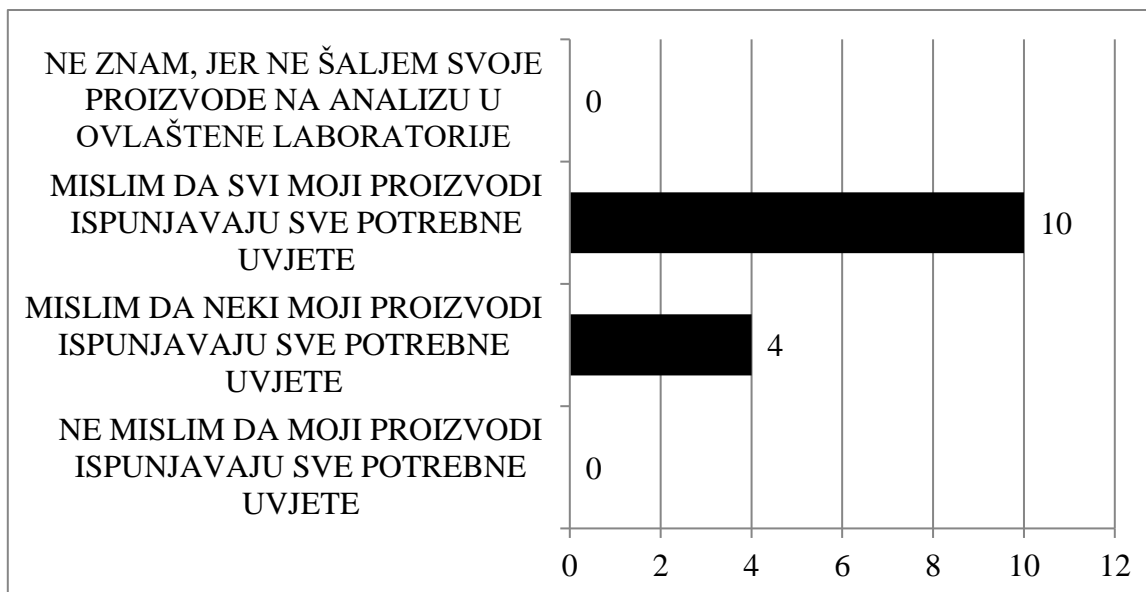
Grafikon 106. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koji je vaš oblik poslovanja?*

Većina ispitanika (12) analizira zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda u ovlaštenim laboratorijima (grafikon 107)

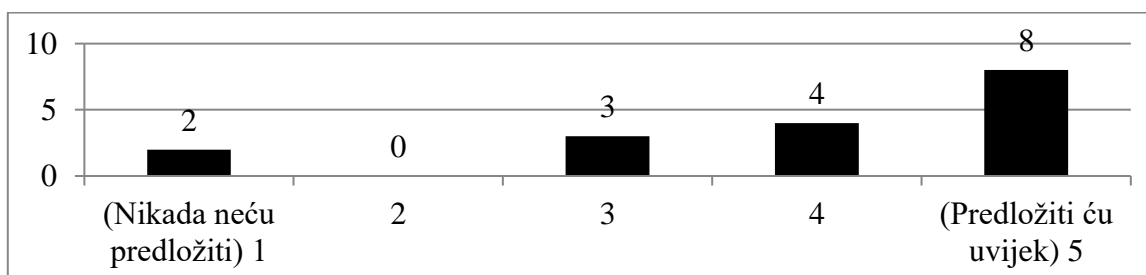
Grafikon 107. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Analizirate li u ovlaštenim laboratorijima zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda?*

Većina ispitanika 10 misli da svi njihovi proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvod. Njih 4 misli da samo neki proizvodi ispunjavaju potrebne uvjete (grafikon 108).

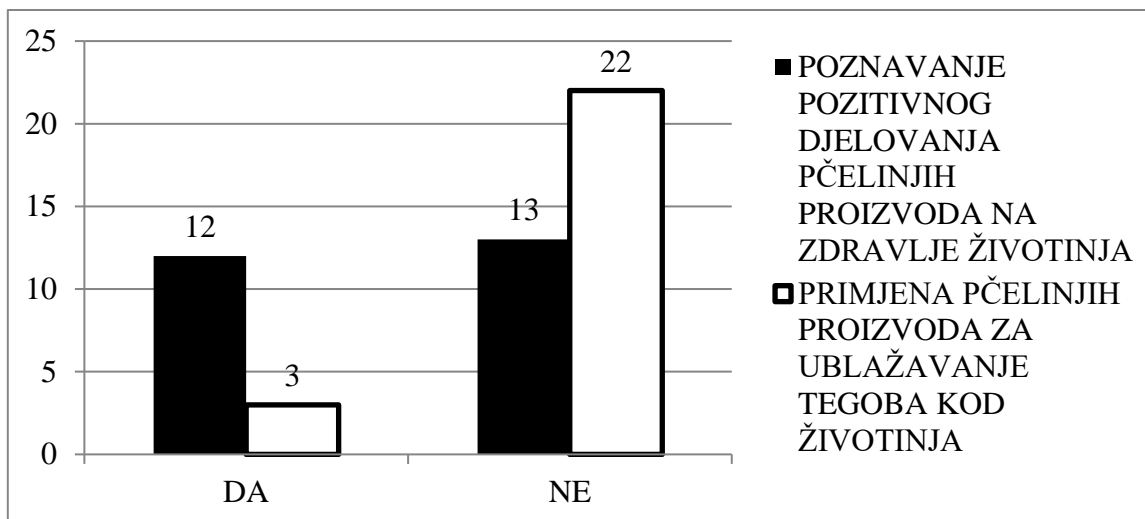
Grafikon 108. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Mislite li da vaši proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvjete da budu korišteni u svrhu apiterapije kao apiterapijski proizvodi?*

Većina ispitanika (8) će u nedostatku vlastitih proizvoda uvijek preporučiti proizvode nekog drugog pčelara ili apiterapeuta, dok dvoje neće nikada (grafikon 109).

Grafikon 109. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *U nedostatku vlastitih proizvoda koliko je vjerojatno da će te preporučiti proizvode nekog drugog pčelara ili apiterapeuta?*

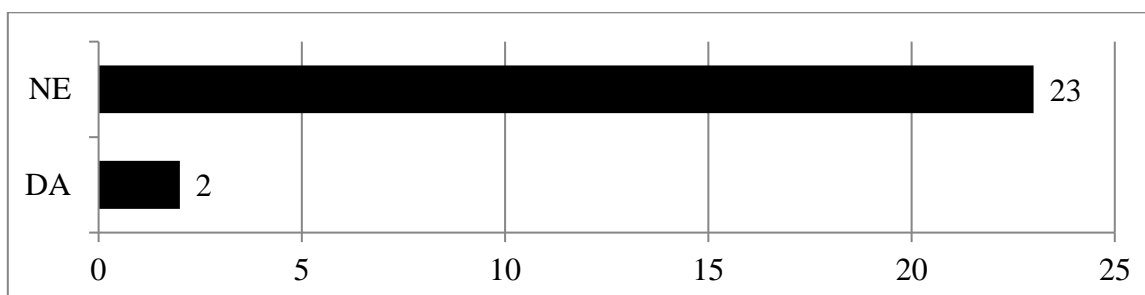
Većina ispitanika (13) nije upoznata s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje životinja. Tek nekolicina (3) je do sada preporučila ili primjenila pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja (grafikon 110).

Grafikon 110. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Jeste li upoznati s pozitivnim djelovanjem pčelinjih proizvoda na zdravlje životinja te jeste li do sada preporučivali ili primjenjivali pčelinje proizvode za ublažavanje tegoba kod životinja?*

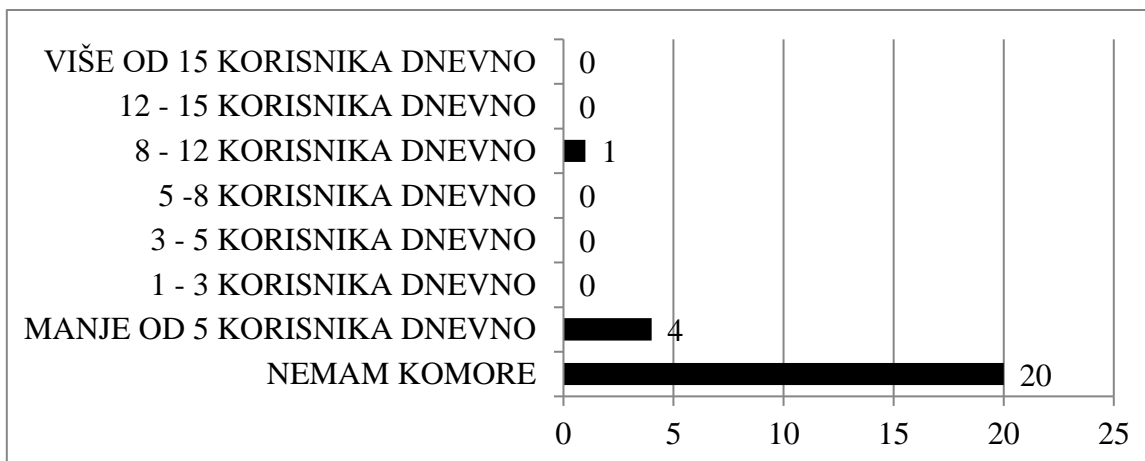
4.1.3.4. Pitanja vezana za apiturizam

Većina ispitanika (92%) ne bavi se apiturizmom (grafikon 111).

Grafikon 111. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Bavite li se apiturizmom?*

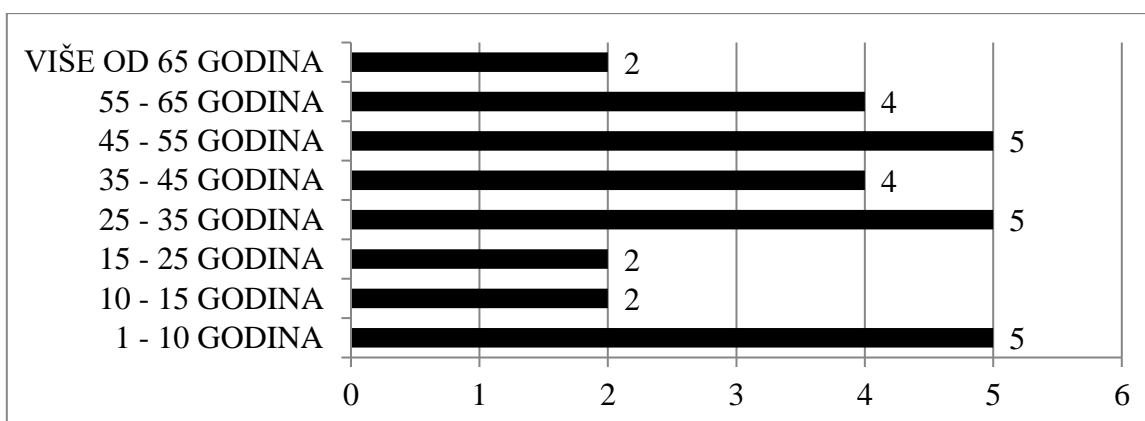
Većina ispitanika (80%) nemaju komore za apiinhalacije, dok 16% ima manje od pet korisnika dnevno (grafikon 112).

Grafikon 112. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kolika je posjećenost vaših komora?*

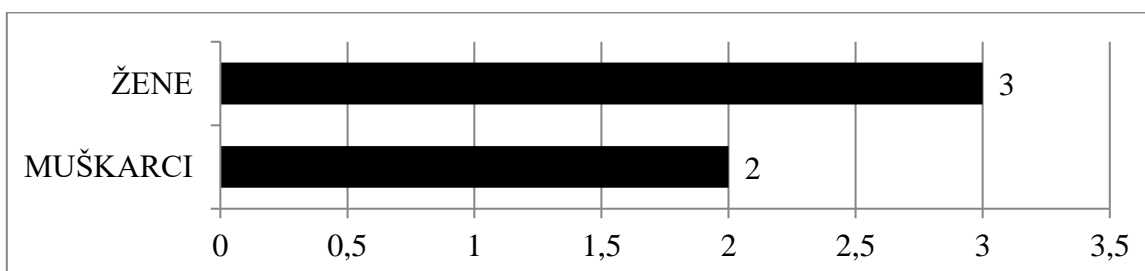
Svim ispitanicima koji imaju apiinhalacijske komore (100%) većinu korisnika čini lokalno stanovništvo.

Najviše je korisnika (62%) u dobi od 25 do 65 godina (grafikon 113).

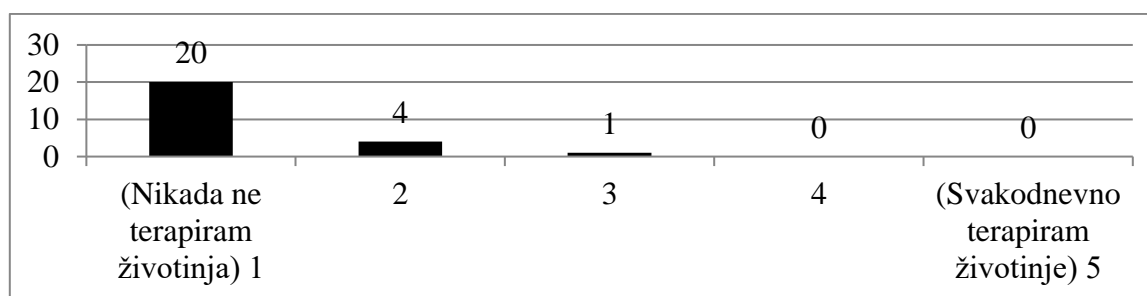
Grafikon 113. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Kolika je starosna dob korisnika?*

Od 5 ispitanika koji imaju apiinhalacijske komore troje je odgovorilo da su žene češći korisnici od muškaraca (grafikon 114).

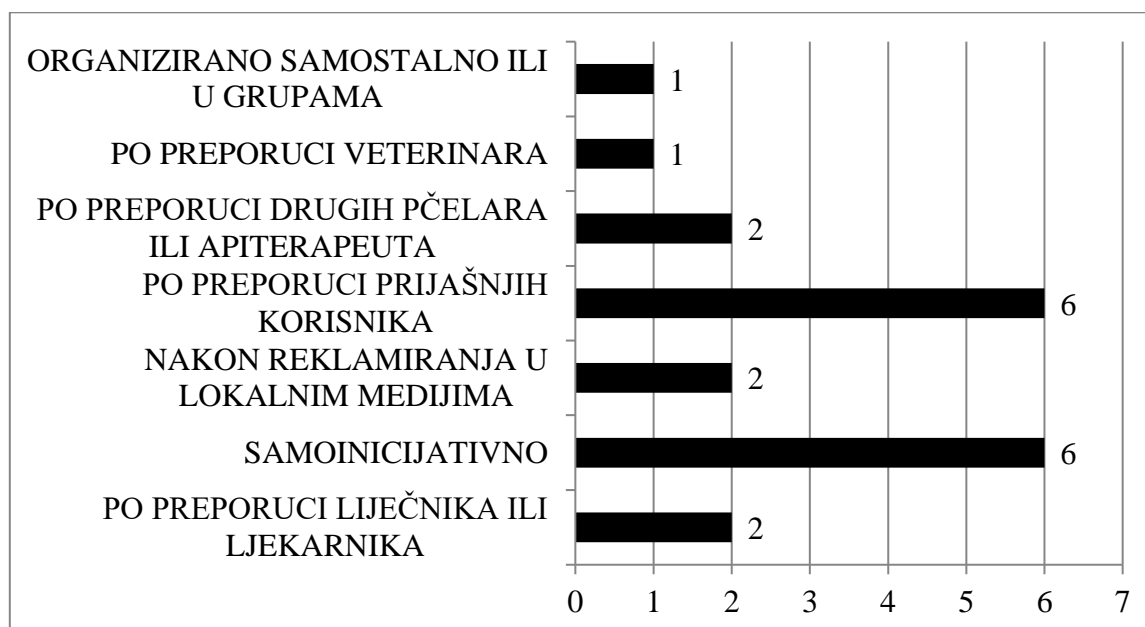
Grafikon 114. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Češći korisnici su?*

Većina ispitanika (20) odgovorili su kako nikada ne terapiraju životinje (grafikon 115).

Grafikon 115. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Koliko često terapirate životinje?*

Korisnici najčešće dolaze samoinicijativno (6) ili po preporuci prijašnjih korisnika(6). Po preporuci liječnika ili ljekarnika (2) te nakon reklamiranja u lokalnim medijima (2) i po preporuci drugih pčelara ili apiterapeuta (2) dolaze nešto rjeđe (grafikon 116).

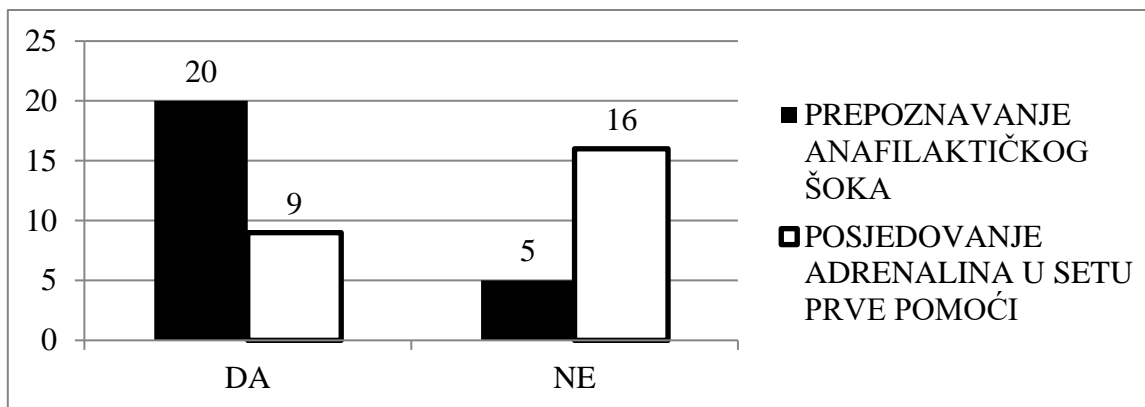

Grafikon 116. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje *Korisnici najčešće dolaze?*

4.1.3.5. Dodatna pitanja

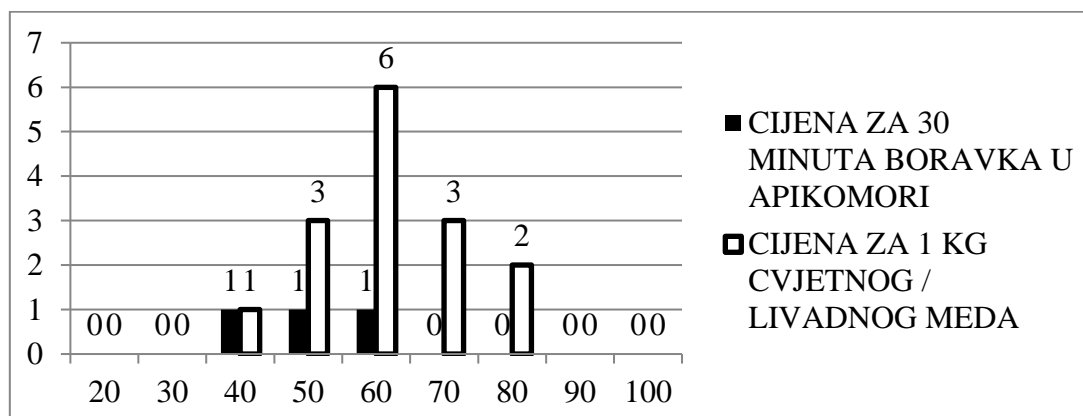
Anafilaktički šok prepoznaje većina ispitanika (20), dok tek (9) ispitanika posjeduje adrenalin u svome setu prve pomoći (grafikon 117).

Grafikon 117. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Znate li prepoznati anafilaktički šok i adekvatno postupiti u tom slučaju te imate li adrenalin u svom setu prve pomoći?*

Cijena za 30 minuta boravka u apikomori kreće se između 40 i 60 kuna, dok cijena za 1 kg cvjetnog ili livadnog meda za varira od 40 do 80 kuna. Najviše je onih (6) koji 1 kg cvjetnog/livadnog meda prodaju po 60 kuna (grafikon 118).

Grafikon 118. Prikaz odgovora ispitanika na pitanja *Koja je cijena za 30 minuta boravka u vašoj apikomori ako je imate te koja je cijena za 1 kg vašeg cvjetnog ili livadnog meda ako ga proizvodite?*

5. RASPRAVA

5.1. Anketa za POTROŠAČE - Anketa o educiranosti i navikama potrošača prilikom odabira, kupovine i uporabe pčelinjih proizvoda

Većina ispitanika (96%) koristi pčelinje proizvode, od kojih najviše med (95%) te propolis (57%), zatim kozmetiku (74%) na bazi pčelinjih proizvoda, svijeće (44%) i rakiju od meda (39%). Najkorištenije vrste meda su cvjetni (76%), bagremov (49%), livadni (49%) i kestenov (33%). 73% ispitanika navelo je kako pčelinje proizvode konzumiraju u svrhu bržeg izlječenja određenih bolesti, a 49% je navelo da ih konzumiraju samo kada su bolesni. Ti podaci mogu nas uputiti kako je trenutni mentalitet populacije takav da se umjesto na prevenciju više fokusiraju na liječenje bolesti što je dugoročno gledano neodrživo. 89% ispitanika kupuje pčelinje proizvode, najviše na tržnici (58%) te na imanju pčelara (42%). Čak 67% potrošača obraća pažnju na sastav i kvalitetu pčelinjih proizvoda te su većinom zadovoljni (49%) ponudom pčelinjih proizvoda na Hrvatskom tržištu dok ih je omjerom cijene i kvalitete zadovoljno tek 39%. Sastav/kvaliteta (74%) te okus (68%) i cijena (62%) najvažniji su kriteriji pri odabiru pčelinjih proizvoda. Većina ispitanika (66%) nikada se nije susrela s pojmom "apiterapija". Obitelj (57%) te pčelari (53%) najvažniji su izvor informacija oko korištenja pčelinjih proizvoda. Potrošači su svjesni da nisu svi proizvodi dostupni na tržištu jednako kvalitetni za potrebe apiterapije (72%). S pojmom "apiturizam" nije se susrelo 83% korisnika. Korisnici su spremni izdvojiti od 50 do 100 HRK za 30 minuta boravka u apiinhalacijskoj komori te od 40 do 100 HRK za 1 kg cvjetnog/livadnog meda.

Na pitanje koristite li med u istraživanju ŠPOLJARIĆ (2010) te GAVRAN (2019) svi ispitanici su odgovorili potvrdno.

U istraživanju GAVRAN (2019) 11% ispitanika odgovorilo je kako pčelinje proizvode konzumiraju samo dok su bolesni, što se može pripisati malom broju ispitanika (36).

Sudionici su najčešće navodili da med kupuju od malih proizvođača/pčelara (69%), zatim na tržnici (17%) te najmanje u velikim trgovačkim centrima (14%) (GAVRAN, 2019.) Ispitanici med kupuju najčešće od proizvođača (67,4%) (GLASNOVIĆ, 2020.). 92% ispitanika tvrdi kako med radije kupuje od malog proizvođača zbog povjerenja u veću kvalitetu (ŠPOLJARIĆ, 2010.)

Istraživanje je pokazalo kako većina ispitanika najčešće kupuje livadni ili cvjetni med (36%) zatim bagrem (27%) te kesten (16%) (ŠPOLJARIĆ, 2010.). U istraživanju GAVRAN (2019) za cvjetni med odlučuje se 31% ispitanika, za bagremov 28% te za livadni 22%. Kao omiljenu vrstu meda najveći broj ispitanika ističe cvjetni med (31,4%) (GLASNOVIĆ, 2020.).

Najvažniji razlog konzumacije meda je povoljan utjecaj meda na zdravlje. Taj razlog navelo je 84,0% ispitanika (GLASNOVIĆ, 2020.). U istraživanju ŠPOLJARIĆ (2010) isti je razlog kao najvažniji navelo 96% ispitanika

53,7% ispitanika se ne slaže kako brend ukazuje na kvalitetu meda (GLASNOVIĆ, 2020.).

U istraživanju GAVRAN (2019) ispitanici su kao odlučujući faktor za odabir meda naveli vrstu meda (44%) te proizvođača (44%). U istom je istraživanju 47% ispitanika odgovorilo kako su upoznati s povoljnim utjecajima meda na zdravlje, ali ne dovoljno.

5.2. Anketa za PČELARE - Anketa o educiranosti i zainteresiranosti pčelara za bavljenje apiterapijom i apiturizmom

Kao što je u uvodu rečeno, ovim istraživanjem je potvrđeno kako je većini pčelara pčelarenje tek dopunsko zanimanje (44%) ili rekreacija (41%). Zbog uvjeta paše koji vladaju teško je da bi pčelarenje bilo uspješno na jednome mjestu, što potvrđuje činjenica da se većina (52%) pčelara bavi kombiniranim pčelarenjem. Također zbog raznih zaraznih i nametničkih bolesti ekološko pčelarenje je gotovo neizvedivo, što opravdava da 97% pčelara, pčelari konvencionalno. Cvjetni (82%), bagremov (64%) i livadni (45%) med se najviše proizvode, što na neki način zadovoljava i njihovu potrebu na tržištu s obzirom da su te vrste meda najtraženije. Međutim važno je za napomenuti da pčelari tvrde da proizvode te vrste meda no tek ih 45% vrstu meda i potvrđuje. Gubitci variraju od 0 - 100% što ne čudi s obzirom da ne šalju uzorke (85%) u ovlaštene laboratorije da bi utvrdili zarazne i nametničke bolesti kako bi mogli pravovremeno i ispravno tretirati pčelinje zajednice. S obzirom da najveći broj pčelara pčelari s malo košnica (do 60) jasno je da najveći dio svojih proizvoda mogu prodati već na vlastitom imanju (93%), a u današnjem svijetu razvoja tehnologije, društvene mreže (36%) su i u ovoj djelatnosti dominantno sredstvo promocije i marketinga. Iako većinom (59%) nisu educirani u području apiterapije čak 9% ispitanika se njome bavi no naravno neregistrirano (100%). Iako 55% ispitanika ne analizira zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda tek 37% priznaje da iz istog razloga ne zna ispunjavaju li njihovi proizvodi sve potrebne uvjete da

budu korišteni kao apiterapijski proizvodi. Iako nemaju položen tečaj apiterapije i apiturizma, niti registrirane objekte čak je 11% ispitanika navelo da imaju komore za apiinhalacije te da imaju manje od pet korisnika dnevno (11%). Lokalno stanovništvo kao najčešće korisnike navelo je 52.69% ispitanika. Iako većina zna prepoznati anafilaktički šok (77%) većina ih nema adrenalin u svome setu prve pomoći (79%). Cijena boravka za 30 minuta u apiinhalacijskim komorama kreće se od 30 do 50 HRK, dok cijene cvjetnog/livadnog meda variraju od 30 do 80 HRK.

5.3. Anketa za APITERAPEUTE - Anketa o educiranosti i praktičnom iskustvu apiterapeuta

Već je rečeno da apiterapeuti ne moraju biti pčelari. U ovome slučaju 84% ispitanika navelo je da se bavi pčelarstvom od kojih 63% kao dopunskim zanimanjem. S obzirom da je to bio i kriterij za ispunjavanje ove ankete svi ispitanici (100%) su odgovorili da su završili tečaj apiterapije. Međutim svega 40% se bavi apiterapijom od kojih tek 5 ima registriranu djelatnost. Većina ispitanika analizira zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda te s razlogom misle da njihovi proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvijete da budu korišteni kao apiterapijski proizvodi (71%). Onih pet koji imaju registriranu djelatnost imaju i apiinhalacijske komore te navode da imaju manje od pet korisnika dnevno (80%) te samo jedan ispitanik navodi da ima 8 - 12 korisnika dnevno. Razlog slabom odazivu mogle bi biti upravo one ne registrirane apiinhalacijske komore pčelara (koje su ujedno i jeftinije) no vjerojatniji razlog je slaba upoznatost potrošača s ovom djelatnošću i takvim oblikom terapije. Svih 5 ispitanika slaže se da su korisnici većinom lokalno stanovništvo, raznih dobnih skupina, no prevladavaju žene (60%). Jednako kao i kod pčelara većina ih prepoznaje anafilaktički šok (80%) što je u ovom slučaju iznenađujuće budući da su to morali naučiti na tečaju apiterapije i apiturizma te bi anafilaktički šok trebali znati prepoznati svi. Također većina ih nema adrenalin u svome setu prve pomoći (64%). Cijene za 30 minuta boravka u apiinhalacijskoj komori nešto su skuplje od pčelara i iznose od 40 do 60 HRK, što je i razumljivo jer za razliku od pčelara imaju registriranu djelatnost, a samim time i obaveze prema državi. Za 1 kg cvjetnog/livadnog meda traže od 40 do 80 HRK.

5.4. Usporedna rasprava

Ako usporedimo sve tri ankete vidimo kako bavljenje apiterpijom i apiturizmom može biti isplativa djelatnost no trenutno je u fazi početka i razvoja. S jedne strane zbog pčelara koji još nisu dovoljno educirani u tom području (59%), a s druge strane zbog potrošača koji također nisu educirani niti upoznati s apiterapijom (66%) i apiturizmom (83%). Prvenstveno je potrebno upoznati potrošače s apiterapijom i njezinim mogućnostima te utjecati na njihov stav o primjeni pčelinjih proizvoda na način da pčelinje proizvode umjesto samo za liječenje počnu redovno koristiti za prevenciju. Velik problem stvara i strah potrošača prema pčelama (68%) što se može donekle regulirati boljim ograđivanjem pčela.

6. ZAKLJUČCI

Na osnovu provedenih anketa mogu donijeti sljedeće zaključke:

- Većina potrošača koristi pčelinje proizvode od kojih najviše med (cvjetni, livadni, bagremov i kestenov) i propolis
  - Mnogi potrošači koriste kozmetiku na bazi pčelinjih proizvoda te svijeće i rakiju od meda
  - Potrošači koriste pčelinje proizvode najviše u svrhu izlječenja određenih bolesti i to samo kada su bolesni
  - Većina potrošača kupuje pčelinje proizvode na tržnici te na imanju pčelara
  - Potrošači obraćaju pažnju na sastav i kvalitetu proizvoda te su zadovoljni ponudom na Hrvatskom tržištu
  - Velik dio ispitanika nikada se nije susreo s pojmovima apiterapija i apiturizam no svjesni su da pčelinji proizvodi imaju pozitivan učinak na zdravlje te znaju da nisu svi proizvodi dostupni na tržištu jednako kvalitetni za potrebe apiterapije
  - Mnogi potrošači boje se pčela
-
- Za pčelare je pčelarenje uglavnom dopunsko poslovno zanimanje ili rekreacija
  - Svi pčelari proizvode med (cvjetni, bagremov, livadni), a velik dio proizvodi i propolis te pčelinji vosak
  - Pčelari slabo šalju uzorke pčela na analiziranje radi utvrđivanja zaraznih i nametničkih bolesti
  - Vlastito imanje je glavno mjesto prodaje proizvoda, a oglašavanje na društvenim mrežama je najvažniji način promocije i marketinga
  - Velik dio pčelara upoznat je s pojmovima apiterapija i apiturizam no malo njih se bavi ovim djelatnostima
-
- Apiterapeuti se ne bave nužno pčelarstvom
  - Većina apiterapeuta proizvodi med (cvjetni i livadni), propolis, pčelinji vosak i pelud te med u saću i rakiju od meda

- Apiterapeuti većinom potvrđuju vrstu meda no ne šalju uzorke na analizu radi utvrđivanja zaraznih i nametničkih bolesti
- Vlastito imanje je glavno mjesto prodaje proizvoda, a oglašavanje na društvenim mrežama je najvažniji način promocije i marketinga
- Većina apiterapeuta se ne bavi apiturizmom

7. LITERATURA

1. ANONIMUS (2019.): Nacionalni pčelarski program za razdoblje od 2020. do 2022. godine. Ministarstvo poljoprivrede.
2. ANONIMUS (2021): Pčelarstvo. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/pcelarstvo/> (pristupano: 20.09.2021)
3. BRODSCHNEIDER, R., A. GRAY, R. VAN DER ZEE, N. ADJLANE, V. BRUSBARDIS, J. D. CHARRIERE ET. AL. (2016): Preliminary analysis of loss rates of honey bee colonies during winter 2015/16 from the COLOSS survey. *Journal of Apicultural Research*, 55(5), 375-378.
4. BRODSCHNEIDER, R., A. GRAY, N. ADJLANE, A. BALLIS, V. BRUSBARDIS, J. D. CHARRIERE ET. AL. (2018): Multi-country loss rate of honey bee colonies during winter 2016/17. from COLOSS survey. *Journal of Apicultural research*, 57(3), 452-457.
5. GAVRAN, M. (2019): Navike u potrošnji meda na području grada Zagreba. Završni rad. Poljoprivredni odjel, preddiplomski stručni studij prehrambene tehnologije, Veleučilište u Požegi. Požega.
6. GLASNOVIĆ, M. (2020): Procjena navika, stavova i mišljenja potrošača o medu. Diplomski rad. Prehrambeno-biotehnološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu. Zagreb.
7. HEGIĆ, G., M. ANIĆ, I. E. ANTOLIČIĆ, D. BANIĆ, L. BARUŠIĆ, K. BERTRETIĆ, S. BERTRETIĆ, N. BRNARDIĆ, N. BRONZOVIĆ, I. DOŠLOVIĆ PEZIĆ, I. FERENAC, Z. FRANIĆ, Z. FRANIĆ, S. IVIĆ GEROVAC, K. JAKUPEC, A. KNEŽEVIĆ, J. LUKETA MARKOVIĆ, M. MARKULIN BRITVEC, V. MARUNICA, G. MATAUŠIĆ, B. MEŠTRIĆ PARO, A. PERAN, M. PREKRAT, I. RONČEVIĆ, J. VELTRUSKI, S. VORKAPIĆ (2019): Pčelarstvo, apiterapija i apiturizam; Priručnik, prvo izdanje, Geromar d.o.o., Sveta Nedelja.
8. KAPŠ, P. (2013): Liječenje pčelinjim proizvodima - apiterapija, prvo izdanje, Geromar d.o.o., Sveta Nedelja.
9. RELIĆ, B. (2006): Pčelarstvo, četvrto promijenjeno i dopunjeno izdanje, Neron d.o.o., Bjelovar.
10. ŠPOLJARIĆ, J. (2010): Istraživanje o konzumaciji meda za potrebe prodaje u pčelarstvu. Diplomski rad. Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu. Zagreb.

11. TOMLJANOVIĆ, Z., D. CVITKOVIĆ, S. PAŠIĆ, B. VOLAREVIĆ, I. TLAK GAJGER (2020): Proizvodnja, praksa i stavovi pčelara u Hrvatskoj. Vet. arhiv 90,413-427.
12. UMELJIĆ V. (2016): Pčelarstvo od početnika do profesionalca, Naklada Uliks, Rijeka.

8. SAŽETAK

Organizacijska, financijska i marketinška obilježja pčelarskog gospodarstva usmjerenog na apiturizam

Obzirom da se pčelari gotovo svakodnevno nalaze u novim iskušenjima, ponajprije vezanim uz klimatske promjene, ali i zarazne te nametničke bolesti pčela vidljivo je kako je pčelarstvo prilično nesigurno zanimanje ukoliko se ne razvije pčelarska proizvodnja i ne proširi paleta proizvoda i usluga u sklopu pčelarskog domaćinstva. Upravo iz toga razloga uključivanjem apiterapije i apiturizma u ponudu svaki bi pčelar bez prevelikih početnih ulaganja (osim u nadogradnju znanja) mogao imati novi dodatni izvor prihoda. S obzirom na to načinjen je i ovaj rad kako bi se na području Republike Hrvatske sagledala cijela slika pčelarstva, apiterapije i apiturizma te usporedila ponuda i potražnja za sada dostupnih pčelinjih proizvoda i usluga na tržištu. Istraživanje je provedeno u vidu tri ankete, od kojih je svaka bila usmjerena na jednu od tri ključne karike ovog tržišta (potrošače, pčelare i apiterapeute). Iz ankete usmjerene na potrošače (n=1796) je vidljivo da ih većina koristi pčelinje proizvode (96%) od kojih najviše med (95%) (cvjetni, livadni i bagrem) te kozmetiku (74%) na bazi pčelinjih proizvoda. Anketa za pčelare (n=420) pokazala je kako je većini pčelara bavljenje pčelarstvom tek dopunsko poslovno zanimanje (44%) ili rekreacija (41%). Velik broj pčelara ne bavi se apiterapijom (91%), a o bavljenju tom djelatnosti dio nije niti razmišljao (20%). Anketom za apiterapeute (n=25) utvrdili smo da je za većinu bavljenje pčelarstvom dopunsko zanimanje (63%) ili rekreacija (29%) dok se manje od pola bavi apiterapijom (40%), od kojih je nekolicina tu djelatnost i registrirala (20%). Cijena za 30 minuta boravka u apiinhalacijskim komorama kreće se od 30 do 50 HRK, dok cijene cvjetnog/livadnog meda variraju od 30 do 80 HRK.

Ključne riječi: Pčelarstvo, Apiterapija, Apiturizam, Hrvatsko apiterapijsko društvo (HAD), Anketa

9. SUMMARY

Organizational, financial and marketing characteristics of apitourism-oriented beekeeping

Given that beekeepers are almost daily in new temptations, primarily related in addition to climate change, but also infectious and parasitic diseases of bees, it is evident that beekeeping is a rather precarious occupation unless beekeeping is developed and the range of products and services within the beekeeping household is expanded. Precisely for that reason by inclusion apitherapy and apitourism in the offer every beekeeper would have, without too much initial investment (except in knowledge upgrade) a new additional source of income. Given that, this thesis is made in order to see the whole picture of beekeeping in the territory of the Republic of Croatia, apitherapy and apitourism and compared the supply and demand of currently available bee products and market services. The research was conducted in the form of three surveys, each of which was focused on one of the three key links of this market (consumers, beekeepers and apitherapists). From consumer surveys (n=1796) show that most of them use bee products (96%) of which mostly honey (95%) (floral, meadow and acacia) and cosmetics (74%) based on bee products. A survey for the beekeepers (n=420) showed that for most beekeepers, beekeeping is only a supplementary business (44%) or recreation (41%). A large number of beekeepers are not engaged in apitherapy (91%) and some did not even think about doing this activity (20%). A survey for apitherapists (n=25) found that for most beekeeping is an additional occupation (63%) or recreation (29%) while less than half practice apitherapy (40%), of which only few registered the activity (20%). The price for 30 minutes stay in apiinalating chambers is around 30 to 50 HRK, while the prices for flower/meadow honey variates from 30 to 80 HRK.

Keywords: Beekeeping, Apitherapy, Apitourism, Croatian apitherapy society (CAS), Survey

10. ŽIVOTOPIS

Rođen sam u Osijeku 22.02.1995. godine. Osnovnu školu Ivana Filipovića u Osijeku završio sam 2009. godine. Srednju Poljoprivrednu i veterinarsku školu (smjer veterinarski tehničar) završio sam 2013. godine. Iste godine upisao sam Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Od 2012. pripadnik sam počasne Sokolske garde Osijek.

2015. godine dobio sam CEEPUS stipendiju te sam pohađao "Short Lippizan Excursion" u Beču

Od akademske godine 2015./2016. do 2019./2020 bio sam aktivni demonstrator na Zavodu za mikrobiologiju i zarazne bolesti s klinikom na kolegiju "Opća mikrobiologija". 2016. godine sam na 6. mikrobiološkom kongresu sa internacionalnim sudjelovanjem, održanom u Svetom Martinu na Muri u obliku poster sekcije izložio svoj rad pod nazivom "Neutralising antibodies for bovine herpesvirus 1 and bovine viral diarrhoea virus in clinically infected cows.", a kojega sam napisao pod mentorstvom prof. dr. sc. Nevenke Rudan. Isti rad objavljen je 2017. godine u časopisu Veterinarska stanica.

2019. dobio sam CEEPUS stipendiju te sam pohađao "Summer School in Aquaculture" u BiH. Iste sam godine prisustvovao na 8. međunarodnom kongresu Veterinarska znanost i struka. Također navedene godine sam se učlanio u studentsku udruhu "EQUUS" te volontirao na edukativnoj izložbi "Reptilomanija+".

2021. godine završio sam "Start-up akademiju" koju vodi Zicer Plavi ured u Zagrebu.

Trenutno slušam tečaj apiterapije i apiturizma kojeg vodi Hrvatsko apiterapijsko društvo.

PRILOZI

ANKETA O EDUCIRANOSTI I NAVIKAMA POTROŠAČA PRILIKOM ODABIRA, KUPOVINE I UPORABE PČELINJIH PROIZVODA

Ova anketa sastoji se od 47 pitanja podijeljenih u 6 skupina.

Skupina 1. - OPĆA PITANJA (6 pitanja)

Skupina 2. - PITANJA VEZANA UZ KORIŠTENJE PČELINJIH PROIZVODA (6 pitanja)

Skupina 3. - PITANJA VEZANA UZ NABAVKU PČELINJIH PROIZVODA (10 pitanja)

Skupina 4. - PITANJA VEZANA UZ APITERAPIJU (17 pitanja)

Skupina 5. - PITANJA VEZANA UZ APITURIZAM (4 pitanja)

Skupina 6. - DODATNA PITANJA (4 pitanja)

Anketa je u potpunosti ANONIMNA i služi za izradu diplomskog rada pod nazivom "ORGANIZACIJSKA, FINACIJSKA I MARKETINŠKA OBILJEŽJA PČELARSKOG GOSPODARSTVA USMJERENOG NA APITURIZAM".

Za ispunjavanje je potrebno 5 - 7 minuta.

Svaka Vaša ispunjena anketa mi mnogo znači te unaprijed zahvaljujem svima.

Autor: Kristijan Škaro, student (Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu)

Ukoliko imate pitanja vezanih uz anketu ili njezino korištenje možete se obratiti mailom na "skaro.kristijan@gmail.com".

---

*Obavezno

OPĆA PITANJA

Ova skupina sastoji se od 6 pitanja

1. SPOL *

Označite samo jedan oval.

M

Ž

2. DOB *

Označite samo jedan oval.

manje od 18

18 - 25

25 - 30

30 - 35

35 - 40

40 - 45

45 - 50

50 - 55

55 - 60

60 - 65

više od 65

3. STEČENO OBRAZOVANJE *

Označite samo jedan oval.

NKV

SSS

VŠS

VSS

Ostalo: _____

4. ZANIMANJE *

Označite samo jedan oval.

Učenik

Student

Zaposlen

Nezaposlen

U mirovini

5. MJESEČNI DOHODAK PO ČLANU KUĆANSTVA *

Označite samo jedan oval.

manje od 3000 kn

3000 - 4000 kn

4000 - 5000 kn

5000 - 6000 kn

6000 - 7000 kn

više od 7000 kn

više od 10 000 kn

6. ŽUPANIJA PREBIVALIŠTA *

Označite samo jedan oval.

- Bjelovarsko-bilogorska županija (BBŽ)
- Brodsko-posavska županija (BPŽ)
- Dubrovačko-neretvanska županija (DNŽ)
- Istarska županija (IŽ)
- Karlovačka županija (KŽ)
- Koprivničko-križevačka županija (KKŽ)
- Krapinsko-zagorska županija (KZŽ)
- Ličko-senjska županija (LSŽ)
- Međimurska županija (MŽ)
- Osječko-baranjska županija (OBŽ)
- Požeško-slavonska županija (PSŽ)
- Primorsko-goranska županija (PGŽ)
- Sisačko-moslavačka županija (SMŽ)
- Splitsko-dalmatinska županija (SDŽ)
- Šibensko-kninska županija (ŠKŽ)
- Varaždinska županija (VŽ)
- Virovitičko-podravska županija (VPŽ)
- Vukovarsko-srijemska županija (VSŽ)
- Zadarska županija (ZDŽ)
- Zagrebačka županija (ZGŽ)
- Grad Zagreb (GZG)

PITANJA VEZANA UZ KONZUMIRANJE PČELINJIH PROIZVODA

Ova skupina sastoji se od 6 pitanja

7. KORISTITE LI PČELINJE PROIZVODE? *

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

8. KOJE OSNOVNE PČELINJE PROIZVODE KORISTITE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Med
- Pelud
- Propolis
- Matična mliječ
- Pčelinji vosak
- Perga
- Pčelinji otrov

Ostalo: _____

9. KOJE DOPUNSKE PROIZVODE KORISTITE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Kozmetiku (sapune, balzame, kreme, ...)
- Svijeće
- Rakiju od meda
- Med u saću
- Medeni ocat
- Pivo od meda
- Gvirc

Ostalo: _____

10. KOJE VRSTE MEDA NAJČEŠĆE KORISTITE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Cvjetni
- Livadni
- Facelija
- Amfora
- Uljana repica
- Suncokret
- Medljikovac (medun)
- Medun hrasta sladuna
- Kadulja
- Vrisak
- Heljda
- Metvica
- Lipa
- Kesten
- Bagrem

Ostalo: _____

11. KOLIKO ČESTO KORISTITE PČELINJE PROIZVODE?

Označite samo jedan oval.

- Svaki dan
- 3 - 5 puta tjedno
- 1 - 3 puta tjedno
- Samo kada sam bolestan/na
- Ostalo: _____

12. U KOJU SVRHU KORISTITE PČELINJE PROIZVODE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Kao prevenciju bolesti
- U svrhu bržeg izlječenja određenih bolesti
- Kao dodatak jelima bez posebne namjene

Ostalo: _____

PITANJA VEZANA UZ NABAVKU PČELINJIH PROIZVODA

Ovaj skupina sastoji se od 10 pitanja

13. KUPUJETE LI PČELINJE PROIZVODE? **Označite samo jedan oval.* DA NE**14. GDJE KUPUJETE PČELINJE PROIZVODE?***Odaberite sve točne odgovore.* Na tržnici Na sajmovima Na promocijama Na imanju pčelara (kućnom pragu) Preko online prodaje U velikim trgovačkim centrima U turističkim centrima Preko društvenih mreža U specijaliziranim trgovinamaOstalo: _____**15. OBRAĆATE LI PAŽNJU NA SASTAV I KVALITETU PČELINJIH PROIZVODA?***Označite samo jedan oval.* DA NE

16. U KOJOJ STE MJERI ZADOVOLJNI S PONUDOM PČELINJIH PROIZVODA NA HRVATSKOM TRŽIŠTU? *

Označite samo jedan oval.

1 2 3 4 5

Nisam zadovoljan/na   U potpunosti sam zadovoljan/na

17. U KOJOJ STE MJERI ZADOVOLJNI OMJEROM CIJENE I KVALITETE PČELINJIH PROIZVODA NA HRVATSKOM TRŽIŠTU? *

Označite samo jedan oval.

1 2 3 4 5

Nisam zadovoljan/na   U potpunosti sam zadovoljan/na

18. ODLUČUJETE LI SE NA KUPOVINU PČELINJIH PROIZVODA NA TEMELJU IZGLEDA AMBALAŽE? *

Označite samo jedan oval.

1 2 3 4 5

Ambalaža ne utječe na odabir   Ambalaža utječe na odabir

19. ODLUČUJETE LI SE NA KUPOVINU PČELINJIH PROIZVODA NA TEMELJU CIJENE? *

Označite samo jedan oval.

1 2 3 4 5

Cijena mi nije važna   Cijena mi je najvažnija

20. JESTE LI SPREMNI IZDVOJITI VIŠE NOVCA ZA KVALITETNI PČELINJI PROIZVOD?

*

Označite samo jedan oval.

DA

NE

21. NA ŠTO NAJVIŠE OBRAĆATE PAŽNJU PRILIKOM ODABIRA PČELINJEG PROIZVODA?

Odaberite sve točne odgovore.

Sastav / kvaliteta

Cijena

Marka

Izgled ambalaže

Reklama

Miris

Okus

Podatci o proizvođaču

Deklaracija

Ostalo: _____

22. BI STE LI KUPILI NEOBILJEŽENE / NEDEKLARIRANE / NEISPRAVNO DEKLARIRANE PČELINJE PROIZVODE NA KOJIMA NIJE NAVEDEN PROIZVOĐAČ I KONTAKT PODACI?

Označite samo jedan oval.

1

2

3

4

5

Kupio/la bih takve proizvode   Ne bih kupio/la takve proizvode

PITANJA VEZANA UZ APITERAPIJU

Ova skupina sastoji se od 17 pitanja

APITERAPIJA JE ZNANOST O TOME KAKO POMOĆU PČELINJIH PROIZVODA PREVENIRATI ODREĐENE BOLESTI TE OČUVATI ZDRAVLJE I OJAČATI ORGANIZAM. SAMA RIJEČ APITERAPIJA ZNAČI "liječenje pčelinjim proizvodima", A PROIZLAZI OD SPOJA LATINSKIH RIJEČI (apis - PČELA + therapia - TERAPIJA, LIJEČENJE). APITERAPEUT JE OSOBA KOJA JE PROŠLA EDUKACIJU IZ PODRUČJA APITERAPIJE.

23. JESTE LI SE DO ISPUNJAVANJA OVE ANKETE IKADA SUSRELI S POJMOVOM "APITERAPIJA"? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

24. JESTE LI DO SADA KORISTILI PČELINJE PROIZVODE U SVRHU APITERAPIJE?

Označite samo jedan oval.

DA

NE

25. MISLITE LI DA PROIZVODI KOJE NABAVLJATE ISPUNJAVAJU SVE POTREBNE UVJETE DA BUDU KORIŠTENI U SVRHU APITERAPIJE KAO APITERAPIJSKI PROIZVODI? (dakle u svrhu blagotvornog učinka na zdravlje / poboljšanja zdravlja)

Označite samo jedan oval.

Ne znam

Mislim da ne ispunjavaju

Mislim da ispunjavaju

26. JESTE LI DOSAD KORISTILI USLUGE APITERAPEUTA?

Označite samo jedan oval.

DA

NE

27. GDJE STE SE DOSAD INFORMIRALI O PRIMJENI PČELINJIH PROIZVODA, TKO VAM JE DOSAD DAVAO SAVJETE?

Odaberite sve točne odgovore.

Na sajmovima, promocijama

Kod liječnika ili ljekarnika

Preko društvenih mreža

Kod stručnjaka - apiterapeuta

Na web stranicama

Kod pčelara

Uz pomoć letaka

Obitelj

Prijatelji

Ostalo: _____

28. SMATRATE LI DA PČELINJI PROIZVODI IMAJU POZITIVNI UČINAK NA ZDRAVLJE?

Označite samo jedan oval.

1   2   3   4   5

Nemaju pozitivan učinak   Imaju pozitivan učinak

29. JESTE LI UPOZNATI S POZITIVNIM DJELOVANJEM PČELINJIH PROIZVODA NA ZDRAVLJE LJUDI?

Označite samo jedan oval.

DA

NE

30. JESTE LI UPOZNATI S POZITIVNIM DJELOVANJEM PČELINJIH PROIZVODA NA ZDRAVLJE ŽIVOTINJA? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

31. JESTE LI DOSAD PRIMJENJIVALI PČELINJE PROIZVODE ZA UBLAŽAVANJE TEGOBA KOD ŽIVOTINJA? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

32. AKO JE ODGOVOR NA PRETHODNO PITANJE POTVRDAN, MOLIM NAVEDITE KOJE PČELINJE PROIZVODE STE PRIMJENJIVALI, KOD KOJIH ŽIVOTINJA I U KOJU SVRHU

---

33. AKO KORISTITE PČELINJE PROIZVODE KAO DODATNU POMOĆ PRI LIJEČENJU MOLIM NAVEDITE KONKRETNE DIJAGNOZE / PROBLEME

---

34. AKO STE DOSAD KORISTILI PČELINJE PROIZVODE U SVHRU BLAGOTVORNOG UČINKA NA ZDRAVLJE, MOLIM NAVEDITE KOLIKO STE ZADOVOLJNI POSTIGNUTIM REZULTATIMA

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Nisam zadovoljan/na	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti sam zadovoljan/na

35. KOLIKO JE VJEROJATNO DA BISTE KORISTILI USLUGE APITERAPEUTA?

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Nikada ne bih koristio/la	☐	☐	☐	☐	☐	Koristio/la bih

36. MISLITE LI DA SU SVI PČELINJI PROIZVODI KOJI SE NALAZE NA TRŽIŠTU JEDNAKO KVALITETNI ZA POTREBE APITERAPIJE?

Označite samo jedan oval.

- Mislim da nisu svi proizvodi jednako kvalitetni
- Mislim da su svi proizvodi jednako kvalitetni
- Ne znam

37. NA ŠTO BI POSEBNO OBRATILI PAŽNJU KADA BI NABAVLJALI PROIZVODE OD KOJIH OČEKUJETE POZITIVAN APITERAPIJSKI UČINAK (pozitivan učinak na zdravlje)?

---

38. BISTE LI SVAKOME PČELARU VJEROVALI U VEZI ZDRAVSTVENIH SAVJETA I APITERAPIJE ILI BI TRAŽILI SAVJETOVANJE KOD EDUCIRANOG STRUČNJAKA - APITERAPEUTA?

Označite samo jedan oval.

- Vjerovao/la bi svakom pčelaru
- Vjerovao/la bi samo svome pčelaru od kojeg nabavljam pčelinje proizvode
- Poslušao/la bi savjet pčelara, ali bih tražio/la i stručno mišljenje
- Vjerovao/la bi samo stručnjaku - apiterapeutu
- Ostalo: _____

39. AKO NABAVLJATE PROIZVODE DIREKTNO OD PČELARA ILI AKO STE IMALI PRILIKU KOMUNICIRATI S PČELARIMA O NJIHOVIM PČELINJIM PROIZVODIMA, NAVEDITE - KORISTE LI PČELARI POZNATA POZITIVNA DJELOVANJA POJEDINIH PROIZVODA KAO REKLAMU ZA VLASTITE PROIZVODE? (pripisuju li pčelari ljekovita svojstva svojim proizvodima, a u cilju prodaje)

Označite samo jedan oval.

1   2   3   4   5

Ne koriste / Nisam primjetio/la da koriste   Koriste, uvijek

PITANJA VEZANA UZ APITURIZAM

Ova skupina sastoji se od 4 pitanja

APITURIZAM JE SPECIFIČAN OBLIK AGROTURIZMA KOJI UKLJUČUJE PČELE, PČELARENJE I PČELINJE PROIZVODE. PČELARENJE NIJE SAMO ZANIMANJE VEĆ I NAČIN ŽIVOTA. OVAJ OBLIK TURIZMA KORISNIKU OMOGUĆAVA UPOZNAVANJE S PČELAMA, ODREĐENIM RADOVIMA U PČELINJAKU, RAZGLEDAVANJE PČELINJAKA, DEGUSTIRANJE RAZNIH PČELINJIH PROIZVODA TE UPOZNAVANJE S NAČINIMA KAKO SE ONI DOBIVAJU.

40. JESTE LI SE DO ISPUNJAVANJA OVE ANKETE IKADA SUSRELI S POJMMOM "APITURIZAM"? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

41. JESTE LI DOSAD IMALI PRILIKU ISPROBATI APITURIZAM U NEKOM OBLIKU?

Označite samo jedan oval.

DA

NE

42. AKO JE VAŠ ODGOVOR NA PRETHODNO PITANJE POTVRDAN MOLIM NAVEDITE U KOJEM STE SE OBLIKU SUSRELI S APITURIZMOM?

---

43. SMATRATE LI DA APITURIZAM MOŽE BITI JEDNAKO ZANIMLJIVA/ ATRAKTIVNA/ DOHODOVNA GRANA KAO I OSTALI OBLICI AGROTURIZMA?

Označite samo jedan oval.

DA

NE

Ne znam / Nisam upućen/a

Ostalo: _____

DODATNA PITANJA

Ova skupina sastoji se od 4 pitanja

PROČITAJTE SLJEDEĆI TEKST TE ODGOVORITE NA PITANJE: Mikroklima (zrak) iz košnice može pozitivno utjecati na probleme s respiratornim (dišnim) sustavom, a ujedno i blagotvorno djelovati na čitav organizam. Apikomora je objekt namijenjen za apiinhalacije prilikom čega posjetitelji uz pomoć posebnih jednokratnih sterilnih maski koje se prislone na lice (usta i nos) udišu zrak iz košnice. Te maske su uz pomoć posebnog crijeva direktno spojene na košnice. Naravno postoje određeni filteri koji onemogućavaju udisanje pčela. Sam tretman obično traje oko 30 minuta i po potrebi se ponavlja 5-7 puta (odnosno 5-7 dana za redom).

44. NA TEMELJU SLIKE I OBJAŠNJENJA MOLIM NAPIŠITE IZNOS (u kunama) KOJI BISTE BILI VOLJNI IZDVOJITI ZA 30 MINUTA PROVEDENIH U TAKVOJ KOMORI.

Označite samo jedan oval.

0

20

30

40

50

60

70

80

90

100

Ostalo: _____

45. MOLIM NAPIŠITE KOLIKO BISTE NOVCA (u kn) IZDVOJILI ZA 1 kg CVJETNOG ILI LIVADNOG MEDA?

Označite samo jedan oval.

0

30

40

50

60

70

80

90

100

Ostalo: _____

46. ŠTO JE PERGA?

Označite samo jedan oval.

Ne znam

Pčelinje vino

Fermentirana pelud

Fermentirani pčelinji med

47. BOJITE LI SE PČELA?

Označite samo jedan oval.

DA

NE

Puno Vam hvala i srdačan pozdrav :)

Ukoliko imate pitanja vezanih uz anketu možete ih uputiti na mail " skaro.kristijan@gmail.com ".
Kristijan Škaro, student (Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu)

Google nije izradio niti podržava ovaj sadržaj.

Google Obrasci

ANKETA O EDUCIRANOSTI I ZAINTERESIRANOSTI PČELARA ZA BAVLJENJE APITERAPIJOM I APITURIZMOM U SVRHU IZRADE DIPLOMSKOG RADA

Ova anketa sastoji se od 61 pitanja podijeljenih u 5 skupina.

Skupina 1. - OPĆA PITANJA (6 pitanja)

Skupina 2. - PITANJA VEZANA ZA PČELARSTVO (22 pitanja)

SKUPINA 3. - PITANJA VEZANA UZ BAVLJENJE APITERAPIJOM (18 pitanja)

SKUPINA 4. - PITANJA VEZANA UZ BAVLJENJE APITURIZMOM (10 pitanja)

SKUPINA 5. - DODATNA PITANJA (5 pitanja)

Anketa je u potpunosti ANONIMNA i služi za izradu diplomskog rada pod nazivom "ORGANIZACIJSKA, FINANCIJSKA I MARKETINŠKA OBILJEŽJA PČELARSKOG GOSPODARSTVA USMJERENOG NA APITURIZAM". Cilj rada je istražiti te prikazati trenutnu sliku pčelarstva, apiterapije i apiturizma na području Republike Hrvatske.

Za ispunjavanje je potrebno 5 - 10 minuta.

Svaka Vaša ispunjena anketa mi mnogo znači te unaprijed zahvaljujem svima.

Autor: Kristijan Škaro, student (Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu)

Ukoliko imate pitanja vezanih uz anketu ili njezino korištenje možete se obratiti mailom na "skaro.kristijan@gmail.com".

---

*Obavezno

OPĆA PITANJA

Ova skupina sastoji se od 6 pitanja

1. SPOL *

Označite samo jedan oval.

M

Ž

2. DOB *

Označite samo jedan oval.

- manje od 18
- 18 - 25
- 25 - 30
- 30 - 35
- 35 - 40
- 40 - 45
- 45 - 50
- 50 - 55
- 55 - 60
- 60 - 65
- više od 65

3. STEČENO OBRAZOVANJE *

Označite samo jedan oval.

- NKV
- SSS
- VŠS
- VSS
- Ostalo: _____

4. ZANIMANJE *

Označite samo jedan oval.

- Učenik
- Student
- Zaposlen
- Nezaposlen
- U mirovini

5. MJESEČNI DOHODAK PO ČLANU KUĆANSTVA *

Označite samo jedan oval.

manje od 3000 kn

3000 - 4000 kn

4000 - 5000 kn

5000 - 6000 kn

6000 - 7000 kn

više od 7000 kn

više od 10 000 kn

6. ŽUPANIJA PREBIVALIŠTA *

Označite samo jedan oval.

- Bjelovarsko-bilogorska županija (BBŽ)
- Brodsko-posavska županija (BPŽ)
- Dubrovačko-neretvanska županija (DNŽ)
- Istarska županija (IŽ)
- Karlovačka županija (KŽ)
- Koprivničko-križevačka županija (KKŽ)
- Krapinsko-zagorska županija (KZŽ)
- Ličko-senjska županija (LSŽ)
- Međimurska županija (MŽ)
- Osječko-baranjska županija (OBŽ)
- Požeško-slavonska županija (PSŽ)
- Primorsko-goranska županija (PGŽ)
- Sisačko-moslavačka županija (SMŽ)
- Splitsko-dalmatinska županija (SDŽ)
- Šibensko-kninska županija (ŠKŽ)
- Varaždinska županija (VŽ)
- Virovitičko-podravska županija (VPŽ)
- Vukovarsko-srijemska županija (VSŽ)
- Zadarska županija (ZDŽ)
- Zagrebačka županija (ZGŽ)
- Grad Zagreb (GZG)

PITANJA VEZANA ZA PČELARSTVO

Ova skupina sastoji se od 22 pitanja

7. JESTE LI ZAVRŠILI PČELARSKU ŠKOLU? *

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

8. BAVITE LI SE PČELARSTVOM? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

9. KOLIKO DUGO SE BAVITE PČELARSTVOM? (upišite broj GODINA - ako se bavite manje od 1 godine upišite " <1 ")

---

10. ZA VAS JE PČELARENJE?

Označite samo jedan oval.

Glavno poslovno zanimanje

Dopunsko poslovno zanimanje

Hobi / rekreacija

11. KOJI JE VAŠ OBLIK POSLOVANJA?

Označite samo jedan oval.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)

Obrt

Paušalni obrt

Društvo ograničene odgovornosti (d.o.o.)

Jednostavno društvo ograničene odgovornosti (j.d.o.o.)

Ništa od navednog

12. KOJI JE VAŠ NAČIN PČELARENJA?

Označite samo jedan oval.

Stacionarni

Seleći

Kombinirani

13. VAŠE PČELARSTVO JE?

Označite samo jedan oval.

Konvencionalno

Ekološko (certificirano)

14. KOJI BROJ PČELINJIH ZAJEDNICA IMATE? (upišite broj)

---

15. KOJI TIP KOŠNICA IMATE?

Odaberite sve točne odgovore.

Alberti-Žnideršičeva (AŽ)

Langstrot-Rutova (LR)

Dadan-Blatova (DB)

Ostalo: _____

16. KOJE OSNOVNE PČELINJE PROIZVODE PROIZVODITE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Med
- Pelud
- Propolis
- Matična mliječ
- Pčelinji vosak
- Perga
- Pčelinji otrov
- Matice
- Rojeve
- Nukleuse

Ostalo: _____

17. KOJE DOPUNSKE PROIZVODE PROIZVODITE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Kozmetiku (sapune, balzame, kreme, ...)
- Svijeće
- Rakiju od meda
- Med u saću
- Medeni ocat
- Pivo od meda
- Gvirc

Ostalo: _____

18. KOJE VRSTE MEDA NAJČEŠĆE IMATE U PONUDI?

Odaberite sve točne odgovore.

- Cvjetni
- Livadni
- Facelija
- Amfora
- Uljana repica
- Suncokret
- Medljikovac (medun)
- Medun hrasta sladuna
- Kadulja
- Vrisak
- Heljda
- Metvica
- Lipa
- Kesten
- Bagrem

Ostalo: _____

19. POTVRĐUJETE LI VRSTU MEDA LABORATORIJSKIM ANALIZAMA? (peludna analiza, % vlage, el. provodljivost)

Označite samo jedan oval.

DA

NE

20. KOLIKI JE BIO VAŠ PROSJEČNI PRINOS MEDA PO ZAJEDNICI U 2018., 2019., 2020. i 2021. GODINI? (navesti u kilogramima za svaku godinu posebno)

---

21. JESTE LI OVE GODINE IMALI ZIMSKE GUBITKE PČELA I U KOJOJ KOLIČINI?

Označite samo jedan oval.

- Nisam imao/la zimski gubitak pčela
- Imao/la sam < 5 %
- Imao/la sam 5 - 10 %
- Imao/la sam 10- 15 %
- Imao/la sam 15 - 20 %
- Imao/la sam 20 - 25 %
- Imao/la sam 25 - 50 %
- Imao/la sam 50 - 75 %
- Imao/la sam 75 - 99%
- Uginule su sve pčelinje zajednice

22. ŠALJETE LI UZORKE SVOJIH PČELA NA ANALIZU U OVLAŠTENI LABORATORIJ
RADI UTVRĐIVANJA PRISUTNOSTI ZARAZNIH I NAMETNIČKIH BOLESTI?

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

23. NAVEDITE NEKOLIKO (3-5) NAJČEŠĆIH UZROKA UGINUĆA PČELA S KOJIMA SE
SUSREĆETE U SVOM PČELINJAKU

---

24. ČIME I KADA TRETIRATE VARROU?

---

25. KAKO/GDJE PLASIRATE SVOJE PROIZVODE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Na tržnicama
- Na sajmovima
- Na vlastitom imanju
- Internet prodajom
- U velikim trgovačkim centrima
- Na društvenim mrežama
- U turističkim centrima

Ostalo: _____

26. KAKO/GDJE PROMOVIRATE SVOJE PROIZVODE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Uz pomoć letaka
- Internet oglašavanjem
- Oglašavanjem na društvenim mrežama
- Na sajmovima
- Promocijama

Ostalo: _____

27. KORISTITE LI POZNATA POZITIVNA DJELOVANJA POJEDINIH PROIZVODA KAO REKLAMU ZA VLASTITE PROIZVODE?

Označite samo jedan oval.

1   2   3   4   5

Ne koristim nikada   Koristim uvijek

---

28. KOLIKO STE OVE GODINE ULOŽILI U AMBALAŽU VAŠIH PROIZVODA? (navesti u kunama)

PITANJA VEZANA UZ BAVLJENJE APITERAPIJOM

Ova skupina sastoji se od 18 pitanja

29. ZNATE LI ŠTO JE APITERAPIJA? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

30. JESTE LI EDUCIRANI U PODRUČJU APITERAPIJE? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

31. MOLIM NAVEDITE IZVOR EDUKACIJE *

Odaberite sve točne odgovore.

- Nisam educiran/a
- Jesam - novine i časopisi (uključujući i članke s interneta)
- Jesam - stručna literatura
- Jesam - tečaj

Ostalo: _____

32. BAVITE LI SE APITERAPIJOM? *

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

33. JESTE LI DOSAD RAZMIŠLJALI O BAVLJENJU APITERAPIJOM? *

Označite samo jedan oval.

- Već se bavim apiterapijom
- Nisam razmišljao/la o bavljenju apiterapijom
- Razmišljao/la sam o bavljenju apiterapijom

34. KOLIKO DUGO SE BAVITE APITERAPIJOM? (upišite broj GODINA - ako se bavite manje od 1 godine upišite "<1")

_____

35. JESTE LI REGISTRIRALI DJELATNOST BAVLJENJA APITERAPIJOM, APIINHALACIJAMA I/ILI APITURIZMOM? *

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

36. ZA VAS JE BAVLJENJE APITERAPIJOM?

Označite samo jedan oval.

- Ne bavim se apiterapijom
- Glavno poslovno zanimanje
- Dopunsko poslovno zanimanje
- Hobi / rekreacija

37. KOJI JE VAŠ OBLIK POSLOVANJA?

Označite samo jedan oval.

- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)
- Obrt
- Paušalni obrt
- Društvo ograničene odgovornosti (d.o.o.)
- Jednostavno društvo ograničene odgovornosti (j.d.o.o.)
- Ništa od navedenog

38. ANALIZIRATE LI U OVLAŠTENIM LABORATORIJIMA ZDRAVSTVENU ISPRAVNOST SVOJIH PROIZVODA?

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

39. NAVEDITE OSNOVNE KRITERIJE KOJE PO VAŠEM MIŠLJENJU SVAKI PČELINJI PROIZVOD MORA ISPUNJAVATI DA BI SE MOGAO KORISTITI U APITERAPIJSKE SVRHE KAO APITERAPIJSKI PROIZVOD

---

40. MISLITE LI DA VAŠI PROIZVODI ISPUNJAVAJU SVE POTREBNE UVJETE DA BUDU KORIŠTENI U SVRHU APITERAPIJE KAO APITERAPIJSKI PROIZVODI?

Označite samo jedan oval.

- Ne mislim da moji proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvijete
- Mislim da neki moji proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvijete
- Mislim da svi moji proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvijete
- Ne znam, jer ne šaljem svoje proizvode na testiranja u ovlaštene laboratorije

41. KAKO/GDJE PLASIRATE SVOJE PROIZVODE I USLUGE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Na tržnicama
- Na sajmovima
- Na vlastitom imanju
- Internet prodajom
- U velikim trgovačkim centrima
- Na društvenim mrežama
- U turističkim centrima

Ostalo: _____

42. KAKO/GDJE PROMOVIRATE SVOJE PROIZVODE I USLUGE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Uz pomoć letaka
- Internet oglašavanjem
- Oglašavanjem na društvenim mrežama
- Na sajmovima
- Promocijama

Ostalo: _____

43. U NEDOSTATKU VLASTITIH PROIZVODA KOLIKO JE VJEROJATNO DA ĆETE PREPORUČITI PROIZVODE NEKOG DRUGOG PČELARA ILI APITERAPEUTA? *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Nikada neću predložiti	☐	☐	☐	☐	☐	Predložiti ću uvijek

44. JESTE LI UPOZNATI S POZITIVNIM DJELOVANJEM PČELINJIH PROIZVODA NA ZDRAVLJE ŽIVOTINJA? *

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

45. JESTE LI DOSAD PREPORUČIVALI ILI PRIMJENJIVALI PČELINJE PROIZVODE ZA UBLAŽAVANJE TEGOBA KOD ŽIVOTINJA? *

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

46. AKO JE ODGOVOR NA PRETHODNO PITANJE POTVRDAN, MOLIM NAVEDITE KOJE STE PČELINJE PROIZVODE PREPORUČIVALI ILI PRIMJENJIVALI, KOD KOJIH ŽIVOTINJA I U KOJU SVRHU

PITANJA VEZANA UZ BAVLJENJE APITURIZMOM

Ova skupina sastoji se od 10 pitanja

47. BAVITE LI SE APITURIZMOM? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

48. NA KOJI SE NAČIN BAVITE APITURIZMOM? (Opišite u nekoliko rečenica)

---

49. JESTE LI DOSAD RAZMIŠLJALI O BAVLJENJU APITURIZMOM?

Označite samo jedan oval.

Već se bavim apiturizmom

Nisam razmišljao/la o bavljenju apiturizmom

Razmišljao/la sam o bavljenju apiturizmom

50. IMATE LI KOMORE ZA APIINHALACIJE? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

51. KOLIKA JE POSJEĆENOST VAŠIH KOMORA? *

Označite samo jedan oval.

Nemam komore za apiinhalacije

manje od 5 korisnika tjedno

1 - 3 korisnika dnevno

3 - 5 korisnika dnevno

5 - 8 korisnika dnevno

8 - 12 korisnika dnevno

12 - 15 korisnika dnevno

više od 15 korisnika dnevno

52. TKO ČINI VEĆINU VAŠIH KORISNIKA?

Označite samo jedan oval.

Lokalno stanovništvo

Turisti (iz Republike Hrvatske)

Turisti (izvan Republike Hrvatske)

53. KOLIKA JE STAROSNA DOB KORISNIKA?

Odaberite sve točne odgovore.

- 1 - 10 godina
 10 - 15 godina
 15 - 25 godina
 25 - 35 godina
 35 - 45 godina
 45 - 55 godina
 55 - 65 godina
 više od 65 godina

54. ČEŠĆI KORISNICI SU?

Označite samo jedan oval.

- Muškarci
 Žene

55. KOLIKO ČESTO TERAPIRATE ŽIVOTINJE? *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Nikada	☐	☐	☐	☐	☐	Svakodnevno

56. KORISNICI NAJČEŠĆE DOLAZE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Po preporuci liječnika ili ljekarnika
- Samoinicijativno
- Nakon reklamiranja u lokalim medijima
- Po preporuci prijašnjih korisnika
- Po preporuci drugih pčelara ili apiterapeuta
- Po preporuci veterinara
- Organizirano samostalno ili u grupama - u sklopu turističke ponude mjesta

Ostalo: _____

DODATNA PITANJA

Ova skupina sastoji se od 5 pitanja

57. U NEKOLIKO REČENICA NAVEDITE RAZLOG BAVLJENJA PČELARSTVOM (zašto ste se krenuli time baviti, kako?)

---

58. ZNATE LI PREPOZNATI ANAFILAKTIČKI ŠOK I ADEKVATNO POSTUPITI U TOM SLUČAJU? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

59. IMATE LI ADRENALIN U SVOM SETU PRVE POMOĆI? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

60. KOJA JE CIJENA ZA 1 kg VAŠEG CVJETNOG ILI LIVADNOG MEDA AKO GA PROIZVODITE?

Označite samo jedan oval.

30

40

50

60

70

80

90

100

Ostalo: _____

61. KOJA JE CIJENA ZA 30 minuta BORAVKA U VAŠOJ APIKOMORI AKO JU IMATE?

Označite samo jedan oval.

20

30

40

50

60

70

80

90

100

Ostalo: _____

Puno Vam hvala i srdačan pozdrav :)

Ukoliko imate pitanja vezanih uz anketu možete ih uputiti na mail " skaro.kristijan@gmail.com ".
Kristijan Škaro, student (Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu)

Google nije izradio niti podržava ovaj sadržaj.

Google Obrasci

ANKETA O EDUCIRANOSTI I PRAKTIČNOM ISKUSTVU APITERAPEUTA U SVRHU IZRADE DIPLOMSKOG RADA

Ova anketa sastoji se od 60 pitanja podijeljenih u 5 skupina.

Skupina 1. - OPĆA PITANJA (6 pitanja)

Skupina 2. - PITANJA VEZANA ZA PČELARSTVO (22 pitanja)

Skupina 3. - PITANJA VEZANA ZA APITERAPIJU (18 pitanja)

Skupina 4. - PITANJA VEZANA ZA APITURIZAM (9 pitanja)

Skupina 5. - DODATNA PITANJA (5 pitanja)

Anketa je u potpunosti ANONIMNA i služi za izradu diplomskog rada pod nazivom "ORGANIZACIJSKA, FINANCIJSKA I MARKETINŠKA OBILJEŽJA PČELARSKOG GOSPODARSTVA USMJERENOG NA APITURIZAM". Cilj rada je istražiti te prikazati trenutnu sliku pčelarstva, apiterapije i apiturizma na području Republike Hrvatske.

Za ispunjavanje je potrebno 5 - 10 minuta.

Svaka Vaša ispunjena anketa mi mnogo znači te unaprijed zahvaljujem svima.

Autor: Kristijan Škaro, student (Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu)

Ukoliko imate pitanja vezanih uz anketu ili njezino korištenje možete se obratiti mailom na "skaro.kristijan@gmail.com".

---

*Obavezno

OPĆA PITANJA

Ova skupina sastoji se od 6 pitanja

1. SPOL *

Označite samo jedan oval.

M

Ž

2. DOB *

Označite samo jedan oval.

- manje od 18
- 18 - 25
- 25 - 30
- 30 - 35
- 35 - 40
- 40 - 45
- 45 - 50
- 50 - 55
- 55 - 60
- 60 - 65
- više od 65

3. STEČENO OBRAZOVANJE *

Označite samo jedan oval.

- NKV
- SSS
- VŠS
- VSS
- Ostalo: _____

4. ZANIMANJE *

Označite samo jedan oval.

- Učenik
- Student
- Zaposlen
- Nezaposlen
- U mirovini

5. MJESEČNI DOHODAK PO ČLANU KUĆANSTVA *

Označite samo jedan oval.

manje od 3000 kn

3000 - 4000 kn

4000 - 5000 kn

5000 - 6000 kn

6000 - 7000 kn

više od 7000 kn

više od 10 000 kn

6. ŽUPANIJA PREBIVALIŠTA *

Označite samo jedan oval.

- Bjelovarsko-bilogorska županija (BBŽ)
- Brodsko-posavska županija (BPŽ)
- Dubrovačko-neretvanska županija (DNŽ)
- Istarska županija (IŽ)
- Karlovačka županija (KŽ)
- Koprivničko-križevačka županija (KKŽ)
- Krapinsko-zagorska županija (KZŽ)
- Ličko-senjska županija (LSŽ)
- Međimurska županija (MŽ)
- Osječko-baranjska županija (OBŽ)
- Požeško-slavonska županija (PSŽ)
- Primorsko-goranska županija (PGŽ)
- Sisačko-moslavačka županija (SMŽ)
- Splitsko-dalmatinska županija (SDŽ)
- Šibensko-kninska županija (ŠKŽ)
- Varaždinska županija (VŽ)
- Virovitičko-podravska županija (VPŽ)
- Vukovarsko-srijemska županija (VSŽ)
- Zadarska županija (ZDŽ)
- Zagrebačka županija (ZGŽ)
- Grad Zagreb (GZG)

PITANJA VEZANA ZA PČELARSTVO

Ova skupina sastoji se od 22 pitanja

7. JESTE LI ZAVRŠILI PČELARSKU ŠKOLU? *

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

8. BAVITE LI SE PČELARSTVOM? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

9. KOLIKO DUGO SE BAVITE PČELARSTVOM? (upišite broj GODINA - ako se bavite manje od 1 godine upišite " <1 ")

---

10. ZA VAS JE PČELARENJE?

Označite samo jedan oval.

Glavno poslovno zanimanje

Dopunsko poslovno zanimanje

Hobi / rekreacija

11. KOJI JE VAŠ OBLIK POSLOVANJA?

Označite samo jedan oval.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)

Obrt

Paušalni obrt

Društvo ograničene odgovornosti (d.o.o.)

Jednostavno društvo ograničene odgovornosti (j.d.o.o.)

Ništa od navednog

12. KOJI JE VAŠ NAČIN PČELARENJA?

Označite samo jedan oval.

- Stacionarni
- Seleći
- Kombinirani

13. VAŠE PČELARSTVO JE?

Označite samo jedan oval.

- Konvencionalno
- Ekološko (certificirano)

14. KOJI BROJ PČELINJIH ZAJEDNICA IMATE? (upišite broj)

---

15. KOJI TIP KOŠNICA IMATE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Alberti-Žnideršičeva (AŽ)
- Langstrot-Rutova (LR)
- Dadan-Blatova (DB)

Ostalo: _____

16. KOJE OSNOVNE PČELINJE PROIZVODE PROIZVODITE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Med
- Pelud
- Propolis
- Matična mliječ
- Pčelinji vosak
- Perga
- Pčelinji otrov
- Matice
- Rojeve
- Nukleuse

Ostalo: _____

17. KOJE DOPUNSKJE PROIZVODE PROIZVODITE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Kozmetiku (sapune, balzame, kreme, ...)
- Svijeće
- Rakiju od meda
- Med u saću
- Medeni ocat
- Pivo od meda
- Gvirc

Ostalo: _____

18. KOJE VRSTE MEDA NAJČEŠĆE IMATE U PONUDI?

Odaberite sve točne odgovore.

- Cvjetni
- Livadni
- Facelija
- Amfora
- Uljana repica
- Suncokret
- Medljikovac (medun)
- Medun hrasta sladuna
- Kadulja
- Vrisak
- Heljda
- Metvica
- Lipa
- Kesten
- Bagrem

Ostalo: _____

19. POTVRĐUJETE LI VRSTU MEDA LABORATORIJSKIM ANALIZAMA? (peludna analiza, % vlage, el. provodljivost)

Označite samo jedan oval.

DA

NE

20. KOLIKI JE BIO VAŠ PROSJEČNI PRINOS MEDA PO ZAJEDNICI U 2018., 2019., 2020. i 2021. GODINI? (navesti u kilogramima za svaku godinu posebno)

---

21. JESTE LI OVE GODINE IMALI ZIMSKE GUBITKE PČELA I U KOJOJ KOLIČINI?

Označite samo jedan oval.

- Nisam imao/la zimski gubitak pčela
- Imao/la sam < 5 %
- Imao/la sam 5 - 10 %
- Imao/la sam 10- 15 %
- Imao/la sam 15 - 20 %
- Imao/la sam 20 - 25 %
- Imao/la sam 25 - 50 %
- Imao/la sam 50 - 75 %
- Imao/la sam 75 - 99%
- Uginule su sve pčelinje zajednice

22. ŠALJETE LI UZORKE SVOJIH PČELA NA ANALIZU U OVLAŠTENI LABORATORIJ
RADI UTVRĐIVANJA PRISUTNOSTI ZARAZNIH I NAMETNIČKIH BOLESTI?

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

23. NAVEDITE NEKOLIKO (3-5) NAJČEŠĆIH UZROKA UGINUĆA PČELA S KOJIMA SE
SUSREĆETE U SVOM PČELINJAKU

---

24. ČIME I KADA TRETIRATE VARROU?

---

25. KAKO/GDJE PLASIRATE SVOJE PROIZVODE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Na tržnicama
- Na sajmovima
- Na vlastitom imanju
- Internet prodajom
- U velikim trgovačkim centrima
- Na društvenim mrežama
- U turističkim centrima

Ostalo: _____

26. KAKO/GDJE PROMOVIRATE SVOJE PROIZVODE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Uz pomoć letaka
- Internet oglašavanjem
- Oglašavanjem na društvenim mrežama
- Na sajmovima
- Promocijama

Ostalo: _____

27. KORISTITE LI POZNATA POZITIVNA DJELOVANJA POJEDINIH PROIZVODA KAO REKLAMU ZA VLASTITE PROIZVODE?

Označite samo jedan oval.

1   2   3   4   5

Ne koristim nikada   Koristim uvijek

28. KOLIKO STE OVE GODINE ULOŽILI U AMBALAŽU VAŠIH PROIZVODA? (navesti u kunama)

_____

PITANJA VEZANA ZA APITERAPIJU

Ova skupina sastoji se od 18 pitanja

29. JESTE LI EDUCIRANI U PODRUČJU APITERAPIJE? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

30. MOLIM NAVEDITE IZVOR EDUKACIJE *

Odaberite sve točne odgovore.

Nisam educiran/a

Jesam - novine i časopisi (uključujući i članke s interneta)

Jesam - stručna literatura

Jesam - tečaj

Ostalo: _____

31. BAVITE LI SE APITERAPIJOM? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

32. KOLIKO DUGO SE BAVITE APITERAPIJOM? (upišite broj GODINA - ako se bavite manje od 1 godine upišite "<1")

---

33. JESTE LI REGISTRIRALI DJELATNOST BAVLJENJA APITERAPIJOM, APIINHALACIJAMA I/ILI APITURIZMOM? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

34. ZA VAS JE BAVLJENJE APITERAPIJOM?

Označite samo jedan oval.

Glavno poslovno zanimanje

Dopunsko poslovno zanimanje

Hobi / rekreacija

35. KOJI JE VAŠ OBLIK POSLOVANJA?

Označite samo jedan oval.

- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)
- Obrt
- Paušalni obrt
- Društvo ograničene odgovornosti (d.o.o.)
- Jednostavno društvo ograničene odgovornosti (j.d.o.o.)
- Ništa od navedenog

36. ANALIZIRATE LI U OVLAŠTENIM LABORATORIJIMA ZDRAVSTVENU ISPRAVNOST SVOJIH PROIZVODA?

Označite samo jedan oval.

- DA
- NE

37. NAVEDITE OSNOVNE KRITERIJE KOJE PO VAŠEM MIŠLJENJU SVAKI PČELINJI PROIZVOD MORA ISPUNJAVATI DA BI SE MOGAO KORISTITI U APITERAPIJSKE SVRHE KAO APITERAPIJSKI PROIZVOD *

---

38. IZ VAŠE PRAKSE (iskustva) NAVEDITE NEKOLIKO (3-5) NAJČEŠĆIH RAZLOGA (indikacija, bolesti) ZBOG KOJIH VAM SE KLIJENTI JAVLJAJU ZA TERAPIJE I OD VAS TRAŽE SAVIJETE

---

39. IZ VAŠE PRAKSE (iskustva) NAVEDITE NEKOLIKO (3-5) NAJČEŠĆIH OBLIKA APITERAPIJE (teretmana) I APITERAPEUTSKIH PROIZVODA KOJE PREPORUČUJETE SVOJIM KLIJENTIMA

---

40. MISLITE LI DA VAŠI PROIZVODI ISPUNJAVAJU SVE POTREBNE UVIJETE DA BUDU KORIŠTENI U SVRHU APITERAPIJE KAO APITERAPIJSKI PROIZVODI?

Označite samo jedan oval.

- Ne mislim da moji proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvijete
- Mislim da neki moji proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvijete
- Mislim da svi moji proizvodi ispunjavaju sve potrebne uvijete
- Ne znam, jer ne šaljem svoje proizvode na testiranja u ovlaštene laboratorije

41. KAKO/GDJE PLASIRATE SVOJE PROIZVODE I USLUGE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Na tržnicama
- Na sajmovima
- Na vlastitom imanju
- internet prodajom
- U velikim trgovačkim centrima
- Na društvenim mrežama
- U turističkim centrima

Ostalo: _____

42. KAKO/GDJE PROMOVIRATE SVOJE PROIZVODE I USLUGE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Uz pomoć letaka
- Internet oglašavanjem
- Oglašavanjem na društvenim mrežama
- Na sajmovima
- Promocijama

Ostalo: _____

43. U NEDOSTATKU VLASTITIH PROIZVODA KOLIKO JE VJEROJATNO DA ĆE TE PREPORUČITI PROIZVODE NEKOG DRUGOG PČELARA ILI APITERAPEUTA?

Označite samo jedan oval.

1   2   3   4   5

Nikada neću predložiti   Predložiti ću uvijek

44. JESTE LI UPOZNATI S POZITIVNIM DJELOVANJEM PČELINJIH PROIZVODA NA ZDRAVLJE ŽIVOTINJA? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

45. JESTE LI DOSAD PREPORUČIVALI ILI PRIMJENJIVALI PČELINJE PROIZVODE ZA UBLAŽAVANJE TEGOBA KOD ŽIVOTINJA? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

46. AKO JE ODGOVOR NA PRETHODNO PITANJE POTVRDAN, MOLIM NAVEDITE KOJE PČELINJE PROIZVODE STE PREPORUČIVALI ILI PRIMJENJIVALI, KOD KOJIH ŽIVOTINJA I U KOJU SVRHU

PITANJA VEZANA ZA APITURIZAM

Ova skupina sastoji se od 9 pitanja

47. BAVITE LI SE APITURIZMOM? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

48. NA KOJI SE NAČIN BAVITE APITURIZMOM? (Opišite u nekoliko rečenica)

---

49. IMATE LI KOMORE ZA APIINHALACIJE? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

50. KOLIKA JE POSIEĆENOST VAŠIH KOMORA? *

Označite samo jedan oval.

Nemam komore za apiinhalacije

manje od 5 korisnika tjedno

1 - 3 korisnika dnevno

3 - 5 korisnika dnevno

5 - 8 korisnika dnevno

8 - 12 korisnika dnevno

12 - 15 korisnika dnevno

više od 15 korisnika dnevno

51. TKO ČINI VEĆINU VAŠIH KORISNIKA?

Označite samo jedan oval.

Lokalno stanovništvo

Turisti (iz Hrvatske)

Turisti (izvan Hrvatske)

52. KOLIKA JE STAROSNA DOB KORISNIKA?

Odaberite sve točne odgovore.

- 1 - 10 godina
 10 - 15 godina
 15 - 25 godina
 25 - 35 godina
 35 - 45 godina
 45 - 55 godina
 55 - 65 godina
 više od 65 godina

53. ČEŠĆI KORISNICI SU?

Označite samo jedan oval.

- Muškarci
 Žene

54. KOLIKO ČESTO TERAPIRATE ŽIVOTINJE? *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Nikada	☐	☐	☐	☐	☐	Svakodnevno

55. KORISNICI NAJČEŠĆE DOLAZE?

Odaberite sve točne odgovore.

- Po preporuci liječnika ili ljekarnika
- Samoinicijativno
- Nakon reklamiranja u lokalim medijima
- Po preporuci prijašnjih korisnika
- Po preporuci drugih pčelara ili apiterapeuta
- Po preporuci veterinara
- Organizirano samostalno ili u grupama - u sklopu turističke ponude mjesta

Ostalo: _____

DODATNA PITANJA

Ova skupina sastoji se od 5 pitanja

56. U NEKOLIKO REČENICA NAVEDITE RAZLOG BAVLJENJA APITERAPIJOM (zašto ste se krenuli time baviti, kako?)

---

57. ZNATE LI PREPOZNATI ANAFILAKTIČKI ŠOK I ADEKVATNO POSTUPITI U TOM SLUČAJU? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

58. IMATE LI ADRENALIN U SVOM SETU PRVE POMOĆI? *

Označite samo jedan oval.

DA

NE

59. KOJA JE CIJENA ZA 1 kg VAŠEG CVJETNOG ILI LIVADNOG MEDA AKO GA PROIZVODITE?

Označite samo jedan oval.

30

40

50

60

70

80

90

100

Ostalo: _____

60. KOJA JE CIJENA ZA 30 minuta BORAVKA U VAŠOJ APIKOMORI AKO JE IMATE?

Označite samo jedan oval.

20

30

40

50

60

70

80

90

100

Ostalo: _____

Puno Vam hvala i srdačan pozdrav :)

Još jednom da naglasim, ukoliko imate ikakvih pitanja vezanih uz anketu možete ih uputiti na mail "skaro.kristijan@gmail.com".

Kristijan Škaro, student (Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu)

Google nije izradio niti podržava ovaj sadržaj.

Google Obrasci